

ÁTIKTATVA: B/30

~~J/7413. számú~~

jelentés

Magyarország európai uniós tagságával összefüggő kérdésekről és az európai integráció helyzetéről (2011)

Előadó: **Martonyi János**
külügyminiszter

Budapest, 2012. május

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÖSSZEFOGLALÓ	3
II. AZ EURÓPAI UNIÓ 2011-ES PRIORITÁSAI, FEJLEMÉNYEI	7
1. Gazdasági és pénzügyi kérdések	7
a) Gazdasági kormányzás	7
b) Európai szemeszter	7
c) Adózás	8
d) Pénzügyi szolgáltatások	9
e) A gazdasági válság megoldása érdekében tett lépések	10
2. Következő többéves pénzügyi keret	11
a) A kohéziós politika jövője	12
b) A Közös Agrárpolitika jövője	13
3. Versenyképesség	14
a) Európa 2020 stratégia	14
b) Egységes belső piac	15
c) Kutatás-fejlesztés, innováció	17
4. Ágazati politikák	17
a) Energiapolitika	17
b) Közlekedéspolitika	19
c) Digitális menetrend	20
d) Környezetvédelem, éghajlatváltozás, fenntartható fejlődés	21
e) Vámügyi együttműködés	24
5. Szociális és társadalmi kohézió	25
a) Családpolitika és demográfia	25
b) Fogyatékosügy	25
c) Roma politika	26
d) Kulturális sokszínűség, alapjogi kérdések	26
e) Oktatás	27
f) Ifjúságpolitika	28
g) Sportügyek	28
h) Egészségügy	28
6. Bel-és igazságügyi kérdések	29
a) Schengeni bővítés	29
b) A schengeni rendszer reformja	30
c) Migráció és menekültügy	31
d) Vízümpolitika	32
e) Rendőrségi együttműködés	33
f) Igazságügyi együttműködés	34
7. Az Unió bővítési folyamata	36
8. Külkapcsolatok	38
a) Kül- és biztonságpolitika	38
b) Európai Szomszédságpolitika	40
c) Kereskedelempolitika	40
d) Nemzetközi fejlesztési együttműködés	41
III. AZ UNIÓS TAGSÁGBÓL FAKADÓ LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA ÉS KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSE	42
1. A külkereskedelmi forgalom alakulása 2011-ben	42
A közösségi alapok és vidékfejlesztési támogatások felhasználása 2011-ben	42
3. Az uniós jog alkalmazásával összefüggő kérdések	43
4. Az uniós tagsággal összefüggő lakossági tájékoztatás	45

I. ÖSSZEFOGLALÓ

2011 mozgalmas év volt európai uniós tagságunk szempontjából. Nem csak azért, mert Magyarország az év első felében ellátta az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét, hanem azért is, mert egy átfogó új gazdaságirányítási rendszer került kialakításra. Az Európai Unió új gazdaságirányítási rendszere, a fiskális fegyelmet növelő új szabályok kidolgozása 2011 első félévében kapott nagy lendületet, ráadásul eközben megkezdődött a vita az Európai Unió 2014-2020 közötti időszakra szóló keret költségvetéséről. Az Unió 2011-ben sem lábalt ki a válságból, sőt 2012-ben lassul a gazdasági növekedés, és az európai gazdaság újra recesszióba kerülhet. 2011 év végén a kedvezőtlen előrejelzések miatt is általánossá vált az a felismerés, hogy nem elég a költségvetési fegyelmet erősíteni a tagállamokban, hanem foglalkozni kell a gazdasági növekedés beindításával is. El kellett tehát kezdeni beazonosítani a gazdasági növekedés újbóli beindításához szükséges lépéseket. 2011-ben emellett nem enyhültek az euróövezeti szuverén adósságválsággal kapcsolatos aggodalmak, elsősorban a déli periféria országainak érintettségével.

Mindez újabb lendületet ad az integráció lehetséges irányairól szóló európai szintű gondolkodásnak. Gondolkodásunkat a jövőben azok az alapok határozzák majd meg, amelyeket részben a 2011-es évben, elnökségünk időszaka alatt fektettünk le, illetve amelyek kidolgozása azóta is zajlik az Unió intézményi keretei között.

A szuverén adósságválság mélyebb értelemben gazdasági növekedési válságot jelent, amely rávilágít nemcsak a költségvetési fegyelem fontosságára, hanem a versenyképesség és növekedés ösztönzésének, valamint az európai szociális vívmányok fenntarthatóságának kettős kihívására is. Ez 2011-ben olyan kényszerpályára állította az Uniót és annak tagállamait, ahol könnyű elfelejteni, hogy a szociális vívmányok leépítésének társadalmi költségei és történelmi kockázatai sokkal nagyobbak, mint fenntartásuk. A társadalmi kohézió maga is versenyelőny – amint a kohéziós politika fenntartásának indoka is ez: nincs külső versenyképesség az Unió belső kohéziója nélkül. A szolidaritás az integráció alapeleme. A magyar Európa-politika az egyes szakpolitikai területeken az elmúlt évben is mindig a fenti kockázatok figyelembe vételével hozta meg döntéseit, illetve javasolta azokat a Kormánynak és az Országgyűlésnek.

A válsághelyzet jellegéből fakadóan a kormányköziség időszakos erősödését eredményezte, de ezt csak abban az esetben fogadhatjuk el, amennyiben már rövidtávon is vissza lehet térni az uniós szerződések keretei között hozott döntésekhez. 2011-ben az EU fontos döntéseket hozott és komoly eredményeket ért el a gazdasági és pénzügyi válság leküzdése terén. Az európai gazdaság erejébe vetett bizalom erősítése érdekében folytatni kell a strukturális reformokat és a költségvetési konszolidációs intézkedéseket. Meg kell teremteni a fenntartható növekedéshez való visszatérés alapjait, hiszen csak ez segítheti a bizalom helyreállítását Európa felé. Az eredményes válságkezelés, a kilábalás mellett azonban Magyarország számára elsődleges, hogy a kritikus szakasz lezárultával minél gyorsabban visszatérjünk a közös módszerhez.

Ezt a szempontot kormányközi szerződés tárgyalása során is kiemelten kezeltük. A gazdasági és monetáris unió stabilitásáról, koordinációjáról és kormányzásáról szóló szerződés ratifikálását követően a jövőben Magyarország is részt vehet az euróövezetnek a versenyképességgel, az euróövezet jövőjével, a szerződés végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket tárgyaló csúcstalálkozóin. A fiskális unió felé mutató új szabályok ugyanakkor hazánkat nem mostantól, hanem csak az euróövezethez való csatlakozás pillanatától kötelezik. Az euróövezethez való csatlakozás Magyarország számára nemzetközi jogi kötelezettség és gazdasági-stratégiai cél, amelyről – a feltételek teljesítése esetén – az Országgyűlésnek kell majd döntést hoznia.

Horvátország csatlakozási szerződésének 2011. december 9-én történt aláírása jelentős esemény az európai integráció folyamatában, s a magyar elnökség egyik legnagyobb sikerének tekinthető. Az Európai Tanács 2012 márciusában megadta a tagjelölti státuszt Szerbia számára is. Ezt magyar

szempontból csak azt követően tudtuk támogatni, hogy 2011. december 5-én a szerb parlament megszavazta a szerbiai magyarság érdekeinek is megfelelő rehabilitációs törvényt, amely orvosolja a vagyon-visszaszármaztatási és kárpótlási törvényből fakadó kirekesztést és kollektív megbélyegzést.

Magyarország erős és egységes Európai Unióban érdekelt. Elnökségként is a tagállamok együttműködését elmélyítő, belső kohézióját növelő, szolidáris, a politikai integráció irányába továbblépő, hatékony, a problémákra koncentrálni Unió építésében kívántunk közreműködni. **A Kormány az európai uniós tagságból kötelezően fakadó soros elnökségi céljait aszerint határozta meg, hogy az Európai Unió számára legfontosabb, napirenden szereplő aktuális kérdésekben előrehaladást érjen el, és tisztességgel helytálljon a váratlan helyzetek kezelése során.** A tagállamok felé azt vállalta, elnöksége alatt arra törekszik, hogy *Európa erősebb legyen a magyar félév végén, mint az elnökségi staféta átvételekor, és eközben mindvégig az emberi tényezőt* tartja szem előtt, tehát a polgárok érdekeit állítja a középpontba („*strong Europe with a human touch*”). Az erős Európa erős közös pénzt, erős közös politikákat és erős, egymással együttműködő intézményeket foglal magában. Ez utóbbi érdekében Magyarország Európai *Parlament-barát elnökséget hirdetett meg*; célként tűzte ki a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésének gyakorlati nehézségeiből fakadó intézményközi konfliktusok csökkentését is.

A 2010. december 22-én elfogadott, az Európai Unió Tanácsának féléves programját meghatározó kormányhatározat négy prioritás mentén fogalmazta meg a magyar elnökség legfontosabb célkitűzéseit: a) a gazdasági növekedés elősegítése a gazdasági kormányzás erősítése révén, valamint a munkahelyteremtés és társadalmi befogadás előtérbe helyezésével; b.) a közös politikák megerősítése azok hatékonyságának és versenyképességének növelésével, alapvető értékek és kohézióteremtő képességük megőrzése mellett; c.) az Unió polgár-közeli tételé; d.) a bővítési folyamat felelősségteljes folytatása és hitelességének fenntartása. A magyar elnökség ezeken a területeken jelentős eredményeket tudott felmutatni.

Magyarország valamennyi kitűzött céljának eleget tett, tartotta a menetrendet. Az elnökségi stáb szakszerűen, általános elismerés mellett látta el az ülések megszervezésével és lebonyolításával, a meghatározott napirend végrehajtásával kapcsolatos feladatait. A megfogalmazott elnökségi prioritások a tagállamok részéről egyöntetű támogatást kaptak az elnökségi program bemutatásakor. A legfontosabb elnökségi célkitűzések megvalósultak; az Európai Unió a magyar elnökség végére erősebbé vált.

A *globális gazdasági és pénzügyi válságra* adni kívánt átfogó válasz konfliktusos elemeinek elfogadtatása, illetve gyakorlatba történő átültetése a magyar elnökségre hárult: első ízben kellett végrehajtani az európai szemesztert és megállapodásra kellett jutni a gazdasági kormányzást új alapokra helyező hatos jogszabálycsomagról. Mindezt úgy, hogy az euróövezetben egymást követték a válsághelyzetek, Görögország és Írország 2010-es finanszírozási problémái után Portugália is pénzügyi segítségre szorult. A feladatokat nehezítette továbbá, hogy az Unió *következő többéves költségvetési keretére* vonatkozó tárgyalások megkezdése előtt, a gazdasági válság miatt erőteljesen kiadásellenes hangulatban kellett a tagállamok egyetértését megszerezni a kiemelt nemzeti érdekek számító erős közös agrárpolitika és kohéziós politika megtartása tekintetében. Ennek ellenére a kohéziós politika fontosságát akkor minden tagállam elismerte, és az agrárpolitikában is sikerült széleskörű egyetértést kialakítani. Új stratégiai irányt sikerült meghatározni egy valóban közös, *integrált energiapiac* megteremtésére, az Európai Tanács első – az energia és innováció területével foglalkozó – tematikus ülésén 2011. február 4-én. Igaz, azt nem sikerült elkerülni, hogy a válság e tanácskozás napirendjére is rányomja a bélyegét. A hirtelen gyorsasággal felkavarodott *észak-afrikai, közel-keleti események* gyors és hatékony válságkezelése mellett meg kellett birkózni az Európába áramló *migráció* következményeivel, különös tekintettel a schengeni rendszert ért kihívásokra, és mindeközben megmenteni *Románia és Bulgária schengeni csatlakozásának* lehetőségét. Egy igen erőteljesen bővítésellenes hangulatban, sorozatos tagállami (és olykor bizottsági) ellenállás mellett

zajlottak *Horvátország csatlakozási tárgyalásai*, mégis a magyar elnökségi félév legvégén elértük azok lezárását.

Az elnökségi program végrehajtását nehezítette az Európai Parlament és a Tanács közötti horizontális kérdésekben fennálló – az uniós intézményrendszert megbolygató Lisszaboni Szerződés pontatlanságaira is visszavezethető – intézményi, jogi természetű viták is. Parlament-barát elnökségként Magyarország vállalta, hogy előrelépést érjen el a 2010 végére igen elmérgesedett intézményközi kapcsolatokban. Bár nyilvánvaló volt, hogy fél év alatt a problémák nem oldhatók meg, a cél egy építkezési folyamat elindítása volt, illetve kedvező hangulat megteremtése a hatos gazdasági jogszabálycsomag elfogadása és a következő többéves pénzügyi keret tárgyalásainak megindulása időszakában. Az elnökség ennek megfelelően rendszeresen egyeztetett az Európai Parlament tárgyalódelegációjával a kijelölt horizontális vitás kérdésekről, valamint kidolgozta az Európai Parlamentnek a következő többéves pénzügyi keret tárgyalásaiba való bevonásának munkamódszerét. Utólag visszatekintve Magyarország a parlament-barát elnökség vállalásával játszott a egyik legfontosabb szerepet. Nemcsak az jelenti a sikert, hogy előrelépést értünk el a 2010 végére feszültté vált intézményközi kapcsolatokban, hanem tanúbizonyságot tettünk a közösségi módszerbe vetett sziklaszilárd hitünkről, ami az integráció elkövetkező időszakának kiemelkedő jelentőségű kérdése.

A lengyel elnökség a rendkívüli gazdasági helyzet ellenére a magyar elnökség örökségét jól felhasználva vitte véghez programját. Varsó épített a magyar elnökség eredményeire, és 2011-et a közép-európai elnökségek évének tekintve munkálkodott. Magyarország – ahogy azt Lengyelország is tette az első félévben – igyekezett mindenben segíteni a lengyel elnökség céljait.

A lengyel elnökségi félévben a továbbmélyülő *gazdasági válság* rányomta bélyegét az Unió működésének egészére, politikai és bizalmi válságot is előidézve az uniós szereplők között. A válságkezelést célzó intézkedések elfogadása során a közösségi módszer helyett a kormányközi megközelítés térnyerése volt tapasztalható. Az euróövezet stabilitását elősegítő rövidtávú válságkezelési intézkedések megerősítéséről, valamint a gazdasági unió megerősítését szolgáló középtávú intézkedésekről szóló fontosabb döntések az Európai Tanácson születtek, anélkül, hogy az események irányításába érdemi beleszólási lehetőséget kapott volna a lengyel elnökség. 2011 decemberében az állam-és kormányfők döntésének megfelelően megkezdődött a gazdasági és monetáris unió megerősítéséről szóló kormányközi szerződés kidolgozása is. A félév során érezhetően mélyült az euróövezeti és euróövezeten kívüli tagállamok közötti törésvonal. A lengyel elnökség e kedvezőtlen körülmények ellenére minden tőle telhetőt elkövetett a nem euróövezeti tagállamok érdekeinek képviselője, az Unió egységének megőrzése, illetve az euróövezet megerősítésének előmozdítása érdekében.

A lengyel elnökségi félévben megkezdődtek a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó *következő többéves pénzügyi keret* tárgyalásai. Érdemi előrelépés azonban nem történt, – a lengyel elnökség kitűzött céljainak megfelelően – csak a tagállami álláspontok előzetes bemutatására került sor. A lengyel elnökség a *kohéziós politika* láthatóságának és politikai szerepének növelése érdekében külön tanácsulást hívott össze a kizárólag a kohéziós politikához kapcsolódó kérdések megtárgyalása céljából. Annak ellenére, hogy az Európai Bizottság csak 2011 októberében nyújtotta be a kohéziós politikára vonatkozó javaslatcsomagot, a lengyel elnökség jelentős előrehaladást ért el annak tárgyalásában. A *Közös Agrárpolitika* jövőjére vonatkozó bizottsági javaslatcsomagot a lengyel elnökség mind politikai, mind szakmai szinten napirendre vette, és valamennyi elemére kiterjedő miniszteri szintű véleménycserére is sor került. A lengyel elnökség az Európai Tanács 2011. február 4-i ülésén elfogadott *energiapolitikai* döntések mentén haladt tovább a belső energiapiac kiteljesítése, az energiahatékonyság javítása, az infrastruktúrák fejlesztése és az Unió energiaügyi külkapcsolatai területén. A *belső piac* területén a lengyel elnökségi félévben érdemi előrelépés nem történt, tekintettel arra, hogy az Európai Bizottság az egységes belső piaci intézkedéscsomagban szereplő kulcsintézkedésekre vonatkozó javaslatainak javarészét csak az elnökségi félév utolsó hónapjában

mutatta be. A lengyel elnökség megkezdte ugyan a tervezetek többségének a tárgyalását, komolyabb előrelépés azonban idő hiányában nem történhetett. A lengyel elnökség elkötelezett volt a *bővítési folyamat* és a nyugat-balkáni országok integrációjának előmozdítása mellett. 2011. december 9-én sor került Horvátország csatlakozási szerződésének aláírására. Ugyanakkor a magyar várakozásokkal ellentétben Szerbia tagjelölti státuszáról csak a dán elnökségi félévben született döntés, és Montenegró csatlakozási tárgyalásainak megkezdésére irányuló döntést 2012 júniusára halasztotta a Tanács. Törökország tekintetében sem került sor előrelépésre. A lengyel elnökség a magyar elnökség eredményeire építve megpróbálta elősegíteni a kompromisszum kialakítását Románia és Bulgária *schengeni csatlakozása* kapcsán, törekvései azonban a konszenzus hiánya miatt nem vezettek sikerre. A schengeni övezet Liechtenstein csatlakozásával bővült a lengyel elnökség alatt. A lengyel elnökség megkezdte a schengeni kormányzásra vonatkozó bizottsági javaslatcsomag tárgyalását szakértői és politikai szinten egyaránt.

A szuverén adósságválság okozta nehézségek és bizonytalanság pozitív hozadéka, hogy újra egységbe kovácsolta a közép-európai országokat. **2011 egyik legfontosabb eredménye a visegrádi együttműködés (V4) megerősödése, ami a magyar külpolitika egyik fontos prioritása, illetve a közép-európai és a nyugat-balkáni országok azon felismerése, hogy a térséget összekötik a közös regionális sorskérdések.** Magyarország elnöksége alatt is nagymértékben épített a közép-európaiság e felfogására, és a régió specifikus érdekeire. A Duna-stratégiával életre hívott makro-regionális együttműködés és a román felzárkóztatását szolgáló erőfeszítéseink ezeket a szempontokat emelték uniós szintre. A magyar elnökség határozottan kiállt a Nyugat-Balkán országainak integrációja mellett, sikeresen lezárta a horvát csatlakozási tárgyalásokat és bevonta a tagjelölteket a külügyminiszterek informális vitáiba. A többéves pénzügyi keret tárgyalásai során elsődleges szempontunk volt a szolidaritáson alapuló európai szellemiség képviselése. A lengyel elnökséggel kialakított különleges kapcsolat szintén ebbe az irányba hatott. Budapest és Varsó minden segítséget megadott egymásnak, hogy Európában mind jobban érvényesüljenek a közép-európai célok és Lengyelország nagymértékben épített a magyar elnökség által elért eredményekre. A visegrádi országok között jelenleg egyetértés van abban, hogy a V4 kialakult formája megfelel közös érdekeinknek, ezért annak mélyreható megváltoztatása, vagy új tagokkal való kibővítése nem szükséges, viszont célszerű, mintegy kipróbált márkajegyet, tovább erősíteni a *visegrádi régió* nemzetközi presztízsét.

A világgazdaság alakulása 2011-ben vegyes képet mutatott, és egyenlőtlenül alakult az egyes régiók között. A 2009-es válságot követően megindult törekeny növekedést negatívan érintette a nyersanyagárak nagymértékű emelkedése, Japán természeti katasztrófája, és a növekvő bizonytalanság az európai adósságválság megoldása körül.

A Bizottság 2012. februári előrejelzése alapján 2011-ben a GDP 1,5%-kal növekedett az Európai Unióban és 1,4%-kal az euróövezetben. Az euróövezeti adósságválság miatt erősen megrendült bizalom hatással volt a beruházásokra és a fogyasztásra, a gyengülő globális növekedés visszafogta az exportot, az elengedhetetlen költségvetési kiigazítás pedig nyomás alatt tartotta a belső keresletet. 2011 utolsó negyedében már visszaesést regisztráltak az Európai Unióban és az euróövezetben. Az utolsó negyedévben az előző negyedévhez képest a visszaesés különösen Portugáliában (-1,3%) Litvániában (-0,9%), Észtországban (-0,8%), Olaszországban (-0,7%) és Hollandiában (-0,7%) volt erős. A gyenge gazdasági teljesítmény várhatóan 2012 első felében is jelen lesz. Csak az év második felében várható a gazdasági növekedés újbóli megindulása. **Összességében a GDP előreláthatólag 2012-ben is kismértékben vissza fog esni az euróövezetben és stagnálás várható az Európai Unióban.** Az inflációt 2011-ben nagymértékben befolyásolta a nyersanyagárak emelkedése, és az egyes országokban végrehajtott közvetett adóemelések. Az energia- és feldolgozatlan élelmiszerárak kiszűrésével számolt infláció az Európai Unióban 2,1% az euróövezetben pedig 1,7% volt 2011-ben.

II. AZ EURÓPAI UNIÓ 2011-ES PRIORITÁSAI, FEJLEMÉNYEI

A jelen fejezet célja, hogy átfogó képet adjon az Európai Unió fejlődésének 2011. évi fejleményeiről. Az uniós politikák összetettsége, a folyamatok állandó mozgása, változása miatt nem vállalkozik minden részlet bemutatására, de ismerteti a legfontosabb döntéshozatali folyamatokat, eseményeket.

1. Gazdasági és pénzügyi kérdések

a) Gazdasági kormányzás

A gazdasági és pénzügyi válság felhívta a figyelmet a gazdaságpolitikai koordináció megerősítésének szükségességére az Európai Unióban. Az Európai Bizottság ehhez kapcsolódóan 2010. szeptember 29-én hat jogszabály-javaslatot terjesztett be. A hatos csomag jogszabály-tervezetei megerősítették a már meglévő Stabilitási és Növekedési Egyezmény (SNE) megelőző és kiigazító ágát, összehangolták a tagállamok fiskális keretszabályait, illetve bevezették az új, makro-egyensúlytalansági eljárást. A csomag célja volt, hogy ösztönözze a tagállamokat a megfontolt, átlátható és fenntartható költségvetési politikák vitelére és időben érzékelje a makrogazdasági egyensúlytalanságokat annak érdekében, hogy kezelhetőek legyenek a versenyképességet aláásó folyamatok. 2011-ben a magyar elnökség egyik kulcsfeladata volt erről a gazdaságpolitikai koordináció megerősítését célzó hatos jogszabálycsomagról folyó tárgyalások vezetése a Tanácsban, azok intézmények közötti koordinálása és tulajdonképpen lezárása. Az intenzív munkának köszönhetően a gazdasági és pénzügyminiszterek 2011. március 15-i tanácsülésén politikai megállapodást sikerült elérni a tagállamok között a javaslatcsomagról. Az informális egyeztetések után intenzív tárgyalások indultak az Európai Parlamenttel, amelynek több mint kétezer módosító javaslata majd száz érdemi vitás tartalmi kérdésre irányult. A tárgyalások utolsó szakaszára sikerült olyan ésszerű kompromisszumot kidolgozni, amelyben néhány technikai elem mellett mindössze egyetlen nyitott politikai kérdés maradt, az ún. fordított minősített többségű szavazás kiterjesztése a Stabilitási és Növekedési Egyezmény megelőző ágára. A tényleges megállapodás – a magyar elnökség által lefolytatott tárgyalások alapján – végül a lengyel elnökség alatt született meg, a jogszabályok 2011 decemberében hatályba léptek.

Az Európai Bizottság 2011. november 23-án nyilvánosságra hozta három elemből álló második gazdasági kormányzási csomagját. A csomag tartalmaz egy vitaindító elemzést (zöld könyv) a stabilitási kötvények bevezetéséről, valamint az első gazdasági kormányzási csomagra és a válságkezelő intézkedésekre épülő két, az uniós alapszerződések és a Stabilitási és Növekedési Egyezmény rendelkezéseivel összhangban álló rendelet-tervezetet. A javaslatok a 2011. október 12-én bemutatott „Stabilitási és Növekedési Menetrend” folyamánként születtek, amelyben az Európai Bizottság elnöke vázolta azokat a lehetőségeket, amelyek az uniós alapszerződések módosítása nélkül elérhetőek az euróövezet stabilitásának fokozására. A Bizottság célja, hogy a hatos csomagon túlmenően – az európai szemeszter menetébe integrálva – az euróövezet tagállamaiban fokozatosan tovább növelje a költségvetési koordinációt, a Bizottság felügyeleti hatáskörét, valamint jogszabályi keretbe foglalja a pénzügyi támogatási program alatt lévő tagállamok gyakorlatban már alkalmazott felügyeleti módszereit. A rendelet-tervezetek tárgyalása a lengyel elnökség alatt kezdődött meg, a dán elnökség alatt pedig a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsának (ECOFIN) 2012. február 21-i ülésén megegyezés született a tagállamok között. A két jogszabály jogalapja az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 136. cikke, amely szerint a jogszabályok elfogadásakor a Tanácsban csak az euróövezeti tagállamok vettek részt a szavazásban. A tanácsi tárgyalások során ugyanakkor minden tagállam képviseltethette magát. A parlamenti szakaszban viszont a magyar képviselők is szavaznak.

b) Európai szemeszter

Az Európai Tanács 2010. júniusi ülésén döntött arról, hogy a gazdaságpolitikai koordináció különböző folyamatait (Európa 2020, stabilitási és konvergencia programok) egyetlen ciklusba

szervezi. Ezt az ismétlődő rendszert pedig úgy időzítik, hogy a tagállamok költségvetéseik tervezésekor már figyelembe vehessék a közös célok eléréséhez szükséges iránymutatásokat. Az európai szemeszter 2011 januárjában az Európai Bizottság tagállamokról szóló éves makrogazdasági jelentésével indult el. Ennek megállapításai nyomán az érintett ágazati tanácsuléseken lefolytatott viták eredményéről a magyar elnökség szintetizáló jelentést készített, amelynek alapján az Európai Tanács stratégiai útmutatást fogadott el márciusban, amely kiindulópontként szolgált a tagállamok számára nemzeti reformprogramjuk, valamint a stabilitási- és konvergencia programjuk elkészítésében. A tagállamok áprilisban benyújtották programjaikat, amelyeket a Bizottság értékelése és ajánlása alapján a Tanács júniusban értékelt, majd véleményeket és ajánlásokat fogadott el a tagállamok számára. Az ajánlásokat az Európai Tanács is megtárgyalta.

Magyarország az elsők között, 2011. április közepén nyújtotta be nemzeti reformprogramját, illetve konvergencia programját. Az európai szemeszter a költségvetési év első felére korlátozódik, ezért az első európai szemeszter a magyar elnökség végén le is záródott. A félév végén a Bizottság minden tagállam reformprogramjáról ország specifikus ajánlást tett közzé, amit az Európai Tanács magyar elnökség alatti utolsó ülése hagyott jóvá. A tagállamok ezeket az ajánlásokat figyelembe véve készítették el a következő, 2012-es évre vonatkozó részletes költségvetési törvényjavasolataikat.

A dán elnökség – a magyar elnökség gyakorlatát alapul véve – 2012. február 22-én kiadta az Európai Szemeszter első felét összefoglaló Szintézis Riportot. Ehhez a különböző tanácsi formációk 2012 januárja és februárja során a Bizottság Éves Növekedési Jelentésén (*Annual Growth Survey, AGS*) alapuló orientációs vitát folytattak az Európa 2020 Stratégiában megjelölt célok eléréséről. A szektorális tanácsi formációk és a Bizottság tagállamokkal való bilaterális megbeszélései alapján a szintézis riport iránymutatást ad a tagállamoknak a Nemzeti Reformprogramjaik elkészítéséhez, amelyet a tagállamok Stabilitás vagy – mint Magyarország esetében is – Konvergencia Programjukkal együtt 2012 áprilisában nyújtották be a Bizottságnak.

c) Adózás

Az **energiaadóztatási irányelv felülvizsgálatáról** szóló bizottsági tervezet 2011 áprilisában jelent meg, vitáját a magyar elnökség kezdte meg. A javaslat célja, hogy a környezetvédelmi szempontok hangsúlyosabban jussanak érvényre az energiatermékek, így az üzemanyagok és a tüzelő-, fűtőanyagok adóztatásában. Ennek érdekében egyrészt a jelenlegi, mennyiségi alapú adóminimumok szerkezete megváltozna, felbontásra kerülne egy CO₂ elemre és egy energiatartalom szerinti elemre. Másrészt egységesítésre kerülnének az adóminimumok egy-egy felhasználási célon belül. Változnának továbbá az adókedvezmények, így a bioüzemanyagok, a mezőgazdaság valamint a kereskedelmi gázolaj kedvezményére vonatkozó rendelkezések. A lengyel elnökség folytatta az irányelv érdemi vitáját, az előrehaladást ugyanakkor nem segítette elő, hogy Lengyelország – elsősorban magas szénfogyasztása miatt – mérsékelten volt érdekelt a jelenlegi energiaadóztatási rendszer átalakításában. A téma – mivel a tervezetről folytatott tárgyalásokon a tagállami álláspontok nem közeledtek eléggé egy kompromisszumos megoldás elfogadásához – lekerült a 2011. november 8-i Gazdasági és Pénzügyi Tanács napirendjéről.

A **közös konszolidált társasági adóalapról** szóló javaslatot (*Common Consolidated Corporate Tax Base, CCCTB*) a Bizottság 2011 első felében tette közzé, mert a tagállamok részéről csak az Euró Plusz Paktum létrejöttével (annak célkitűzései között megjelenítve) mutatkozott fogadókészség a tanácsi vitára. A javaslat részletes vitája a lengyel elnökség során folytatódott, kompromisszum elérése nélkül. A vita egyik legérzékenyebb kérdése a konszolidáció és a megosztási mechanizmus kérdésköre. Közvetlen hatása van ugyanis a tagállami adóbevételekre, ha a több tagállamban is működő vállalatcsoportok nem a szokásos piaci ár elve alapján határozzák meg adóalapjukat, hanem azt az irányelv által meghatározandó módszer szerint kell felosztaniuk, így például az adótervezés megszűnő lehetősége hátrányosan érintheti az alacsony társasági adókulcsú tagállamok adóbevételeit. Több tagállam javasolta a konszolidáció nélküli társasági adóalap hatásainak vizsgálatát is. Egyes tagállamok nemzeti parlamentjei a szubszidiaritás kapcsán tettek kifogásokat. A CCCTB koncepcióját jelenleg a tagállamok viszonylag szűk köre támogatja egyértelműen (Németország,

Franciaország, Ausztria és Dánia), ugyanakkor a tagállamok egy másik csoportja (Egyesült Királyság, Hollandia, Lettország és Szlovákia) a CCCTB-re vonatkozó javaslatot határozottan ellenzi. Magyarország szempontjából a CCCTB bevezetése hátrányosan érintené az adóbevételeket, csökkentené a GDP-t, valamint rontana a hazai társasági adórendszer versenyképességén. Megjegyzendő emellett az is, hogy az adóalap számításának teljes körű harmonizációja nincs összhangban a Kormány adópolitikai célkitűzéseivel, ezért mindezen indokok tükrében Magyarország nem ért egyet a közös társasági konszolidált adóalapra vonatkozó javaslattal.

A **pénzügyi tranzakciós adóról** (*Financial Transaction Tax, FTT*) szóló javaslat a válságra adott válaszlépések egyike, tehát felvetésének okát tekintve közel áll a közös konszolidált társasági adóalapra (CCCTB) és az adópolitikai koordinációra vonatkozó javaslatokhoz. A javaslat annak érdekében, hogy a pénzügyi intézmények tisztességes mértékben járuljanak hozzá a válság okozta költségek fedezéséhez, valamint, hogy visszatartsa a pénzügyi intézményeket azoktól a tranzakcióktól, amelyek nem fokozzák a pénzpiacok hatékonyságát és kizárólag spekulációs céllal köttetnek, a javaslatban meghatározott pénzügyi műveleteket megadóztatni javasolja egy, a nem derivatív termékek 0,1%-nál, és a derivatívák esetében 0,01%-nál nem alacsonyabb adóval.

A 2011. november 8-i Gazdasági és Pénzügyi Tanács alapján hét tagállam (elsősorban Franciaország és Németország) határozottan támogatta a Bizottság javaslatát. Franciaország számára a kérdés annyira fontos, hogy akár egyoldalúan vagy francia-német együttműködésben is késznek mutatkozott bevezetni azt. Öt további tagállam abban az esetben fogadná el a javaslatot, ha az adó kivétele globális szinten, a fő pénzügyi piacokon összehangoltan történne. Ugyanakkor hat tagállam (főként az Egyesült Királyság, Svédország és Csehország) nagyon határozottan elutasítja a javaslatot. Az éles tagállami ellentétek miatt nem született 2011-ben megállapodás a tervezetről. Az FTT közös költségvetést érintő vonzatait tekintve álláspontjában Magyarország nem támogatja, hogy az FTT új saját forrássá váljon, adózási szempontból pedig az az induló pozíciónk, hogy a magyar álláspont azt követően alakítandó ki, hogy a tagállami álláspontok alapján az irányelv-javaslat várható elfogadása vagy elutasítása felmérhető. Ennek az az oka, hogy az álláspont kialakítása során mérlegelni kell, hogy amennyiben az FTT nem globális, de legalább G20 körben bevezetendő adó lenne, a szűk körben bevezetett FTT arra ösztönözné a bevezető tagállamokban működő pénzügyi szervezeteket, hogy harmadik országokba helyezték át tevékenységüket. Tehát a bevezetés hatékonysága nagyban függ attól, hogy hány tagállam, minden tagállam vagy esetleg több harmadik ország is bevezeti az adónemet.

d) Pénzügyi szolgáltatások

A pénzügyi szolgáltatási menetrenddel kapcsolatban az Európai Bizottság a pénzügyi rendszer stabilitása érdekében 2010 második felében több javaslattal is előállt. Az európai szintű intézkedések a szabályozás összehangolását, az átláthatóság növelését, a pénzügyi piacokon mutatkozó kockázatok csökkentését célozzák.

2011 elején új európai felügyeleti rendszer kezdte meg működését: az Unió pénzügyi piacainak makro-prudenciális felügyeletére létrejött az Európai Rendszerkockázati Testület, a rendszer második pilléréként, a mikro-prudenciális szint felügyeletére pedig a Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere három európai hatóságot hívott életre. Az Európai Bankfelügyeleti Hatóság ügyvezető igazgatói posztját Farkas Ádám nyerte el 2011 márciusában.

A magyar elnökségi félévben általános megközelítést sikerült elérni a short eladási ügyleteket, valamint a hitel-nemteljesítési csereügyletek bizonyos kérdéseit szabályozó rendeletről valamint az Egységes Euró Fizetési Térséget létrehozó SEPA-rendeletről, amely lehetővé tette, hogy a területén lakók mind belföldi, mind határon átnyúló viszonylatban egységes feltételekkel hajtsanak végre bizonyos fizetési műveleteket. A jogalkotási eljárás mindkét javaslat esetében 2012 márciusában lezárult, a rendeletek a Hivatalos Lapban megjelentek. Általános megközelítést értünk el továbbá a betétbiztosítási rendszerekről szóló irányelvről, amelynek célja a betétesek védelmének megerősítése. A trilógus megkezdését követően sokáig nem sikerült előrelépést elérni, és a dosszié idén februárban

második olvasatra került, mivel az Európai Parlament februári plenáris ülésen saját szakbizottsági álláspontját erősítette meg, kompromisszum helyett bizonyos kérdésekben még korábbi álláspontjához képest is jobban eltávolodva Tanácsi állásponttól.

A származékos ügyletek, központi szerződő felek és adattárházak szabályozásáról szóló rendeletről (EMIR), valamint a felügyeleti reform utolsó elemének tekinthető ún. Omnibusz 2 irányelvről szóló dossziékban jelentősek voltak a tagállamok között meghúzódó törésvonalak. A tárgyalásokat a magyar elnökségnek sem sikerült lezárnia, mert a Bizottság az irányelv egyes, alapvető fontosságú részeit csak a félév utolsó szakaszában véglegesítette. Mindkét dossziében a lengyel elnökség ideje alatt fogadták el az általános megközelítést. A dán elnökség pedig politikai megállapodást ért el az EMIR-ben az Európai Parlamenttel 2012 februárjában. Az Omnibusz 2 kapcsán a dán elnökség áprilisban kezdte meg a trilógus egyeztetéseket.

A magyar elnökség első olvasatos megállapodást ért el az Európai Parlamenttel a pénzügyi konglomerátumokkal foglalkozó irányelv felülvizsgálatáról (*Financial Conglomerates Directive, FICOD*), az euró-készpénz eurővezetethez tartozó tagállamok közötti, határon átnyúló, üzletszerű közúti szállítására vonatkozó rendeletről, valamint a hivatalosan támogatott exporthiteleket szabályozó rendeletről is. A lengyel elnökség a javaslatok kapcsán politikai megállapodást ért el.

Magyarország 2011 folyamán támogatta a válságkezelés keretében a pénzügyi stabilitást segítő intézkedéseket. A válságkezelési és bankszanálási technikák területén Magyarország egyetértett a Bizottság céljaival. A G20 vonatkozásában a banki tőkekövetelmények terén Magyarország fontosnak tartja, hogy a Bázeli III-as reformjavaslatok globális szinten valósuljanak meg a pénzügyi szektor stabilitásának megerősítése érdekében.

e) A gazdasági válság megoldása érdekében tett lépések

2011 első felében megállapodás született a gazdasági válságra adott átfogó válasz egyéb (nem elnökségi munkához köthető) elemeiben is: így a tagállamok elfogadták a gazdasági és monetáris unió gazdasági pillérének mélyítését, a versenyképesség erősítését és a tagállamok közötti hatékonyabb konvergencia biztosítását szolgáló Euro Plusz Paktumot (Magyarország nem csatlakozott a paktumhoz, mert az hátrányosan érintette volna a vállalati adórendszerének versenyképességét). A tagállamok módosították az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 136. cikkét, hogy létrehozassák az átmeneti válságkezelési keretrendszer kiváltására szükséges állandó Európai Stabilitási Mechanizmust (*European Stability Mechanism, ESM*). Az ESM életbe lépését a piaci feszültségek enyhítése miatt 2012 júliusára hozták előre. A tagállamok döntöttek a 2010 májusában létrehozott és 2013-ban lejáró Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz (*European Financial Stability Facility, EFSF*) tényleges hitelezési kapacitásának 250-ről 440 milliárd euróra történő emeléséről. 2012 júliusától egy évig az EFSF és az ESM várhatóan párhuzamosan működik. A bankok második terheléspróbája (ún. „*stress tests*”) 2011. március és június között lezajlott.

Az euróövezet állam- és kormányfőinek 2011. december 8-9-i nyilatkozatában foglaltak végrehajtása érdekében 2011. december 20-án megkezdődött az euróövezeten belüli gazdasági unió megerősítéséhez szükséges előírásokat rögzítő új kormányközi megállapodás szövegének kialakítása, amelynek célja a gazdasági és monetáris unió gazdasági pillérének megerősítése, a költségvetési fegyelem szigorítása, a gazdaságpolitikai koordináció megerősítése és az euróövezet kormányzásának javítása. A tárgyalások az euró-munkacsoport (EWG) elnökének irányításával egy, az EWG struktúráján alapuló ad hoc munkacsoportban zajlottak.

Magyarország a tárgyalások során öt kiemelten fontos szempontot tartott szem előtt, amelyek tekintetében számunkra megfelelő döntések születtek:

- (i) a megállapodás tartalmáról szóló tárgyalásokban valamennyi EU-tagállam részt vehessen, ugyanakkor annak rendelkezései az euróövezeten kívüli szerződő felek tekintetében csak az euróövezetbe való belépés időpontjától kezdve lépjenek hatályba;

- (ii) a megállapodás tartsa tiszteletben az Európai Unió alapszerződéseinek rendelkezéseit és ne hozzon létre az abban foglaltakhoz képest párhuzamos struktúrákat, ne vezessen az intézményi és döntéshozatali rendszer megkettőződéséhez;
- (iii) a megállapodás csak az euróövezet megfelelő működéséhez szükséges területekre terjedjen ki, és ne érintse az EU 27-ek hatáskörébe tartozó kérdéseket; így különösen ne ássa alá a belső piac vívmányait;
- (iv) a megállapodás rendelkezési mielőbb kerüljenek beillesztésre az uniós alapszerződésekbe; illetve
- (v) a megállapodás végrehajtsa érdekében összehívott eurócsúcsokon az euróövezeten kívüli szerződő felek is jelen lehessenek, szavazati jog nélkül.

(A szerződés szövegéről 2012. január 30-án az Európai Tanács informális ülésén megállapodás született, a szerződést az Európai Tanács 2012. március 1-2-i ülésén 25 tagállam – Nagy-Britannia és Csehország kivételével – aláírta.)

2. Következő többéves pénzügyi keret

Az Európai Unió jelenlegi többéves pénzügyi kerete (*Multiannual Financial Framework, MFF*) 2007-től 2013-ig tart. Az Európai Bizottság 2011. június 29-én tette közzé a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatot, így a magyar elnökség érdemben nem tudta befolyásolni a vitát, azonban nagy szerep hárult ránk a keret tartalmi előkészítése során. Több politikaterületen orientációs vitát folytattunk az egyes politikák jövőjéről, tanácsi következtetések születtek a kohéziós politika jövőjéről, az energiapolitikai kihívásokról, valamint elnökségi következtetések a Közös Agrárpolitikáról. Szintén az előkészítés részeként a következő elnökségi trió országaival (Lengyelország, Dánia és Ciprus) kidolgoztuk az Európai Parlament tárgyalásokba való bekapcsolódásának szabályait.

A lengyel elnökség a bizottsági javaslat technikai szintű kérdéseinek tisztázását tűzte ki célul. Összességében megállapítható, hogy a tárgyalások 2011 második felében érdemben nem haladtak előre, a javaslat részleteinek tisztázásán túl semmilyen komoly előrelépés nem történt. Politikai szinten a lengyel elnökség lefolytatta a javaslatról az első orientációs vitákat, amelyek alapján feltérképezte a tagállamok közötti főbb törésvonalakat. Az MFF-hez kapcsolódóan megjelentetett, az egyes kiadási fejezetekhez tartozó bizottsági szektorális jogszabály-javaslatok többségéről is megindultak a tárgyalások. 2011. október 20-21-én az elnökség politikai konferenciát szervezett Brüsszelben az MFF-ről az Európai Parlament, a tagállami országgyűlések, valamint az érdekképviselők és civil szervezetek bevonásával. A 2012 első felében hivatalba lépő dán elnökség első három hónapjában gyakorlatilag újratekerte a lengyel elnökség által már lefolytatott technikai jellegű vitát az MFF egyes tételei kapcsán. A Tanácson belül létrehozandó kompromisszumot tartalmazó elnökségi dokumentum (ún. „*negotiating box*”) elemeinek vitája a dán elnökség második felében fog zajlani, jelen pillanatban azonban semmilyen biztosíték sem látszik arra, hogy az Európai Tanács 2012. júniusi ülésén lehetséges lenne a nyitott kérdések döntő többségének lezárása.

A Kormány 2011 júliusában induló tárgyalási álláspontban határozta meg a javaslattal kapcsolatos legfontosabb magyar érdekeket, majd megkezdődött a potenciális tagállami szövetségesek beazonosítása. A kohézió barátai ország-csoport¹ szakértői és politikai szinten egyaránt intenzív érdekegyeztetést folytatott, amelyben Magyarország kezdeményezően vett részt. 2011. november 11-én, Budapesten rendeztük meg a kohézió barátai találkozóját. Magyar kezdeményezésre, az Általános

---

¹Bulgária, Csehország, Észtország, Görögország, Magyarország, Málta, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Portugália, Románia, Spanyolország, Szlovénia, Szlovákia.

Ügyek Tanácsának 2011. november 15-i ülésén a 13 ország közös, határozott fellépésére került sor a kohéziós politika védelmében. Szintén folyamatos és intenzív együttműködés zajlott V4, illetve V4+ (Románia, Bulgária) keretben az MFF és az egyes szakpolitikák jövője kapcsán. A támogatási felső határ (ún. „*capping*”) szintjének tervezett csökkentése miatt kialakult, legfőbb magyar problémaként beazonosított 20%-os kohéziós forrásvesztés kérdését minden fórumon, minden partnerrel sikerült megismertetni. A capping problémáról a szintén érintett balti országokkal közös miniszterelnöki levél született. Az egyetlen lehetséges megoldásként kidolgozott tagállami védőháló (ún. „*safety-net*”) koncepciójának megismertetése és elfogadtatása bilaterális konzultációk mentén kezdődött meg. A magyar Külügyminisztérium a hazai társadalmi konzultáció keretében konferenciasorozatot és blogot indított az MFF témájában.

Magyarország alapvetően abban érdekelt, hogy a hagyományos uniós politikák – mint például a kohéziós politika és a Közös Agrárpolitika – a következő MFF-ben is megfelelő finanszírozáshoz jussanak. Az Európa 2020 stratégia meghirdetése óta ugyanis egyre erősebb az a törekvés, hogy a közös költségvetés igazodjon a stratégia célkitűzéseire. Ezzel Magyarország is egyetért, de nem támogatjuk, hogy kizárólag ezen célkitűzések mentén alkossák meg az intézmények a következő MFF-et. A kelet-közép-európai tagállamoknak olyan más, például infrastrukturális fejlesztésekre is szüksége lehet, amelyek nem illeszthetők be az Európa 2020 stratégiába. Magyarország számára fontos, hogy olyan területeken, mint pl. az egészségügy, sport, oktatás, a szociális, család- és ifjúságügy, társadalmi befogadás, kultúra, és annak részeként a kulturális örökségvédelem, foglalkoztatás, turizmus, az alapvető kutatások – ahol a jelenlegi periódusban meghatározók voltak az uniós fejlesztési források – továbbra is fel lehessen használni kohéziós támogatásokat. Az integrált megközelítést, mint alapvető programozási elvet előtérbe kell helyezni, hiszen mindezen területek az Európa 2020 Stratégia céljainak elérésében, a versenyképesség biztosításában szintén meghatározó jelentőségűek.

Egyetértünk a **migrációs kiadások** emelkedésével, a külkapcsolati támogatások esetében pedig a jelenleginél kiegyensúlyozottabb forráselosztás szükséges a déli és keleti térség között. A **költségvetés bevételi oldalán** támogatjuk a jelenlegi áfa-alapú forrás eltörlését, mivel annak adminisztrációja túl bonyolult, ugyanakkor kevés jövedelmet biztosít. Magyarország nem támogatja új saját források bevezetését, továbbá a korrekciók és visszatérítések jelenlegi rendszerével sem értünk egyet, célunk a meglévő mechanizmusok egyszerűsítése.

a) A kohéziós politika jövője

Az Európai Unió 2007-2013-as időszakra terjedő költségvetésnek több mint 30%-át a kohéziós források teszik ki. A kohéziós jelentést az Európai Bizottság az uniós alapszerződésből fakadó kötelezettségeként háromévente készíti el. Az 5. Kohéziós Jelentés 2010. november 9-én jelent meg, ami tartalmazta az Európai Bizottságnak a 2013 utáni kohéziós politikával kapcsolatos vázlatos elképzeléseit, valamint számos a 2013 utáni működés megváltoztatására vonatkozó elemet.

A kohéziós politika jelentőségének megőrzése érdekében az Általános Ügyek Tanácsa 2011. február 21-i ülésén tanácsi következtetéseket fogadott el, amelyben kimondja, hogy a kohéziós politikának erős és integrált fejlesztéspolitikai eszköznek kell maradnia. A kohéziós politika kiemelt jelentőséggel bír az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósítása kapcsán úgy, hogy közben a politika eredeti – regionális különbségeket csökkentő – célkitűzései is megmaradnak. A kohéziós politika jövőjéről szóló előkészítő vita a kohéziós politikáért felelős miniszterek 2011. május 20-i informális találkozásával zárult le, ahol a tagállamok megerősítették, hogy az Európa 2020 stratégia céljaival összehangolt, eredményorientált kohéziós politikát szeretnének 2013 után. A találkozó és az eddigi magyar elnökségi munka eredményeként elnökségi következtetések születtek.

Az Európai Bizottság 2011. október 6-án tette közzé a kohéziós politika jövőbeli működési-, és a források felhasználási kereteit rögzítő jogszabálycsomag-tervezetét. A lengyel elnökség a tárgyalást a strukturális ügyekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport keretében kezdte meg, amely során kirajzolódtak a tagállami álláspontokban jelentkező különbségek. Ezekre a lengyel elnökség

decemberben közzétett előrehaladási jelentése is utalt. Érdemi előrelépés – összefüggésben az MFF tárgyalásokkal – nem történt.

Magyarország álláspontja szerint a **kohéziós politikának** erős, integrált szemléletű uniós politikának kell maradnia, amely az Unió valamennyi régiója számára elérhető. A támogatások túlnyomó részét ugyanakkor a legfejletlenebb régiókra kell koncentrálni. A kohéziós politika jelenlegi alapjai és célkitűzései megfelelőek, nem támogatjuk, hogy külön állandó célkitűzés jöjjön létre azon „átmeneti” régiók támogatására, amelyekben az egy főre eső bruttó nemzeti jövedelem (GDP) az uniós átlag 75%-a és 90%-a között van. Kiemelten fontos, hogy a jelentős belső regionális egyenlőtlenségekkel sújtott Közép-Magyarországi Régió finanszírozási kérdései 2014-től rendeződjenek. A források mértékét befolyásoló elosztási szabályoknál cél az első célkitűzés jelenlegi részarányának legalább a megtartása. A felhasználási szabályok egyszerűsítése a politika hatékonyabbá tételéhez elengedhetetlen (különösen a tematikus koncentráció és az Európai Szociális Alap (ESZA) részarányára vonatkozó megkötések tekintetében), valamint fontos a jelenlegi szabályozás megőrzése a társfinanszírozási és elszámolhatósági (különös tekintettel az áfá-ra vonatkozó) szabályok terén. Az eredményesség növelése érdekében olyan kondicionalitási, valamint ösztönző eszközök fogadhatóak el, amelyek szorosan a kohéziós politikához köthetők, illetőleg valóban növelik annak hatásosságát. Ellenezzük továbbá, hogy az európai hozzáadott értékkel bíró infrastrukturális projekteket összefogó Európai Összekapcsolódási Eszköz (*Connecting Europe Facility, CEF*) céljára a Kohéziós Alapból 10 milliárd euró kerüljön átcsoportosításra.

b) A Közös Agrárpolitika jövője

A létrehozása óta több mélyre ható reformon keresztül átment Közös Agrárpolitika (KAP) jelenlegi keretei 2013-ig adottak. Az ezt követő időszakot érintő uniós tervező munka 2010 novemberében – a vonatkozó bizottsági közlemény megjelenésével – intenzív szakaszba lépett. A magyar elnökség jelentős erőfeszítéseinek köszönhetően a Tanács 20 tagállam támogatásával 2011. március 17-én pedig elnökségi következtetéseket fogadott el.

Az Európai Bizottság 2011. október 12-én hozta nyilvánosságra a 2013 utáni KAP-ra vonatkozó, hét rendelettervezetből álló javaslatcsomagját. A reformcsomagban jelentőségüket tekintve kiemelkednek a közvetlen támogatásokról, a vidékfejlesztési támogatásokról, a mezőgazdasági termékek közös piaci szabályozásáról, valamint a KAP finanszírozásáról, igazgatásáról és nyomon követéséről szóló rendeletek. A lengyel elnökség a reformcsomag 2011. októberi tanácsülésen történt bemutatását és az első véleménycserét követően mind politikai, mind szakmai szinten napirendre vette az egyes javaslatok feldolgozását. Továbbá a reformmal kapcsolatos álláspontok megismerését célzó konferenciasorozatot rendezett az Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottságával közösen. A dán elnökség folytatja a tagállamok közötti egyeztetéseket, célja előrehaladási jelentés elfogadása a 2012. júniusi tanácsülésen.

Magyarország támogatja, hogy a KAP 2013 után is erős közösségi politika legyen, a jelenlegi kétpilléres szerkezetben, ugyanakkor igazságosabb, a környezeti szempontokat figyelembe vevő forráselosztás mellett. Az **agrártámogatások** fontos szerepet töltenek be a közösségi előírások által támasztott feltételek teljesítésével járó többletköltségek kompenzálásában, a gazdák jövedelembiztonsági helyzetének erősítésében. Napjainkban egyre fontosabb az élelmiszerellátás biztonsága és az egészséges élelmiszerek biztosításának kérdése, amelyhez továbbra is erős, közösségi politikára van szükség. Magyarország elutasítja, hogy – akár részben – tagállami hatáskörbe utalják az agrárpolitikát, vagy nemzeti társfinanszírozást vezessenek be a KAP I. pillérében. A közvetlen támogatás a Közös Agrárpolitika egyik fontos eszköze kell, hogy maradjon, forrásai a 2007-2013-as szinthez képest nem csökkenhetnek. A KAP Bizottság által javasolt formában történő zöldítése nem szolgálja az egyszerűsítés és költséghatékonyság célkitűzéseit tekintve, hogy megnövelt adminisztrációt és ellenőrzést tesz szükségessé. A javaslat egyes intézkedések támogatását (fiatal gazdák támogatása, kedvezőtlen természeti adottságú területek) mindkét pillérből lehetővé teszi, amely egyrészt növeli a tagállami rugalmasságot, megvalósítása esetén azonban esetlegesen adminisztrációs többletterhekhez vezethet. A javaslat egyes új elemei

(fiatal gazdák támogatása, kedvezőtlen természeti adottságú területek) átfedéshez vezethetnek a két pillér intézkedései között, tovább bonyolítva ezzel a rendszert. A Bizottság által javasolt támogatási felső határ bevezetésével az előzetes számítások alapján Magyarország esetében évi mintegy 10,6 millió euró kerülne átcsoportosításra a vidékfejlesztési pillérbe. Kedvező lenne, ha az átcsoportosított összegeket társfinanszírozás szükséglete nélkül több intézkedésre is felhasználhatnánk. Magyarország határozottan fellép a cukor kvótarendszer 2020-ig történő meghosszabbítása mellett, illetve ellenzi a szőlőtelepítési jogok rendszerének 2015-ben történő eltörlését, valamint a zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatásának II. pillérbe való áthelyezését. Magyarország nem támogatja a termelői szervezetek támogatásának II. pillérbe való áthelyezését sem. A vidékfejlesztési politika súlyának növelése jelentős mértékben hozzájárulhatna az új tagországok vidéki területeinek felzárkóztatásához. Érdekeink érvényesítését megkezdtuk az elnökség által elindított első tematikus viták és a meghatározó tagállamokkal folytatott bilaterális konzultációi során. Franciaország és Magyarország közös nyilatkozatban fektette le azokat a kérdéseket, amelyekben közösen lépnek fel a vita során: erősebb, igazságosabb KAP; a célokhoz igazodó legalább jelenlegi szinten fenntartott költségvetés; kétpilléres szerkezet fenntartása; a tagállamok részére nagyobb mozgásteret biztosító és a KAP-hoz kötődő adminisztráció csökkentését eredményező csomag elfogadása. A csomag részletes tárgyalása során hazánk a magyar elnökség által elfogadott elnökségi következtetésekből szereplő megállapításokhoz ragaszkodik. Közös nyilatkozatban fejezték ki érdekeiket az európai néppárti agrárminiszterek, amelyben a KAP kétpilléres szerkezetének megtartását, az egyszerűsítés és az adminisztratív terhek csökkentése követelményének érvényesítését, a közvetlen kifizetések és piacvédelmi intézkedések szükségességét, a versenyképesség, a piaci orientáció és a fenntarthatóság javítását, a piaci krízishelyzetek és áringadozások kezelésére szolgáló biztonsági háló megerősítését, valamint az innováció megfelelő alkalmazását emelték ki.

A lengyel elnökség alatt az Európai Bizottság bemutatta a **Közös Halászati Politika reformjáról** szóló javaslatát. Az új halászati politikában hangsúlyos szerep jut az akvakultúrának. Magyarország elsősorban az édesvízi akvakultúra és az ahhoz szorosan kapcsolódó ágazatok fejlesztése terén érdekelt. Hazánk számára kiemelt jelentőséggel bír, hogy a javaslatcsomag olyan, az akvakultúra fejlesztését célzó támogatási környezetet kíván létrehozni, amely figyelembe veszi az akvakultúra különböző ágainak sajátosságait. A dán elnökség folytatja a tanácson belüli egyeztetéseket, célja általános megközelítés elfogadása 2012. júniusban. A 2014 utáni időszakra vonatkozó, az Európai Halászati és Tengerügyi Alapból biztosított pénzügyi keret még nem került meghatározásra. Magyarország érdeke, hogy az akvakultúra beruházási típusú támogatásai továbbra is folytatódjanak, emellett a halászati területek fejlesztésére is megfelelő forrásokat tudjon biztosítani. A tagországok közösen tesznek javaslatot az akvakultúra fejlesztések területén kívánatos intézkedésekre, amelyben Magyarország is részt vesz.

3. Versenyképesség

a) Európa 2020 stratégia

Az Európa 2020 stratégia egyik kulcseleme az európai félév (európai szemeszter) 2011. januári bevezetése volt, amelynek célja a Stabilitási és Növekedési Egyezmény és az Európa 2020 stratégia összehangolása. Az európai félév működése a különböző tanácsi formációk magas fokú együttműködését igényelte.

Az Európai Bizottság 2011 januárjában adta ki az Éves Növekedési Jelentést (*Annual Growth Survey, AGS*), amelyben 10 területen (többek között költségvetési konszolidáció, makrogazdasági kérdések, munkaerőpiac, KKV politika, finanszírozáshoz való hozzáférés) nevezett meg horizontális kihívásokat. A tagállamok áprilisban nyújtották be Nemzeti Reformprogramjukat, illetve a Stabilitási és Növekedési Paktumokat. A Bizottság a benyújtott dokumentumokat értékelte, az országspecifikus ajánlásokat 2011. június 7-én nyilvánosságra hozta, amelyekről a júniusi Foglalkoztatási Tanács általános megközelítést fogadott el, és amelyeket azután az Európai Tanács keretében az állam- és kormányfők elfogadtak.

A stratégia foglalkoztatási és szociálpolitikai területein a magyar elnökség feladata volt a stratégiához kapcsolódó kiemelt kezdeményezések, továbbá az új foglalkoztatási iránymutatásokhoz, illetve a közösségi szintű célrendszerhez, valamint az ahhoz kapcsolódó nemzeti vállalásokhoz kapcsolódó uniós szintű végrehajtási mechanizmusok és monitoring eljárások elindítása. Az Európa 2020 stratégia keretein belül a munkahelyteremtés lehetőségeinek vizsgálata szintén a magyar elnökség feladata volt. Ehhez fel kellett tárnai azokat a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai területeket, amelyek koordinált fejlesztése számottevő munkahely-bővülést eredményez (zöld gazdaság, ún. fehér munkahelyek, be nem jelentett foglalkoztatás legalizálása).

A magyar elnökség emellett nagy hangsúlyt helyezett az Európa 2020 stratégia számszerű céljainak megvalósulását segítő kiemelt kezdeményezések végrehajtására. A kiemelt kezdeményezések azt szolgálják, hogy az Európa 2020 stratégia fő prioritási területein – innováció és tudásalapú növekedés, fenntartható növekedés, valamint a befogadó társadalom erősítése – megvalósuljanak az uniós célkitűzések.

b) Egységes belső piac

Az Európai Tanács 2011. március 24-25-én tartott ülésén elfogadott következtetésekből az állam- és kormányfők felkérték az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy 2012 végéig fogadjanak el egy első, az egységes piac megújítását célzó legfontosabb intézkedéseket tartalmazó csomagot. Kiemelték, hogy különös figyelmet kell fordítani az olyan intézkedésekre, amelyek fokozzák a növekedést, munkahelyeket teremtenek, és kézzelfogható eredményekkel járnak a polgárok és a vállalkozások számára. Kiemelték továbbá, hogy hangsúlyt kell helyezni az egységes digitális piac kiteljesítésére és csökkenteni kell a szabályozásból eredő terheket is, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv) számára, mind uniós, mind nemzeti szinten. Az Európai Bizottság 2011. április 13-án jelentette meg az eredetileg 2010. október 27-én közzétett, majd nyilvános konzultációra bocsátott **Egységes Piaci Intézkedéscsomag** (*Single Market Act, SMA*) átdolgozott változatát. Az egységes belső piacnak új lendületet adó bizottsági közlemény meghatározta a belső piac továbbfejlesztése szempontjából kiemelkedő területeket, valamint a Tanács és a Parlament által a belső piac 20. évfordulójára, 2012-re elfogadandó tizenkét kulcsintézkedést. A tagállamok a 2011. május 30-i Versenyképességi Tanácson elfogadott következtetésekből felkérték a Bizottságot, hogy legkésőbb 2011 végéig terjessze elő javaslatait a 12 kulcsintézkedés tekintetében és elköteleződtek az intézkedések 2012 végéig történő elfogadása mellett. Az Európai Bizottság 2011 végéig két kivétellel előterjesztette a kulcsintézkedésként jegyzett tervezeteket, azok tárgyalásának többségét a lengyel elnökség megkezdte.

A három elemből álló **szabadalmi dosszié** tárgyalásában 2011-ben (alaprendelet, nyelvi rezsím, szabadalmi bíráskodásról szóló nemzetközi megállapodás) jelentős eredmények születtek. A több mint tíz éven át eredménytelenül tárgyalt egységes szabadalmi oltalom kérdésében a Versenyképességi Tanács 2011. március 10-i ülésén a miniszterek határozatot fogadtak el a megerősített együttműködés létrehozásáról, amelyben 25 tagállam vesz részt. Ezen felhatalmazás alapján az elnökség a Versenyképességi Tanács június 27-i rendkívüli ülésén tető alá hozta az ún. általános megközelítést az egységes hatályú európai szabadalom nyelvi szabályairól, valamint az egységes szabadalmi oltalom részletes szabályairól szóló rendeletről. Az elért eredmények lehetővé teszik azt, hogy középtávon jelentősen csökkenjen a szabadalmaztatás költsége, így is hozzájárulva Európa kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitásának jobb kihasználásához. Az egységes hatályú európai szabadalomról és a nyelvi követelményekről szóló rendelettervezetetről 2011. december 20-án informális megegyezés született az Európai Parlament Jogi Bizottságával. A magyar elnökség 2011. június 14-én benyújtott, módosított szabadalmi bíráskodási megállapodás-tervezete alapján az Európai Bíróság 2011. március 8-án közzétett véleményében megfogalmazott aggályokat elhárító szöveg tárgyalása kezdődött meg. A tagállamok közös bíróságának létrehozását előirányzó nemzetközi megállapodás tervezetének szövegével kapcsolatban 2011 második felében konszenzus körvonalazódott. Nem sikerült ezzel szemben megállapodásra jutni az újonnan létrehozni kívánt

egységes szabadalmi bíróság elsőfokú központi divíziójának székhelye kérdésében, amelyért Franciaország, Nagy-Britannia és Németország verseng.

Az egységes hatályú európai szabadalom megalkotása is részét képezi a Bizottság 2011. május 25-én megjelentetett, a magyar elnökség alatt bemutatott, a **szellemi tulajdonjogi egységes piacról** szóló stratégiai közleményének is. Ebben a Bizottság célul tűzte ki, hogy kétéves távlatban, 19 kiemelt intézkedéssel az új gazdasági kihívásoknak és a digitális világnak megfelelő, az alkotók, a szolgáltatók és a felhasználók között ideális kapcsolatot teremtő, a kreativitást és a kulturális sokszínűséget elősegítő szabályozási hátteret hoz létre. A stratégia egyes elemei, pl. az „árva” művek egyes felhasználásait érintő irányelvtervezet, a hamisítás és a kalóztevékenység területén működő uniós megfigyelőközpontról szóló rendelet, valamint a szellemi tulajdon-jogok vámhatósági érvényesítéséről szóló rendelettervezet dossziéi a magyar elnökség alatt nyíltak meg, tárgyalásuk prioritást kapott a lengyel elnökség idején.

A 2011. június 7-én megjelent a **szabványosítási** rendszer felülvizsgálatáról szóló rendelettervezet tárgyalását a lengyel elnökség kezdte meg. Az Európai Bizottság 2011. december 20-án tette közzé a **közbeszerzési csomagot**, amely a 2004/18/EK irányelv („klasszikus” közbeszerzési irányelv) és a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó irányelv helyébe lépő új irányelv-javaslatokat tartalmazza, valamint javaslatot tesz a koncessziós irányelvre. Az irányelvek tárgyalását a dán elnökség kezdte meg. Magyarország alapvetően érdekelt a jelenleginél hatékonyabb, innovatív, zöld és szociális szempontokat figyelembe vevő, a kis- és közepes vállalkozások szélesebb körű bevonását lehetővé tevő uniós közbeszerzési szabályozás kialakításában. Az Európai Bizottság a **szakmai képzések elismeréséről** szóló irányelv felülvizsgálatához kapcsolódóan 2011. június 22-én Zöld Könyvet tett közzé. A konzultáció 2011. szeptember 20-án lezárult, eredményeiről az Európai Bizottság a 2011. szeptember 29-i Versenyképességi Tanácson számolt be. Az uniós versenyképesség növelése érdekében a szabályozott szakmák számának jelentős csökkentésére és a diplomák automatikus elismerési rendszerének kiterjesztésére van szükség. A Bizottság 2011. december 19-én fogadta el az irányelv-javaslatát. Az irányelv tárgyalását a dán elnökség kezdte meg. A 2011. decemberi Versenyképességi Tanács elfogadta a **cégnyilvántartások összekapcsolásáról szóló irányelvet**, amely alapján az állampolgárok egy felületen, az e-Justice portálon keresztül, saját anyanyelvükön kereshetik ki az EU tagállamaiban működő cégek adatait. A Bizottság tervei szerint a központi platformhoz történő csatlakozáshoz a CEF infrastruktúra alap biztosítana társfinanszírozást. A magyar delegáció támogatta azt a tanácsi nyilatkozatot, amelynek értelmében megfelelő uniós forrásokat kell biztosítani a fejlesztés megvalósításához. Az irányelv szövegét a Parlament 2012. február 14-én megszavazta, a Tanács 2012. május 5-én hagyta jóvá formálisan.

2011. június 23-án – a magyar uniós elnökség egyik jelentős eredményeként – az Európai Parlament elsöprő többséggel elfogadta a **fogyasztók jogairól szóló irányelvet**. Ezt követően 2011. október 25-én jelent meg az Európai Unió Hivatalos lapjában a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács 2011/83/2011 EU irányelve. A belső piac iránti bizalom megerősítését célozzák a 2011. november 29. napján kibocsátott, a **fogyasztói jogviták alternatív és online vitarendezéséről** szóló tervezetek, amelyek gyors és költséghatékony alternatívát kínálnak a fogyasztóknak jogaik érvényesítéséhez.

A sikeres intézményközi tárgyalások eredményeként a lengyel elnökség megállapodott az Európai Parlamenttel a **mikrovállalkozások beszámolási kötelezettségének egyszerűsítéséről szóló irányelv** szövegéről. A Parlament által 2011. december 13-án megszavazott szöveget a Tanács 2012. február 21-én második olvasatban formálisan is jóváhagyta. A jogszabály 2012. március 14-én kihirdetésre került. Az Unió kisvállalkozási stratégiáját megeremlítő **kisvállalkozói intézkedéscsomag** (*Small Business Act, SBA*) 2008-ban jelent meg. Az intézkedéscsomag meghatározza azokat az alapelveket, amelyeket a tagállamoknak és az uniós döntéshozóknak

követniük kell a kisvállalkozások helyzetének javítása érdekében. A stratégia az Európa 2020 céljaival való összhang megteremtése miatt felülvizsgálatra szorult, az erről szóló 2011. május 30-ai tanácsi következtetések alapján a Bizottság a lengyel elnökség idején elkezdte a konkrét intézkedések végrehajtását. A Bizottság 2011 decemberében tette közzé a **kockázati tőkealapokról** szóló előterjesztését, amelyben a Bizottság szorgalmazta az intézkedéscsomag részeként megszületett kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló irányelv átültetésének egy évvel történő előrehozását. Az intézkedéscsomag keretében elkezdődött a szabványosítási csomag vitája, megállapodás azonban nem született 2011-ben.

c) Kutatás-fejlesztés, innováció

A Versenyképességi Tanács a magyar elnökség alatt a 7. kutatási keretprogram félidei értékeléséről közös álláspontot fogadott el, amelyben hangsúlyozta, hogy a 7. keretprogramnak segítenie kell a kiválóság elvére épülve Európa teljes tudományos és intellektuális kapacitásának jobb kihasználását. Felkérte a Bizottságot, hogy vizsgálja meg a programban alulreprezentált országok alacsonyabb részvételének okait és tegyen javaslatot. A következő, 2014-ben kezdődő keretprogramra való felkészülés jegyében a Tanács elindította a K+F+I közös stratégiai keretének előkészületeit az Európai Bizottsággal együttműködésben. A tagállamok egyetértettek az eljárások egyszerűsítésében, a kkv-k szélesebb körű bevonásában, az innováció fontosságában, valamint az Európai Unió kutatási stratégiájának további harmonizációjában és fejlesztésében. A nemzetközi innovációs együttműködés új formájának az Európai Innovációs Partnerségnek a kísérleti modellje a magyar elnökség által tető alá hozott márciusi megállapodásnak köszönhetően indulhatott el. A kutatási miniszterek májusi ülésükön megállapodtak az Európai Kutatási Térség irányítási struktúrájának továbbfejlesztéséről. Az Euratom keretprogram meghosszabbítására vonatkozóan politikai megállapodás született. Decemberben a lengyel elnökség formálisan is elkezdte a vitát az új hétéves kutatás-fejlesztési keretprogramról, a Horizon 2020-ról.

4. Ágazati politikák

a) Energiapolitika

A magyar elnökség alatt került először sor a hazánk számára is kiemelkedő fontosságú energia témakörének állam- és kormányfői szinten történő megvitatására, az Európai Tanács 2011. február 4-i ülésén. Az elfogadott következtetések határozott politikai iránymutatást adtak az európai energiapolitika továbbfejlesztésére, hangsúlyozzák a belső piac kiteljesítésének fontosságát mind a közösségi jogszabályok megfelelő és időbeli átültetése, mind a hiányzó infrastruktúra kiépítése szempontjából. Így 2014-ig létre kell jönnie az Unió integrált energiapiacának, és 2015-ig fel kell számolni az ún. energiaszigeteket, vagyis az Európai Unió egyetlen területe sem maradhat összeköttetés nélkül. Az infrastruktúra területén a következtetések nyitva hagyják annak a lehetőségét, hogy az európai energiabiztonság szempontjából kulcsfontosságú projektek közfinanszírozásban részesülhessenek. A konklúziók alapján a 2011. február 28-i Energia Tanács részletes következtetéseket fogadott el a 2020-ig követendő energiastratégiáról és az infrastrukturális prioritásokról.

Az intézményközi tárgyalások érdemi lezárásával megszületett az első olvasatos megállapodás az Európai Parlamenttel az **energiapiacok integritásáról és átláthatóságáról szóló rendeletről**. A javaslat a nagykereskedelmi földgáz- és villamosenergia-piacokon olyan szabályozási keret létrehozását célozza, amely lehetővé tenné az energiapiacok ellenőrzését a piaci visszaélések és a piaci manipulációk eredményes észlelése és megelőzése érdekében, hozzájárulva az energiatőzsdé és a piaci termékek iránti bizalom erősítéséhez. A rendelet elfogadása fontos eredmény a piac és a fogyasztók számára egyaránt.

A 2011. márciusi fukusimai nukleáris baleset következtében kiemelt figyelem kísérte az Európai Unió területén működő **atomerőművek átfogó kockázat- és biztonsági értékelését** (ún. "stressz teszt") és **a védetség felülvizsgálatot**. Az előrelépésekről az Európai Bizottság előrehaladási jelentést

készített, melyet 2011. november 24-én adott közre. A 2011. decemberi Európai Tanács megerősítette a nukleáris biztonságra vonatkozó irányelvek időben történő átültetésének fontosságát, az atomerőművek átfogó kockázat és biztonsági- továbbá védetség felülvizsgálatának folytatását, valamint felhívta a figyelmet annak szükségességére, hogy az Unió szomszédos államaiban is végezzen el az atomerőművek átfogó kockázat- és biztonsági értékelését.

A 2011. december 8-9-i Európai Tanács következtetései a lengyel elnökség által bemutatott előrehaladási jelentésben foglaltakat pozitívan értékelik a **belső energiapiac kiteljesítése, az energiahatékonyság javítása, az infrastruktúrák fejlesztése és az Unió energiaügyi külkapcsolatainak területén**. Felhívja a figyelmet ugyanakkor a további előrehaladás szükségességére a belső piaci szabályok teljes átvételét illetően. Az Európai Tanács mielőbbi megállapodást sürget az energetikai infrastruktúrára, az energiahatékonyságra vonatkozó jogalkotási javaslatokkal, és a 2050-ig szóló energiaügyi ütemtervvel kapcsolatban, továbbá az Energia Tanács 2011. november 24-i következtetései végrehajtását illetően az uniós energiapolitika külső dimenziójának megerősítése érdekében.

Magyarország kezdeményezésére a 2011. decemberi európai tanácsi következtetések üdvözlik az Energia Tanács peremén aláírt közép-kelet-európai Észak–Dél Energia Infrastruktúra Folyosó Cselekvési Tervet és Együttműködési Megállapodást. A lengyel elnökségnek az EU-energia külkapcsolatok prioritása Magyarország számára is rendkívül fontos terület volt. Az Energia Tanács 2011. november 24-i ülésén a tagállamok tanácsi következtetést fogadtak el, amelyben – főként magyar nyomásra – kiemelten szerepelt a hiányzó infrastrukturális összeköttetések és az észak-déli folyosó megteremtésének prioritása.

Az Európai Bizottság által 2011. második felében nyilvánosságra hozott fontos jogszabály-tervezetek, így az energiahatékonysági irányelv, a tagállamok és harmadik országok között az energiaellátás terén kötött kormányközi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmus létrehozásáról szóló határozattervezet és az energia infrastruktúra prioritásokra vonatkozó rendelet tárgyalását a lengyel elnökség megkezdte.

A 2020-ig uniós szinten 20%-os energiahatékonysági vállalás megvalósítását célzó **energiahatékonyságra** vonatkozó irányelv tervezet szabályozási céljaival általánosságban egyetértünk. Ugyanakkor egyes, számszerű célkitűzéseket túlzottan ambiciózusnak tartunk. Az induló tárgyalási álláspont alapján a központi államigazgatási szervek (*central government*) által tulajdonolt és használt épület-felújítás éves ütemére vonatkozó, alapterület-alapú 3%-os cél mérséklésére törekszünk. Csak olyan ambíciószint vállalható, amelyre hazánk biztosítva látja a megfelelő finanszírozási háttérrel, ideértve az uniós források elérhetőségét, az innovatív finanszírozási eszközök kidolgozását, valamint a különböző kibocsátási kvótákból származó bevételek allokálásának lehetőségét is, a rövidtávon jelentkező járulékos hasznok (például gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés, energiainport függőség csökkentése) figyelembe vétele mellett. Az energiahatékonyságra vonatkozó kötelezettségi rendszerek szerinti számszerű, lépcsőzetes megtakarítási kötelezettséget (1%, 1,25% illetve 1,5%) támogatjuk (hatásvizsgálat készült annak az iparágra és a lakosságra gyakorolt hatásairól). Magyarország javaslatot tett az ESD-alapú (*Effort Sharing Decision, ESD*) innovatív finanszírozási mechanizmus alkalmazására. Az innovatív finanszírozási mechanizmus elsődleges célja, hogy lehetővé tegye Magyarország számára az új típusú uniós támogatások lehívását, az ESD-kvótákból biztosított önrész, valamint a mechanizmus által létrehozott kompatibilis projektek megvalósítása révén. A hazai cégek és bankok bevonásával a mechanizmusnak hazai gazdaságélénkítő hatása is lehet. (Az előzetes számítások szerint az innovatív finanszírozási mechanizmus minimum 230 milliárd Ft, maximum 407,4 milliárd Ft forrást generálhat 2014 és 2020 között (MFF 50%, ESD 30%, magántőke 20%). A dán elnökség kiemelt célja a dosszié, ezért intenzív egyeztetéseket folytat. 2012. június végéig első olvasatos megállapodást kíván elérni.

A tagállamok és harmadik országok között az energiaellátás terén kötött **kormányközi megállapodásokra vonatkozó információcsere-mechanizmus** létrehozásáról szóló határozattervezet szerinti új mechanizmus Magyarország véleménye szerint kizárólag a kormányközi megállapodásokra vonatkozzon, és a tervezet hatálya ne terjedjen ki a gazdasági szereplők között létrejött kereskedelmi, magánjogi megállapodásokra, akkor sem, ha ezekre a kormányközi megállapodás kifejezetten utal. Egyetértünk azzal, hogy a tagállamok számára egyes esetekben politikai támogatást nyújthat a Bizottság fizikai jelenléte a tárgyalások során, valamint azzal is, hogy a tagállamok nem köthetnek az uniós joggal ellentétes nemzetközi szerződéseket. Nem támogatjuk a javaslat azon rendelkezéseit, amelyek az európai tanácsi következtetésekből foglaltakhoz képest aránytalanul korlátozzák a tagállamokat a kormányközi szerződéseik tárgyalásában és megkötésében, és gátolják a nemzeti külpolitikai elvek, törekvések érvényesítését. A dán elnökség jelenleg készíti elő az Európai Parlamenttel történő egyeztetéseket.

Az **energia infrastruktúra prioritásokra** vonatkozó rendelet az európai uniós hozzáadott értéket képviselő energia prioritások és folyosók megvalósításának szabályozási keretrendszerét határozza meg, amelynek uniós pénzügyi keretét az **Európai Összekapcsolódási Eszköz** tartalmazza 9,1 milliárd euró uniós forrást előirányozva 2014-2020-ig. Magyarország pozitívnak értékeli, hogy a meghatározott kilenc stratégiai transzeurópai energiafolyosó (villamos-energia, a földgáz-, a kőolaj infrastruktúrák) között nevesítve szerepel, valamint, hogy a dokumentum az elsőbbséget élvező projektek közé sorolja a magyar szempontból is kiemelt jelentőségű európai gázellátás diverzifikációját, ezáltal az ellátásbiztonság javítását nagyban elősegítő Déli Gázfolyosót. A dán elnökség célja a tagállamok közötti egyeztetések előre vitele.

b) Közlekedéspolitikai

A magyar elnökség az uniós közlekedéspolitikai irányait 2050-ig vázoló **közlekedéspolitikai Fehér Könyvről** a 2011. június 16-i tanácsülésen irányadó politikai vitát folytatott, és a közlemény tanácsi vitáját a tagállami álláspontokat tartalmazó elnökségi összefoglaló elfogadásával lezárta. A közlemény legfőbb célja az európai közlekedéspolitikai globális versenyképességének megőrzése oly módon, hogy közben a tagállamok teljesítik az üvegházhatású gáz kibocsátás közlekedésre előirányzott csökkentésének szintjét, és csökkentik a közlekedés olajfüggőségét. A lengyel elnökség napirendjén nem szerepelt a kérdés 2011. második felében.

A magyar elnökségi félévben rendezett közlekedési miniszterek informális találkozásának fő témái a **transzeurópai közlekedési hálózat** (TEN-T) felülvizsgálatának hálózattervezési és finanszírozási kérdései voltak. Az elhangzott főbb megállapításokat a magyar elnökség elnökségi következtetésekből összegezte, majd az Európai Bizottság a kialakítandó új hálózatokról a tagállamokkal bilaterális egyeztetéseket folytatott. 2011. áprilisában a tagállamok közül elsőként Magyarországgal kezdődtek meg az egyeztetések, amelynek eredményeként a legtöbb javasolt hálózati elem bekerült a Bizottság javaslatába is. Ez az eredmény különösen azért jelentős, mert közlekedési kohéziós társfinanszírozást szinte kizárólag csak TEN-T hálózati elemek kaphatnak.

A lengyel elnökség megkezdte a TEN-T hálózat felülvizsgálatáról 2011. októberben nyilvánosságra hozott európai bizottsági javaslat tanácsi vitáját, amely kapcsán a hálózatok finanszírozását külön rendelettervezetben szabályozza a szintén 2011. októberben nyilvánosságra hozott javaslat az ún. **Európai Összekapcsolódási Eszközzel** (*Connecting Europe Facility, CEF*). Az új szabályozás a transzeurópai közlekedési hálózatban két szintet különít el: az átfogó hálózatot, és a szűkebb körű törzshálózatot, illetve a törzshálózat részeként létrehozza a törzshálózati folyosókat, amelyeknek jelentősége leginkább abban áll, hogy ennek meghatározott projektjei pályázhatnak a CEF közlekedési forrásainak döntő hányadára. A rendelettervezettel kapcsolatban a 2011. december 12-i Közlekedési Tanács előrehaladási jelentést fogadott el. A vita során számos kritika fogalmazódott meg a bizottsági javaslattal szemben, és felszínre kerültek a tagállami érdekek közötti jelentős különbségek is. Megosztotta a tagállamok véleményét többek között a törzshálózati folyosók koncepciója, többen fogalmazták meg fenntartásokat a vasúti műszaki követelményekkel szemben. Magyarország a javaslatok számos elemét érintő aggályait illetően intenzív lobbitevékenységet

folytatott, különösen a törzshálózati folyosók létrehozásával szemben, a közös érdekű projektek finanszírozási lehetőségei, valamint a javaslatban foglalt túlzott adminisztratív terhek csökkentése érdekében. A dán elnökség a 2012. márciusi közlekedési tanácson általános megközelítést fogadott el.

A magyar elnökség vezetésével a tagállamok megállapodtak az egységes európai vasúti térség létrehozását célzó **első vasúti csomag**ról a Közlekedési Tanács 2011. június 16-i ülésén. A szabályozás egyik legfőbb célja, hogy egyszerűsítse, egyértelművé tegye és korszerűsítse az európai vasúti ágazat szabályozási környezetét. További célkitűzés az új vasúttársaságok számára a megfelelő piacra jutás biztosítása, elősegítve ezzel az ágazaton belüli versenyt. Az Európai Parlament 2011. november 15-én szavazott az első olvasatos véleményről. A 2011. decemberi tanácsülésen elfogadott politikai megállapodás a magyar elnökség által elfogadott általános megközelítésen alapul. A dán elnökség jelenleg második olvasatban egyeztetést folytat az Európai Parlamenttel történő megegyezés előkészítése érdekében.

A magyar elnökség zárta le a **nehéz tehergépjárművek infrastruktúra-használati díjairól** szóló („Eurovignette”) irányelv módosítására irányuló javaslat intézményközi tárgyalásait. Az elfogadott szabályozás célja, hogy lehetővé tegye a tagállamok számára a közlekedés által okozott lég- és zajszennyezési költségek felszámítását a nehéz tehergépjárművekre kivetett, használattal arányos útdíjon felül, valamint a torlódási költségek beépítését az útdíj nagyobb arányú differenciálása révén. Az irányelv bevezetése egyben pozitív költségvetési hatást is eredményezhet.

Az Európai Bizottság 2011. december 1-jén hozta nyilvánosságra az ún. **„Repülőtéri csomagot”,** amely három rendelettervezetből áll. A dán elnökség az uniós repülőtereken a földi kiszolgálás körébe tartozó szolgáltatásokról szóló rendelet, valamint a zajvédelemmel összefüggő üzemeltetési korlátozások bevezetésére vonatkozó szabályok és eljárások megállapításáról szóló rendelet tervezetének tárgyalását kezdte meg. A földi kiszolgálás a repülőtereken az egyes légitársaságok számára végzett, repüléshez kapcsolódó és a légiközlekedési láncban kulcsszerepet betöltő szolgáltatások összességét takarja. Az új rendelet a hatályos jogszabályhoz képest részletesebb és egyértelmű szabályozást kíván létrehozni a földi kiszolgálás körébe tartozó szolgáltatások nyújtásával és a piacra való bejutással kapcsolatos feltételekre. Konkrét célkitűzések a földi kiszolgálási szolgáltatók választékának bővítése, a piacra lépés feltételeinek harmonizálása és a versenyfeltételek biztosítása. Magyarország egyért a dán elnökség kompromisszumos szövegjavaslatával. A 2012. márciusi Közlekedési Tanácson a miniszterek általános megközelítést fogadtak el. A zajvédelemmel összefüggő üzemeltetési korlátozások bevezetésére vonatkozó tervezet alapvető célja, hogy a jelentős forgalmú repülőterek környezetében jelentkező zajproblémák megoldása során csak a feltétlenül szükséges mértékben korlátozzák a légi forgalmat.

c) Digitális menetrend

A digitális menetrend egy 2015-ig szóló, több tanácsi formáció területét átfogó cselekvési terv, amely az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérését támogatja. Többéves stratégia lévén az általános cél a gyors és hatékony implementáció, a dokumentumban kitűzött célok megvalósítása, amelyet Magyarország teljes mértékig támogatott és szorgalmazott. Az információs és kommunikációs technológiák fokozottabb igénybevétele elősegítheti az Európai Unió gazdaságának és versenyképességének növekedését a következő években.

A kiemelt kezdeményezés egyik kulcsintézkedése a **rádióspektrum-politikai program,** amelynek célja, hogy meghatározza a rádiófrekvencia-használat stratégiai tervezésének és összehangolásának politikai irányvonalait. A magyar elnökség jelentősen előremozdította annak a megállapodásnak a létrejöttét, amelynek célja, hogy 2013-ra minden felhasználó számára elérhetővé váljon a szélessávú internet szolgáltatás. A lengyel elnökségi félévben – intenzív egyeztetéseket követően, a magyar elnökség alatt kitárgyalt kompromisszumos szöveg alapján – sikerült megállapodást elérni az Európai Parlamenttel. A szöveget a 2011. december 13-i Távközlési Tanács elfogadta, amelyet 2012. február

15-én az Európai Parlament plenáris ülése megerősített. A rádióspektrum politikai programról szóló határozat 2012 márciusában kihirdetésre került.

A **roaming** területén a Bizottság 2011 júliusában hozta nyilvánosságra javaslatát, amelynek célja a külföldi mobiltelefon-használat során felmerülő költségek további csökkentése, illetve a szolgáltatók közötti verseny kialakítása. A lengyel elnökség megkezdte a dosszié tematikus vizsgálatát, majd a decemberi Távközlési Tanácson véleménycserét folytatott. Magyarország egyetért az ármaximumok további csökkentésével és a versenyt ösztönző intézkedések bevezetésével, illetve egyes részletkérdések egyértelműsítését tartja szükségesnek. A dán elnökség intenzív egyeztetéseinek eredményeként létrejött az első olvasati megállapodás az Európai Parlamenttel, amelyet a Tanács május végén formálisan jóváhagyott; így várhatóan a rendelet 2012. július 1-jén hatályba léphet.

Az **Európai Hálózat és Információbiztonsági Ügynökség** (*European Network and Information Security Agency, ENISA*) működésének meghosszabbítására vonatkozó rendeletet a magyar elnökség alatt fogadta el a Távközlési Tanács. Az ENISA modernizációjáról szóló bizottsági javaslattal összefüggésben a lengyel elnökség politikai megállapodás elérésére irányuló célkitűzése nem valósult meg. Oka egyrészt, hogy a Tanácsban a tagállamok között nem alakult ki egyetértés az ügynökség mandátumának hossza tekintetében, másrészt az Európai Parlament 2012-re halasztotta a szavazást a dossziéről. Az Európai Parlament 2012 februárjában megfogalmazta első véleményét a tervezetről, amely nagyon távol áll a Tanács véleményétől, a dosszié érdemi tárgyalásának folytatása csak a ciprusi elnökség alatt várható.

A 2011. október 19-én megjelent Európai Összekapcsolási Eszköz (*Connecting Europe Facility, CEF*) csomag részeként kiadott **transzeurópai távközlési hálózatokra** vonatkozó iránymutatások rendelettervezet kiemelt célkitűzéseinek elérését kívánják elősegíteni, különösen kiemelve a gyors és szupergyors szélessávú lefedettség biztosításának követelményét. Ennek érdekében az Európai Bizottság az CEF-alapból 9,2 milliárd EUR-t különített el a digitális beruházások finanszírozására. Ezek a források azonban jellemzően olyan projektek támogatására használhatók majd fel, amelyek várhatóan kevésbé kedvezőek az új tagállamoknak. Magyarország alapvetően egyetért a digitális hálózatokra vonatkozó célkitűzésekkel, viszont a tervezet egyes rendelkezései, illetve a Függelék a fentiek miatt nem felelnek meg Magyarország érdekeinek. A dán elnökség jelenleg szakértői szintű egyeztetéseket folytat; a Távközlési Tanács 2012. júniusi ülésén előrehaladási jelentést mutat be és miniszteri vitát tart.

d) Környezetvédelem, éghajlatváltozás, fenntartható fejlődés

Az éghajlatvédelem kérdése nemzetközi és közösségi szinten egyaránt kiemelt jelentőségű a klímaváltozással összefüggő súlyos globális társadalmi és környezeti veszélyek kezelésének szükségessége mellett a téma gazdaságfejlesztési vonatkozásai miatt is. Az alacsony szénintenzitású gazdaságra való áttérés, ennek keretében a fosszilis tüzelőanyagok használatának korlátozása, az energiahatékonyság és a megújuló energia térnyerését támogató, illetve a kibocsátás-csökkentési erőfeszítésekhez kapcsolódó szabályrendszerek megalkotása lényegesen befolyásolja az egyes országok gazdasági helyzetét, javíthatja versenyképességét, csökkentheti importenergia-függőségét, ezzel új fejlődési lehetőségeket nyithat meg az Európai Unión belül és kívül egyaránt.

A fentiekre tekintettel a magyar elnökség egyik prioritása az EU éghajlatvédelmi célkitűzéseinek hatékony támogatása, az EU megfelelő nemzetközi képviselőtének biztosítása volt, figyelemmel a hazánk adottságaiból fakadó érdekek érvényesítésére is. A magyar elnökség általános elismerést váltott ki mind a **nemzetközi klímapolitikai tárgyalások**, mind az Unió belső klímapolitikájához kapcsolódó elnökségi feladatok ellátása során. Az elnökségi félév folyamán sor került az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény és a Kiotói Jegyzőkönyv részes feleinek 2010-es cancúni ülésén elért eredmények uniós értékelésére, és a 2011-ben esedékes feladatok áttekintésére, amelyről tanácsi következtetéseket fogadtak el a tagállamok március 14-én. Megkezdte az elnökség a 2010-es Cancúni Megállapodás uniós végrehajtását, valamint a 2011. év végi durbani klímacsúcsra történő uniós felkészülést, továbbá az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, versenyképes gazdaság

2050-ig történő megvalósításának ütemtervéről szóló vitát. Ez utóbbi kapcsán azonban egyelőre nem sikerült az Unión belül konszenzusra jutni tekintettel arra, hogy Lengyelország 2011. júniusban a magyar elnökség alatt és 2012. márciusban is megvétózta a vonatkozó tanácsi következtetéseket.

A magyar elnökség **környezetvédelmi prioritásai** között központi szerepet kapott a **víz**: a fenntartható vízgazdálkodás kapcsán magyar szempontból kiemelkedő jelentőségű kérdéseknek (mint a szélsőséges vízügyi jelenségek integrált kezelésének, az ökológiai szolgáltatások védelmének, a nemzetközi együttműködés javításának, illetve a víz és a nemzetközi fejlesztés kapcsolatának) az uniós politikákban való megjelenítése. Ezt szolgálták az Európai Bizottság által 2012-ben megjelentetni tervezett uniós vízpolitikai dokumentumhoz való hozzájárulást célzó tanácsi következtetések, amelyeket a Környezetvédelmi Tanács június 21-i ülése fogadott el.

A magyar elnökség alatt további jelentős nemzetközi eseményeken látta el sikerrel hazánk az EU képviselőjét. A **levegőtisztaság-védelem** terén a Göteborgi Jegyzőkönyv módosításának munkálatai folytatódtak; a módosítások elfogadására a 2012. májusi végrehajtó testületi ülésen került sor. Az **országhatárokon áttérjedő környezeti hatások vizsgálatához** kapcsolódóan az Espoo-i Egyezmény részes feleinek és az Egyezményhez kapcsolódó Stratégiai Környezeti Vizsgálati Jegyzőkönyv részes feleinek találkozásán számos, a jövőbeni munkát hatékonyabbá és költségtakarékosabbá tevő döntés született. Jelentős előrehaladás történt a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyeinek ellenőrzéséről szóló ún. **Seveso II. Irányelv módosítási javaslatának** tárgyalása során.

A **hulladékgazdálkodás** uniós jogszabály-alkotási területén fontos előrelépés történt. 2008-ban az Európai Bizottság javaslatot nyújtott be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az elektromos és elektronikus berendezések hulladékait szabályzó 2002/96/EK direktíva átdolgozására. A jogszabály felülvizsgálatának folyamatában az első olvasat egyhangú elfogadására a 2011. március 14-i Tanácsülésen került sor, amelynek alapján az Európai Parlament elé került a jogszabálytervezet. A magyar elnökség alatt elért megegyezés nagy sikernek tekintendő, mivel korábban négy elnökség alatt sem sikerült megállapodniuk a tagállamok kormányainak.

A **vegyi anyagok** tekintetében, további sikere volt a magyar elnökségnek, hogy a 2011. március 14-i Környezetvédelmi Tanácsülésen elfogadásra került a higany okozta problémák közösségi szinten való kezelését célzó, 2005. évi Higanystratégia felülvizsgálatáról szóló Tanácsi Következtetés, mely többek között lehetővé teszi azt, hogy az EU megfeleljen a legújabb vonatkozó nemzetközi követelményeknek. Ez különösen fontos, mivel az ENSZ égisze alatt folyamatban van egy új, nemzetközi környezetvédelmi egyezmény kialakítása, amely a higany okozta globális problémák kezelését kívánja előmozdítani. Ezen folyamatban és a Stockholmi Egyezmény illetve a Rotterdami Egyezmény részes feleinek konferenciáján hazánk, mint EU Elnökség, szintén jelentős eredményeket ért el a nemzetközi tárgyalások során.

2011 novemberében Bergenben került sor a **vándorló állatfajok védelméről** szóló ún. bonni egyezmény Részes Feleinek 10. konferenciájára. A magyar elnökség ideje alatt és munkásságával készültek el és kerültek benyújtásra azok az uniós javaslatok, melyek két, hazánk számára kiemelkedő természeti értéket képviselő faj, a kerecsensólyom és a kék vércse védelme érdekében kerültek kidolgozásra. A javaslatokat a konferencia egyhangúan fogadta el.

Jelentős előrehaladást sikerült elérni a **biológiai sokféleség uniós védelme** terén. A Környezetvédelmi Tanács 2011. júniusi ülésén a tagállamok egyhangúlag megállapodtak a 2020-ig szóló új uniós biodiverzitás stratégiáról. Az új stratégia hat célkitűzést és húsz konkrét intézkedést kínál annak érdekében, hogy 2020-ig meg tudjuk állítani az Unióban a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma szolgáltatások pusztulását, illetve lehetséges mértékig helyreállítsuk a már bekövetkezett károkat. Szintén jelentős eredmény, hogy 2011 májusában az Unió soros elnökeként Magyarország képviselője írhatta alá az Unió és hazánk nevében is a biodiverzitás nemzetközi védelme szempontjából jelentős az élő, módosított szervezetek határon átnyúló mozgásából eredő

károkról és jogorvoslatról szóló ún. Nagoja-Kuala-Lumpur Kiegészítő Jegyzőkönyvet, majd 2011. június 23-án New Yorkban a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférésről és a használatukból származó előnyök igazságos és méltányos megosztásáról szóló kulcsfontosságú Nagoja Jegyzőkönyvet. Az új nemzetközi szabályozások ratifikációjára reményeink szerint hamarosan sor kerülhet, a Nagoja Jegyzőkönyv részes feleinek első ülészakát a tervek szerint 2012 októberében rendezik meg.

Magyarország az „új tagországok” közül elsőként lezárta a **Natura 2000 hálózat kijelölésének** folyamatát, amelyet eddig a régi tagországok közül is csupán néhánynak sikerült teljesítenie. 2011. október 5-én az Európai Bizottság kétoldalú biogeográfiai szeminárium keretében vizsgálta meg a magyarországi Natura 2000 hálózat kijelölésének elégséges voltát, áttekintve a jelölő fajok és élőhelyek megőrzésére kijelölt területeket. A Bizottság megállapította, hogy Magyarországon a lefedettség minden jelölő faj és élőhely tekintetében megfelelő, újabb Natura 2000 területek kijelölését nem írta elő. Az előírt kisebb adatbázis-pontosítások 2011 októberében teljes körűen végrehajtásra kerültek.

Az 1990-ben útjára indított **ún. Európai Erdők (Forest Europe) multilaterális kezdeményezés** legfontosabb célja a fenntartható erdőgazdálkodás páneurópai szintű megvalósítása. A napirendre került témák tekintetében a résztvevő államok eddig jogilag nem kötelező (ún. *soft-law*) határozatokat fogadtak el. A magyar uniós elnökség alatt, 2011 júniusában az oslói Miniszteri Konferencián döntés született a tervek szerint jogi kötőerővel rendelkező Európai Erdőegyezmény tárgyalási folyamatának megnyitásáról. Az Egyezményben foglalt kötelezettségvállalások így jogi értelemben magasabb szintre emelkednek, amennyiben a részes felek megegyeznek az Egyezmény elfogadásáról a tárgyalások 2013-ra tervezett lezárása során.

Hazánk részesül a Kárpátok ökorégiójában végrehajtandó feladatokból is, amely a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezmény alapján a fenntartható erdőgazdálkodásról szóló jegyzőkönyvben ismer el. A Részes Felek Konferenciáján aláírásra megnyitott Jegyzőkönyvet a magyar delegáció vezetője 2011. május 27-én írta alá. A Jegyzőkönyv elfogadásával a tagállamok kötelezettséget vállalnak arra, hogy együttműködjenek és aktívan előmozdítsák a Kárpátok erdeinek fenntartható kezelését, így a fenntartható erdőgazdálkodásból a lehető legnagyobb előnyök származnak az ökoszisztémák megőrzésére, valamint a Kárpátok gazdasági (és társadalmi) fejlődése számára.

A Magyarországon hosszú idő óta prioritást élvező **genetikailag módosított szervezetek (Genetically Modified Organism, GMO)** témaköre az új magyar alaptörvényben is megjelent. Így az azokkal szembeni magyar fellépés az alaptörvény hatályba lépésével alkotmányos kötelezettséggé válik. A köztermesztés tagállami korlátozását vagy tiltását lehetővé tevő jogszabálytervezettel szemben – a jelentős magyar erőfeszítések ellenére – sajnálatos módon számos jelentős tagállam lépett fel a téma magyar elnökség alatt történő tárgyalása során. Az év második felében a Tanácson belüli munka során nem történt érdemi előrehaladás annak ellenére, hogy az Európai Parlament 2011. július 5-én nagy többséggel elfogadta az alapvetően támogató, számos módosítási javaslatot tartalmazó első olvasati álláspontját. Továbbra is a korlátozás/tiltás alapjául szolgáló okokat tartalmazó lista, valamint az indokok WTO és uniós szabályokkal való összhangja állnak a tagállamok közti vita középpontjában azzal, hogy a meghatározó nagy tagállamok (Nagy-Britannia, Németország, Franciaország és Spanyolország) meghatározó gazdasági és politikai okok miatt nem hajlanak a kompromisszumra. A patthelyzet feloldására 2012. első félévében a dán elnökségnek is kevés reménye van, a 2012. márciusi környezetvédelmi tanácson nem sikerült politikai megállapodást elérni.

A 2002-2012 közötti időszakra szóló **Hatodik Környezetvédelmi Akcióprogram** végső értékeléséről készített közleményét a Bizottság 2011. szeptemberben mutatta be, melynek nyomán a 2011. októberi Környezetvédelmi Tanács tanácsi következtetéseket fogadott el. A következtetések az

eredmények és hiányosságok számbavétele mellett hozzájárul a 7. Környezetvédelmi Akcióprogram előkészítéséhez is.

2011. második felében a lengyel elnökség az éghajlatvédelmi kérdések kezelésénél a tagállami érdekkülönbségek lehetséges áthidalását igyekezett összhangba hozni a szénalapú energiatermelésre épülő lengyel gazdaság speciális szempontjaival. A félév legfontosabb **nemzetközi klímapolitikai** vonatkozású eseménye az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye, valamint a Kiotói Jegyzőkönyv részes feleinek Durbanben megrendezett éves találkozója volt (november 28. - december 11.). A tárgyalási forduló hazánk szempontjából pozitív eredménye a Kiotói Jegyzőkönyv folytatásáról szóló döntés, amely lehetővé teszi a kiotói szabályrendszer, benne a kvótakereskedelem továbbélését. A kiotói kvóta-többlet kapcsán az Európai Unió nem köteleződött el a többlet törlése vagy diszkontálása mellett. Magyarország a tárgyalások során kompromisszumos javaslatot mutatott be, mely alkalmas lenne mind a hazai kvótatöbblet megőrzésére, mind a többlet klímavédelmi célú, így a környezeti integritást nem veszélyeztető felhasználására, végül azonban ez sem került elfogadásra. Mivel nemzetközi szinten sem született döntés a kvótatöbblet továbbvitelének korlátozásáról, a jelenleg hatályos kiotói szabályok alapján Magyarország továbbra is eladóként jelenhet meg a nemzetközi kvótapiacra. A Részes Felek megállapodtak továbbá az új globális klímarezsim létrehozását szolgáló menetrendről, amely szerint a Kiotói Jegyzőkönyvet 2020-tól felváltó új, átfogó és jogi kötőerővel rendelkező keretről szóló megállapodást a tagállamoknak legkésőbb 2015-ben kell elfogadniuk. 2012. márciusban elfogadásra került az Unió álláspontja a Durban-t követő időszak kapcsán, amely alapján megkezdődik a felkészülés a 2012. évi klíma konferenciára (2012 vége, Katar).

Az Unió **belső klímapolitikájában** nem történt lényeges előrehaladás a lengyel elnökség időszakában. Magyarország a 2011 második felévére vonatkozó prioritásainak megfelelően megkezdte az uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszeren kívüli ún. erőfeszítés-megosztási rendszerből származó kvótaértékesítési lehetőségek biztosítását szolgáló innovatív klímafinanszírozásra vonatkozó magyar javaslat támogatottságának növelését célzó lobbitevékenységet elsősorban az Európai Bizottság, valamint a meghatározó tagállamok irányában.

A rendelkezésünkre álló **természeti erőforrásokkal történő megfelelő gazdálkodás**, valamint az erőforrás-használat és a gazdasági növekedés szétválasztása hosszú távú érdekünk. Magyarország ennek megfelelően 2011-ben folyamatosan tevékeny szerepet vállalt az erőforrás-hatékonysággal és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tanácsi munka, illetve a nemzetközi tárgyalások előkészítése során. A lengyel elnökség alatt a Környezetvédelmi Tanács 2011. december 19-i ülésén tanácsi következtetésekben üdvözölte az Európai Bizottság szeptemberben bemutatott, az Európa 2020 stratégia erőforrás-hatékonysággal kapcsolatos kiemelt kezdeményezéséhez szorosan kapcsolódó erőforrás-hatékony Európa úttervet, melynek célja, hogy Európát a fenntarthatóbb és versenyképesebb gazdaság felé vezesse, hozzájárulva a zöld gazdaság felé való globális átmenethez.

Már 2011 folyamán megkezdődött az uniós felkészülés a 2012-es év kiemelkedő nemzetközi eseményére, a riói ENSZ Fenntartható Fejlődési Konferenciára (ún. „Rio+20”). A csúcstalálkozón képviselendő EU álláspont kialakítása érdekében a Környezetvédelmi Tanács 2011 októberében tanácsi következtetéseket fogadott el, a mandátum véglegesítésére azonban már a dán elnökség alatt került sor 2012. márciusban. A konferencia két fő témája a zöld gazdaság a fenntartható fejlődés és a szegénység-csökkenés vonatkozásában, illetve a fenntartható fejlődés intézményi kerete, Magyarország elsősorban a vízügyi kérdéseket illetően lépett fel kezdeményező szerepben.

e) Vámügyi együttműködés

A Pán-euro-mediterrán regionális származási kumulációs egyezményt 2011. április 14-én az EU Tanácsa elfogadta, majd június 15-én hatályba is lépett, amely az EU-n kívül összesen 22 észak-afrikai, közel-keleti, nyugat-balkáni és EFTA országra terjed ki. Ezen egyezmény bővítette a kedvezményes vámtételek alkalmazásának lehetőségét, így segíti az érintett országokkal való kereskedelmet, azok gazdaságainak gyorsabb növekedését, ezáltal hozzájárulva azok stabilitásához és

az EU-ra nehezedő migrációs nyomás enyhítéséhez. Az EU tagjelölt országok esetében megkönnyíti azok felkészülését az európai uniós joganyag alkalmazására.

Az EU Tanácsa 2011. április 14-én elfogadta az egyes szomszédos országoknak az egységes árutovábbítási eljárásról szóló 1987. évi EK–EFTA egyezményekhez való csatlakozása előkészítésével összefüggésben követendő stratégiáról szóló következtetéseket, amelyek az EU tagjelölt és potenciális tagjelölt országokra, a Keleti Partnerség országaira, valamint Oroszországra és Kazahsztánra terjed ki. Az egyezmény bővítése elősegítené az európai áruforgalmat az adminisztratív terhek és a vámhatárokon tapasztalható torlódások csökkentésével, továbbá a vámokmányok és vámalakosságok összehangolásával, illetve az EU tagjelölt országok esetében megkönnyíti azok felkészülését az európai uniós joganyag alkalmazására. E következtetések első konkrét eredménye, hogy Horvátország és Törökország 2012. július 1-től csatlakozhatnak az egyezményhez.

5. Szociális és társadalmi kohézió

a) Családpolitika és demográfia

A népesség elöregedése és csökkenése az egyik fő kihívás, amellyel az Európai Unió és Magyarország a következő évtizedekben szembenéz. Hét tagállam (köztük Magyarország) nemzeti szinten már szembesült a népességcsökkenéssel, és 18 tagállam tapasztal zsugorodást egy vagy több régiójában. A magyar lakosság lélekszáma 2010-ben a lélektani 10 millió fő alá csökkent. 2010-ben először fordult elő, hogy 90 000-nél kevesebb gyermek született, miközben a halálozások száma növekedett. A magyar termékenység az egyik legalacsonyabb Európában, ezért a magyar elnökség fő prioritásként kezelte a népesedés – ezen belül a fertilitás és családpolitika – témakörét.

A 2011. március 28. és április 2. között megrendezett „Európa a Családokért, a Családok Európáért – Népesedési és Családpolitikai Hét” informális ülései, konferenciái, egyéb eseményei Európa szerte felhívták a figyelmet a családpolitika kiemelt szerepére, illetve új lendületet adtak a családbarát jó gyakorlatok megosztásának. A családügyi miniszterek április 1-jei ülésének lezárásaként megszületett a spanyol-belga-magyar trió elnökség és a következő, lengyel elnökség közös nyilatkozata. A Foglalkoztatási, Szociális, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács június 17-i következtetéseiben a magyar elnökség felkérte az Európai Bizottságot, hogy javasolja 2014-et a Családok Európai Évének.

Az év második felében a lengyel elnökség tanácsi következtetéseket fogadott el, amelyben a demográfiai kihívás leküzdésének lehetséges módjain belül a családpolitikákra, a munka és a családi élet összeegyeztetésére, illetve az elöregedő népesség kérdésére helyezi a hangsúlyt. Kiemeli, hogy az európai demográfiai kihívás leküzdéséhez integrált, átfogó, hosszú távú intézkedésekre van szükség, melyek alapját a megfelelő finanszírozási formák és adminisztráció jelentik, amelyhez a meglévő uniós szintű kezdeményezések – az Európai Szövetség a Családokért keretén belül – nagymértékben hozzájárulhatnak. Az intézményes együttműködést tekintve a szövegtervezet a létező mechanizmusok (legjobb gyakorlatok cseréje, információ biztosítása, jelentések, vélemények, kutatások) megerősítésére helyezi a hangsúlyt.

b) Fogyatékoságügy

A 2010-2020 közötti időszakra vonatkozó Európai Fogyatékoságügyi Stratégia alkalmazásának előmozdítása érdekében a magyar elnökség tanácsi következtetéseket fogalmazott meg, abból a célból, hogy a Bizottság és a tagállamok tegyék meg a szükséges lépéseket, hogy a fő fellépési területeken – akadálymentesség, részvétel, egyenlőség, foglalkoztatás, oktatás és képzés, szociális védelem, egészség valamint a külső fellépések terén – további előrehaladás történjen. A Bizottsággal szembeni további elvárás, hogy az Európa 2020 stratégia végrehajtásakor valamennyi intézkedés vegye figyelembe a fogyatékkal élők igényeit, továbbá a meglévő uniós forrásokból csökkentse a társadalmi kirekesztést és javítsa a foglalkoztatási lehetőségeket és a készségeket, vonja be a civil társadalmat az egyezmény uniós szintű végrehajtásába, valamint az előírt nyomon követési és

jelentéstételi tevékenységekbe és segítse elő a bevált gyakorlatok cseréjét. A tagállamok tekintetében pedig elvárás, hogy a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény végrehajtása során a szakpolitikák kidolgozásába az érintettek bevonása biztosított legyen. Fentiek elősegítésére 2011. áprilisban két fogyatékossgügyi elnökségi konferenciát szerveztünk.

c) Roma politika

A spanyol-belga-magyar elnökségi trió a közös trió elnökségi programban és az ún. cordóbai Nyilatkozatban kötelezte el magát a roma ügyek folyamatos napirenden tartása mellett. A Bizottság 2011. április 5-én közzétette a nemzeti roma integrációs stratégiák 2020-ig tartó uniós keretéről szóló közleményét, amely hatékonyabb reagálásra és átfogóbb megközelítés kialakítására szólítja fel a tagállamokat, és arra ösztönzi őket, hogy határozzanak meg elérhető nemzeti célokat a romák befogadására a négy kiemelt területen (oktatás, foglalkoztatás, egészségügyi ellátás és lakhatás), valamint biztosítsanak ehhez elegendő költségvetési forrást. A közlemény szigorú monitoring bevezetését is javasolta. A foglalkozásért és szociálpolitikáért felelős miniszterek 2011. május 19-én következtetéseket fogadtak el a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretéről, mely felhívta a tagállamokat nemzeti roma integrációs stratégia vagy integrált szakpolitikai intézkedések elfogadására 2011 végéig. Emellett több tanácsi formáció is megvitatta a romaintegrációhoz kapcsolódó egyéb kérdéseket. A különböző tanácsi formációkban lezajlott viták összefoglalásaként a magyar elnökség jelentést készített, amely szerepelt az Általános Ügyek Tanácsa 2011. május 23-i ülésének napirendjén is, majd az Európai Tanács 2011. június 23-24-i ülésén. Az Európai Tanács a májusi tanácsi következtetések gyors végrehajtására és különösen 2011 végéig nemzeti integrációs stratégiák, vagy integrált szakpolitikai intézkedések elfogadására szólította fel a tagállamokat is. A romák társadalmi-gazdasági befogadása kapcsolódik a munkaerő-piaci integráció, a szegénységben élők helyzetének javítása, a gyermekszegénység, az oktatás, korai iskolaelhagyás, a lakhatás és egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés szempontjaihoz, továbbá igazságügyi aspektusai is vannak. A sikeres integráció több tagállam esetében is hozzájárul az Európa 2020 stratégia szegénységi, foglalkoztatási, oktatási célkitűzéseinek eléréséhez.

A 2011 végi határidő előtt – a Kormány 2011. november 30-i egyhangú elfogadását követően – a tagállamok közül Magyarország elsőként nyújtotta be Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiáját az Európai Bizottságnak. A Roma Platform 2012. március 22-i rendkívüli üléséig minden tagállam megküldte nemzeti stratégiáját a Bizottságnak. A nemzeti stratégiák értékeléséről a Bizottság egy közleményt készít, mely várhatóan május végén jelenik meg. Ezzel párhuzamosan zajlik a végrehajtás ellenőrzését szolgáló uniós monitoring rendszer kidolgozása.

d) Kulturális sokszínűség, alapjogi kérdések

A Bizottságnak az **Alapjogi Charta** 2010. évi alkalmazásáról szóló első, éves jelentésére építve az Általános Ügyek Tanácsa következtetéseket fogadott el 2011. május 23-án az Alapjogi Charta alkalmazásáról. A következtetések a Tanácsnak a Charta alkalmazása és az alapjogok érvényesülése érdekében tett lépéseit sorolja fel 2010-től 2011 első félévé végéig. A következtetések kiemelik a horizontális jellegű intézkedéseket, köztük az alapjogokkal foglalkozó tanácsi munkacsoport létrehozását és a Tanácsnak az Európai Unió Európai Emberi Jogi Egyezményhez történő csatlakozásáról folyó tárgyalások elősegítésében betöltött szerepét. Szintén az alapjogok horizontális érvényesülését elősegítő eredményként hangsúlyozza a következtetés a magyar elnökség során kidolgozott módszertani iránymutatásokat, amelyek a Tanács döntés-előkészítő szervei, és főként a munkacsoport vezetői számára nyújtanak segítséget az alapjogi problémák felismerésében és kezelésében. A Tanács a következtetésekben megerősíti elkötelezettségét a Chartában foglalt összes alapjog végrehajtására, valamint felhívja az intézményeket és a tagállamokat, hogy ki-ki hatáskörének megfelelően vegyen részt e folyamatban. A következtetések az Unió történetében első ízben tartalmazzák a nemzetiségi jogokra való utalást, illetve a kulturális és nyelvi sokszínűség fontosságát hangsúlyozó bekezdést is. 2011. második felében a lengyel elnökség célja az Európai Uniónak az Emberi Jogi Egyezményhez történő csatlakozás kérdésének lezárása, az ahhoz kötődő belső jogi szabályok tárgyalása, optimális esetben elfogadása volt. Az elnökségnek azonban – elsősorban francia és brit fenntartások miatt – nem sikerült közös uniós álláspontot kialakítania a

tervezetről. A kulturális sokszínűség a magyar elnökség kiemelt prioritása volt, amely mintegy keretbe foglalta a kulturális téren megfogalmazott szakmapolitikai prioritásainkat is.

A magyar elnökség alatt sikerült kialakítani az **Európai Örökség Cím** létrehozására irányuló európai uniós fellépésről szóló határozati javaslat kompromisszumos szövegét, melynek alapján a 2011. május 19-i Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport Tanács ülésén a kulturális miniszterek politikai megállapodást fogadtak el, a cím létrehozásáról szóló határozat a Hivatalos Lapban történő megjelenéssel 2011. november 23-án hatályba lépett. A cím hozzájárul az olyan helyszínek értékének és ismertségének növeléséhez, amelyek fontos szerepet töltek be az Európai Unió történelmében és létrejöttében, valamint javítja az európai polgárok ismereteit Európa építéséről és közös, de eltérő kulturális örökségükről.

A 2011. május 19-i Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport Tanács ülésén elfogadott „A kultúra hozzájárulása az Európa 2020 stratégia végrehajtásához” c. tanácsi következtetések az első olyan dokumentum volt, amely azt vizsgálta, hogy a kultúra miként tud hozzájárulni a stratégiában lefektetett célok eléréséhez, Európa intelligens, inkluzív és fenntartható növekedéséhez. Ehhez kapcsolódóan felkéréseket is megfogalmaztunk a tagállamok és az Európai Bizottság részére. A következtetésekre építve a lengyel elnökség tanácsi következtetéseket fogadott el a **kulturális és kreatív kompetenciákról**, azok Európa szellemi tőkéjének építésében betöltött szerepéről is. A következtetések a kulturális és kreatív kompetenciákat az oktatási és ifjúságpolitika kontextusába helyezik. Felkérték a Bizottságot a kulturális és kreatív szektor kis- és mikrovállalkozásai sajátos támogatási szükségleteinek figyelembe vételére, a kulturális infrastruktúra fejlesztésére, a beruházások ösztönzésére.

e) Oktatás

Az oktatás és képzés nélkülözhetetlen a jól teljesítő, versenyképes gazdaság, az anyagi és intellektuális-pszichológiai értelemben vett jól-lét eléréséhez. Az Európa versenyképességét célzó átfogó Európa 2020 stratégia a képzettségi szint javítását uniós szintű kiemelt célként jelölte meg. A magyar Elnökség nagy hangsúlyt helyezett a stratégia számszerű céljait szolgáló kiemelt kezdeményezésekre, valamint az első ízben megvalósuló Európai Szemeszter végrehajtásában az oktatás és képzés szerepére, a növekedést ösztönző intézkedésekre. A miniszterek ajánlásokat fogadtak el a „Mozgásban az ifjúság” kiemelt kezdeményezés kapcsán a fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek, foglalkoztathatóságának növelése céljából a tanulmányi célú mobilitás ösztönzése érdekében, valamint a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról, valamint elköteleződtek a korai iskolaelhagyás csökkentése, megelőzése mellett, a kiemelt figyelmet fordítva az oktatás szociális aspektusára a hátrányos helyzetű, köztük roma gyermekeket érintően, is. Kiemelt figyelmet fordítva az oktatás szociális aspektusára. Elnökségünk alatt az egész életen át tartó tanulást megalapozó magas minőségű kisgyermekkorai nevelés témájában szorosabb európai együttműködés kezdődhetett meg. A tehetséggondozásról szóló szakmai konferencia és az I. Európai Tehetségnap sikeresen hívta fel a figyelmet arra, hogy a tehetségek fejlesztése az innováció és kreativitás ösztönzését, a gazdasági növekedést, így a versenyképességet egyaránt szolgálja. Gödöllői informális találkozójukon a miniszterek az európai demokráciák jövője szempontjából az aktív állampolgárságra nevelés fontosságát, a gazdasági válság hatására előtérbe kerülő pénzügyi tudatosságra nevelést és vállalkozói készségek fejlesztését szorgalmazták. Először esett szó a sok országban aktuális iskolai erőszak kezelésének, megelőzésének lehetőségeiről.

Építve a magyar elnökség idején elért eredményekre, a lengyel elnökség az oktatás területéhez kapcsolódóan a mobilitás előmozdítása céljából tanácsi következtetéseket fogadott el a tanulási célú mobilitás európai szintű referencia értékéről, valamint a mobilitást növelő nyelvi kompetenciákról, amely többek között felhívta a figyelmet a kevésbé elterjedt- és a szomszédos országok nyelveinek tanulására is. Felkérte a tagállamokat, hogy a lehetőségekhez mérten bővítsék az oktatott nyelvek választékát, és – különösen a határ menti területeken – ösztönözzék a szomszédos országok nyelveinek oktatását, ezáltal is elősegítve a kulturális, társadalmi és gazdasági kapcsolatok ápolását. A következtetések az európai örökség részeként tekintettek a többnyelvűsége, a nyelvi

kompetenciákat a versenyképes és tudásalapú gazdaság kulcsfontosságú alkotóelemeként határozzák meg.

f) Ifjúságpolitika

A magyar elnökség során két tanácsi dokumentum elfogadása volt a célunk. Míg az egyik állásfoglalás a magyar prioritást szem előtt tartva a fiatalok európai életben történő demokratikus részvételét tárgyalta, addig a másik a trió elnökség ideje alatt a fiatalok foglalkoztatása témájában lezajlott strukturált párbeszéd folyamatot mutatta be és egyúttal tartalmazta a következő trió elnökség prioritásait is. A magyar elnökség két nagy ifjúságpolitikai rendezvényt szervezett: a Fiatalok Lendületben Program nemzeti irodáinak értekezletét és az Európai Ifjúsági Konferencia és Főigazgatói értekezletet. A rendezvény jelentőségét növelte, hogy bekerült az EU-Kína Ifjúsági Év 2011 hivatalos programja közé. A magyarországi ifjúsági konferencia kiemelt feladata az volt, hogy a strukturált párbeszéd másfél éves folyamatának végeredményét állítsa elő, a döntéshozók és a fiatalok valódi együttműködése során.

g) Sportügyek

A magyar elnökség számára meghatározó feladatot és egyben esélyt is jelentett a 2011. január 18-án, az Európai Bizottság által „A sport európai dimenziójának fejlesztése” címmel elfogadott Közlemény, amelyhez kapcsolódva a Tanács a sport területén első alkalommal hároméves munkatervet dolgozott ki. A jelenlegi lengyel-dán-ciprusi trió elnökség erre az európai uniós Sport Munkatervre építi munkáját. A Közlemény a sport társadalmi szerepével kapcsolatban megállapítja, hogy a társadalmi korlátok lebontásával hozzájárul a társadalmi kohézióhoz, az oktatásra és képzésre gyakorolt hatása révén pedig javítja a lakosság foglalkoztathatóságát. A sport terén végzett önkéntes tevékenység hozzájárulhat a foglalkoztathatósághoz, a társadalmi befogadáshoz, valamint a polgárok részvételének növeléséhez, különösen a fiatalok körében. Az Európai Bizottság Közleményén alapuló tanácsi munkaterv kiemelt témaként jelöli meg a sport társadalmi értékét, különös tekintettel az egészségre, a társadalmi befogadásra, az oktatásra és az önkéntességre. A munkaterv értelmében létrejött egy, a sporttal, az egészséggel és a részvétellel foglalkozó szakértői csoport, amelynek munkájában Magyarország aktívan részt vesz. A magyar elnökség e munkaterv kidolgozása mellett külön prioritásként kezelte, hogy az uniós kompetenciák közé újonnan bekerült sport terület anyagi támogatása megvalósulhasson, ezért jelentős eredményként könyvelhető el, hogy a 2014-től életbe lépő Erasmus for All programban helyet kap a sport is.

h) Egészségügy

Az Európa 2020 stratégia az egészségügyet fő beavatkozási területként nem említi, azonban az európai társadalmak előtt álló kihívások sürgető megoldást igénylő kérdései között szerepel a lakosság kedvezőtlen egészségi állapota, a demográfiai idősödésből eredő, egyre növekvő betegségterhek, az új megbetegedési formák megjelenése, a népesség egészségügyi szükségleteinek folyamatos átalakulása, a betegek növekvő elvárásai, valamint az egészségügyi technológiák gyors fejlődése és elterjedése. A magyar elnökség egyik kiemelt egészségügyi célkitűzése volt a figyelemfelhívás, és egy uniós szintű együttgondolkodási-együttműködési folyamat elindítása modern, a folyamatosan változó igényekre jobban reagáló, hatékonyabb és fenntartható egészségügyi ellátórendszerek kialakítása érdekében. A magyar elnökség tanácsi következtetéseket fogadott el, melynek végrehajtását a lengyel elnökség kezdet meg. A magyar elnökség kiemelten foglalkozott továbbá az európai egészségügyi humán erőforrást érintő kérdésekkel, beleértve az egyre növekvő mértékű mobilitást és a folyamatosan növekvő munkaerőhiányt, melynek kezelésére szükség van az uniós szintű tevékenységek folytatására a különböző elnökségek során.

Az Európa 2020 Stratégia végrehajtásához kapcsolódó másik fontos, az egészségügyet érintő terület a népesség egészségi állapotának javítása, hiszen a gazdasági növekedés előmozdításához és a foglalkoztatás növeléséhez elengedhetetlenül szükséges az egészséges munkaerő. Az uniós szintű tevékenységek kiemelt területe az idősödő társadalmak számára legnagyobb problémát jelentő krónikus betegségek megelőzésében a tagállamok közötti fokozottabb együttműködés, kiemelten a

dohányzás, a túlzott alkoholfogyasztás, az elhízás, az inaktív életmód elleni küzdelem területén. Ezen kérdések folyamatosan kiemelt szerepet kapnak az elnökségek programjában, így a magyar és a lengyel elnökségében is.

6. Bel-és igazságügyi kérdések

a) Schengeni bővítés

Összeurópai jelentőségű, magyar nemzetpolitikai szempontból is kiemelt kérdés volt 2011 folyamán **Románia és Bulgária** schengeni övezethez történő csatlakozása, melynek politikai támogatottsága több tagállam részéről hiányzott, vagy különböző feltételekhez volt kötve. A két tagállam által kitűzött eredeti csatlakozási céldátum 2011 márciusa volt, amely dátum a véleményformáló tagállamok ellenkezésétől függetlenül is tarthatatlan volt, tekintettel arra, hogy 2010 decemberében Bulgária szárazföldi határvédelmének értékelése további erőfeszítéseket irányzott elő. A német és a francia belügyminiszter közös fellépése tartós, elhúzódó politikai válság kialakulásával fenyegetett.

A magyar elnökség elkerülte a helyzet eszkalálódását, kezelte a politikai feszültséget. Hiteles, transzparens tudott maradni mind a Románia és Bulgária, mind a Németország, Franciaország, Hollandia és Finnország által alkotott blokk irányába. Kiemelt magyar elnökségi sikerként értékelhető, hogy a tagállamok a 2011. június 9-i Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén kimondták: Románia és Bulgária megfelelően felkészült a schengeni vívmányok teljes körű alkalmazására, így valamennyi szükséges előfeltétel teljesült a határellenőrzések megszüntetéséről szóló tanácsi határozat meghozatalához. A következtetések azt is rögzítették, hogy a kérdésre legkésőbb szeptemberben vissza kell térni. Az övezet bővítését a konzultációs joggal rendelkező Európai Parlament is támogatta.

Ezzel szemben sem a lengyel elnökség, sem Van Rompuy elnök erőfeszítései ellenére nem sikerült szeptemberben előrelépést elérni – Finnország, illetve Hollandia vétója miatt. Decemberben a lengyel elnökség kompromisszumos javaslatot terjesztett be: ún. kétlépcsős határnyitást javasolt, amelynek során először a légi és tengeri, majd pedig a szárazföldi határokon szűnne meg az ellenőrzés. Bár decemberben az Európai Tanács elnökének közbenjárására Finnország feladta elutasító álláspontját, Hollandia ellenállása miatt nem született döntés a határnyitásról. A megoldást az Európai Tanács 2012. március 1-2-i ülésén, Herman van Rompuy elnök közvetítésével létrejött román-bolgár-holland egyeztetések eredményeként elfogadott következtetések jelenthetik. Ebben **az EiT felkérte a Tanácsot, hogy 2012 szeptemberében hozza meg döntését Románia és Bulgária schengeni csatlakozásáról.** Egyúttal azonban – eltérően a 2011-es megállapodástól – immár több feltétel megvalósulásához (nem konkretizált pótlólagos intézkedések, illetve, a schengeni övezet megerősítését célzó rendelet-tervezetekről szóló megállapodás) kötik a határnyitás időpontjáról szóló végső döntést. Ezúttal mégis nőtt a lehetőség a megállapodásra, mivel az EiT következtetésekben rögzített garanciáknak köszönhetően **Hollandia** is részben elérte, amit akart (a schengeni értékelési mechanizmus megszigorítása és a határellenőrzés visszaállítását lehetővé tevő záradék). Ily módon, amennyiben az Európai Bizottság a 2012. júliusi jelentése (Együttműködési és Ellenőrzési Mechanizmus, CVM) visszafordíthatatlan pozitív változást állapít meg a két országban a korrupció és szervezett bűnözés elleni fellépése terén, szeptemberben döntés születhet a határnyitás ütemezéséről. Az elmúlt időszak eseményei azonban felülírni látszanak a fenti menetrendet. Egyrészt továbbra is bizonytalan, hogy Bulgária esetében a júliusi CVM jelentés pozitív lesz-e, illetve Hollandia hogyan fogja azt értékelni. Másrészt a 2012. szeptember 12-ei holland előrehozott választások miatt kétséges, hogy a Bel- és Igazságügyi Tanács szeptember 20-21-ei ülésén lesz érdemi holland álláspont. Nem ismert továbbá az új ideiglenes román kormány stratégiája sem a kérdésben. A bizonytalanságot tovább fokozza a francia (új elnök) és a finn (CVM jelentés eredménye) álláspont képlékeny volta, és a görögországi migrációs-menekültügyi helyzet alakulásának a bővítést érintő lehetséges következményei.

Politikai értelemben kisebb jelentőségű, ugyanakkor a schengeni övezet bővítése szempontjából fontos eredmény, hogy **Liechtenstein** tekintetében sikerült újraindítani a 2009-ben megakadt csatlakozási folyamatot. A szükséges schengeni értékelések magyar elnökség általi lefolytatása után a Tanács határozatot fogadott el az adatvédelmi szabályok megfeleléséről, amelynek birtokában Liechtenstein 2011 decemberében a schengeni övezet teljes tagjává vált.

b) A schengeni rendszer reformja

A magyar elnökség alatt vált kiemelt témává – a fontos nemzetpolitikai érdeknek is számító – „schengeni kormányzás”, illetve a schengeni rendszer reformja. 2011 májusában a Bizottság átfogó migrációs közleményt adott ki, amelynek egyik fontos eleme a schengeni rendszer megerősítése volt. A Bizottság által kidolgozott új rendszerben a tagállamok mellett immáron a Bizottság és az uniós ügynökségek is komoly szerepet kaptak volna annak ellenőrzésében, hogy egy tagállam megfelelő szinten hajtja-e végre a schengeni vívmányokat. Emellett indokolt esetben lehetővé vált volna a belső határokon történő ellenőrzés ideiglenes visszaállítása. Az elképzelések megvitatására a magyar elnökség rendkívüli tanácsulást hívott össze, júniusban pedig tanácsi következtetéseket fogadott el. Ezek eredményeként sikerült lefektetni olyan alapelveket, amelyek minden tagállam támogatását élvezik; ez jelentős szerepet játszott abban, hogy a júniusi Európai Tanács nem hozott kielezett vitát.

Az Európai Bizottság 2011 szeptemberében mutatta be a schengeni rendszer megerősítését szolgáló javaslat-csomagját. Mind a schengeni vívmányok végrehajtásának értékelésére vonatkozó, mind pedig a határellenőrzés visszaállításának általános mechanizmusát létrehozó rendelet-tervezet, jelentős mértékben megnövelte volna az Európai Bizottság hatáskörét a tagállamok biztonságával összefüggő döntésekben. A javaslat ezen felül, a schengeni előírások be nem tartása esetén, lehetővé tette volna az Európai Bizottság döntését a belső határellenőrzések visszaállításáról, ami tulajdonképpen az érintett tagállam schengeni övezetből történő kizárását jelentené (védzáradék).

A tagállamok túlnyomó többsége alapvető pontokon vitatta a bizottsági elképzeléseket, így a **rendelet-tervezetekről szóló tárgyalás** – a tagállamok és az Európai Bizottság (és az Európai Parlament) közötti hatásköri vita miatt – **holtpontra jutott**. A Bel- és Igazságügyi Tanács 2011. decemberi ülésén a lengyel elnökség azonosította a továbblépéshez szükséges kulcskérdéseket – a schengeni értékelés jogalapját, valamint a belső határellenőrzés visszaállításáról történő döntéshozatalt. A dán elnökség mindkét tervezetet alapjaiban átdolgozta és a Bizottság és a Tanács hatásköreinek megosztására épülő, ún. vegyes rendszert hozott létre, amely szerint mind a schengeni értékelési, mind a belső határellenőrzés védzáradékként történő visszaállítására vonatkozó eljárás tekintetében a Bizottság venné át az előkészítési és javaslattételi feladatokat a tagállamoktól, miközben a tagállamokat érintő politikai érzékenységgű döntéseket továbbra is a Tanács, illetve az érintett tagállam hozná meg. A dán elnökség célja, politikai megállapodás elérése a júniusi tanácsuláson. Ezt követően kezdődhetnek az egyeztetések az Európai Parlamenttel.

2011 végén – francia kezdeményezésre – kidolgozásra került a schengeni övezet „**politikai kormányzására**” **vonatkozó koncepció**, melynek célja, hogy az eredeti, az Európai Bizottság szerepét megnövelő javaslatokkal szemben, kidolgozza a Tanácson belüli döntéshozatal megerősített rendszerét. A Bel- és Igazságügyi Tanács 2012. március 8-i ülésén elfogadott tanácsi következtetések értelmében az Európai Bizottság rendszeresen elemző jelentést készít a schengeni övezet helyzetéről (az első idén májusban), a hiányosságokat beazonosítva és megoldást javasolva azokra. A schengeni övezet biztonságával kapcsolatos kérdésekről a Bel- és Igazságügyi Tanács vegyes bizottsági formációban (EU és társult tagok) évente kétszer tárgyal, és a miniszterek hozzák meg a szükséges döntéseket.

A magyar kormányzati álláspont egyik sarokpontja volt, hogy a belső határellenőrzés visszaállításának jelenlegi, jól működő rendszerét meg kell őrizni. Támogattuk, hogy a Bizottság nagyobb szerepet kapjon a schengeni értékelésben, azonban a belső határellenőrzés „szankcióként” történő visszaállításáról szóló döntést a Tanácsnak kell meghoznia. Az elnökség kompromisszumos

javaslataiban vázolt eljárási és hatáskör-megosztási szabályok megfelelnek az Országgyűlés által is jóváhagyott magyar kormányzati álláspontban foglaltakkal.

c) Migráció és menekültügy

A **migráció és menekültügy** kérdései 2011 során a figyelem középpontjába kerültek, mindenekelőtt az „arab tavasz” hatására Észak-Afrikából egyes tagállamokba (főként Olaszországba és Máltára) érkezett migrációs hullám miatt. Az észak-afrikai események migrációs következményeinek megtárgyalását a magyar elnökség már februárban a Bel- és Igazságügyi Tanács napirendjére vette; illetve a kérdés iránti elkötelezettségét mutatták a miniszteri és államtitkári szintű egyiptomi, tunéziai és máltai látogatások is. Májusban rendkívüli belügyminiszteri tanácsulésen vitatták meg a tagállamok a déli szomszédságban zajló folyamatokat. A migrációs hullámok kezeléséről a magyar elnökség két ízben is átfogó, operatív, a szükséges intézkedéseket összefoglaló következtetéseket fogadott el.

A magyar elnökség lezárta a **FRONTEX határőrizeti ügynökség szerepéről** szóló dossziét, amely különös jelentőséget nyert az illegális bevándorlás elleni küzdelemben is. A Földközi-tengeren 2011 februárjában elindított Hermes-művelet alapvető szerepet játszott az Észak-Afrikából érkező migrációs hullám kontrollálásában. A műveletben részt vettek a magyar rendőrség tisztjei is. A FRONTEX kapacitásainak erősítését, hatékonyságának növelését szolgálja az ügynökséget statuáló rendelet módosítása, amely a magyar elnökség nagy sikere, noha formális elfogadására a második félévben került sor (1168/2011/EU rendelet).

2011 első félévében jelentős előrelépés történt a **közös európai menekültügyi rendszer** megteremtése érdekében, melynek célja, hogy a védelem magas szintjének biztosítására és a visszaélések hatékony kiszűrésére egyaránt alkalmas menekültügyi eljárások álljanak rendelkezésre egész Európában. Ez egy komplex, több javaslatot (befogadási irányelv, dublini rendelet, EUODAC rendelet, kvalifikációs irányelv, eljárási irányelv, huzamos tartózkodó jogállásról szóló irányelv) tartalmazó jogalkotási csomag. Felállt az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal, amely a tagállamok közötti gyakorlati együttműködés elsődleges eszköze. Sikerült módosítani a huzamos tartózkodói jogállásról szóló irányelvet (2001/51/EU irányelv), amely a státust kiterjesztette a nemzetközi védelemben részesített személyekre. A kvalifikációs irányelv kapcsán lefolytatott háromoldalú egyeztetések során egy, politikai jellegű horizontális kérdés (megfelelési táblázatok) kivételével valamennyi pontban sikerült megállapodni az Európai Parlamenttel, ennek megoldása után az irányelv formális elfogadására is sor került az év folyamán (2011/95/EU irányelv). Az irányelv a közös menekültügyi joganyag egyik sarokköve: meghatározza a menekültként és kiegészítő védelemben részesítettként (oltalmazottként) való elismerés feltételrendszerét, illetve a státusokkal járó jogosultságokat. A Bel- és Igazságügyi Tanács 2011. júniusi ülésének következtetései, illetve a júniusi Európai Tanács kijelölték a menekültügyi jogalkotási csomaggal történő továbbhaladás stratégiai irányát, miszerint többek között megerősítésre került a közös európai menekültügyi rendszer létrehozására meghatározott 2012-es határidő.

A **legális migráció** területén az összevont munkaügyi és idegenrendészeti eljárás eredményeként összevont engedély kiadását bevezető, valamint egységes jogokat meghatározó ún. Összevont engedély irányelv az átfogó európai uniós migrációs politika kialakítására irányuló törekvések részét képezte. A magyar elnökség az irányelv korai második olvasatban történő politikai megállapodás előkészítése érdekében lefolytatott háromoldalú egyeztetések során egy politikai jellegű horizontális kérdés (megfelelési táblázatok) kivételével valamennyi lényegi kérdésben megállapodást ért el az Európai Parlamenttel. Az irányelv a lengyel elnökség alatt 2011. december 13-án került elfogadásra (2011/98/EU irányelv). További két migráns csoport, a vállalaton belül áthelyezett, valamint a szezonális munkavállaló harmadik országbeli állampolgárok beutazását és tartózkodását uniós szinten harmonizálni kívánó irányelvtervezetek tárgyalása folytatódott a magyar és a lengyel elnökség alatt is számos új, kompromisszumos szövegjavaslat előterjesztésével.

Az illegális migrációval szembeni összehangolt fellépés érdekében a magyar elnökség alatt tanácsi következtetéseket dolgoztunk ki az Unió új visszafogadási stratégiájáról, amely dokumentumot a Bel- és Igazságügyi Tanács 2011. júniusi ülésén vita nélküli napirendi pontként fogadott el.

A magyar elnökség alatt a rendőrség egyik kiemelkedő programja volt az illegális migráció elleni fellépés érdekében szervezett Mitras akció (2011. március 28. és április 4. között), melyben 22 ország vett részt, és az egyhetes művelet során körülbelül 2000 illegális migráns elfogásáról érkezett információ. Az akció alapján megállapítható, hogy a schengeni külső határok mellett a schengeni térségen belül is szükséges koordinálni az illegális migrációval kapcsolatos tagállami műveleteket, tevékenységeket, elősegítve ezzel is az illegális migráció elleni hatékony európai fellépést.

d) Vízumpolitika

A vízumkönnyítési megállapodások megkötésével – összhangban a Keleti Partnerségről szóló 2009. márciusi európai tanácsi következtetésekkel – az Európai Unió elsősorban a partner országok állampolgárainak mobilitását kívánja elősegíteni. Cél a korábban kötött vízumkönnyítési megállapodásokat követően egyes elemeinek módosítása, további kedvezmények biztosítása, valamint a korábbiakhoz hasonló, további vízumkönnyítési megállapodások megkötése.

A magyar elnökség időszakában, 2011 februárjában lépett életbe az EU-grúz vízumkönnyítési megállapodás, 2011 áprilisában pedig a Tanács felhatalmazást adott a Bizottságnak az EU-orosz, EU-ukrán és EU-moldáv vízumkönnyítési megállapodások módosítására. A módosításról szóló tárgyalások folyamatban vannak. A belorusz belpolitikai események fényében a magyar elnökség tanácsi egyetértést ért el a belorusz vízumkönnyítési megállapodásra vonatkozó bizottsági mandátum kapcsán. Azeri és örmény viszonylatban a Bizottság szintén mandátumot kapott vízumkönnyítési megállapodás megkötésére, a tárgyalások február-március folyamán megindultak.

Az EU-ukrán, EU-moldáv vízumliberalizációs párbeszéd folyamatban van a bizottsági akcióterv alapján, a két ország az első, jogalkotási fázis szakaszában tart. Az EU-orosz vízumliberalizációs dialógus keretét a 2011. december 15-i brüsszeli csúcstalálkozón jóváhagyott „közös lépések” című dokumentum képezi. Az EU-koszovói vízumdialógus kapcsán a lengyel elnökség alatt bizottsági döntés született a vízumpárbeszéd elindításáról. Az Európai Parlament egyetértése után elfogadásra került az EU-brazil vízumkönnyítési megállapodás megkötéséről szóló határozat is.

A nyugat-balkáni vízumliberalizáció folyamatát egyes tagállamokban kísérő negatív felhangok nyomán az Európai Bizottság elkészítette, és a Bel- és Igazságügyi Tanács június 9-i ülésén bemutatta javaslatát az 539/2001/EK rendelet módosítására, amely többek között általános jelleggel célozza egy felfüggesztő (ún. „*safeguard*”) klauzula megteremtését. A klauzula ügyében a Tanács decemberi ülésén általános megközelítést fogadott el, magyar sikerként is elkönnyelhető, hogy a tervezett mechanizmusból nem kerültek ki a számszerűsített kritériumok. Ezzel egyrészt sikerült elkerülni, hogy az említett feszültség komolyabb konfliktust generáljon, másrészt belátható időn belül elhárítani a nyugat-balkáni országok vízumliberalizációs eredményeit fenyegető veszélyeket. A nyugat-balkáni vízumliberalizációs folyamat továbbvitele szempontjából ugyanakkor Magyarország számára is fontos volt az uniós vízumpolitika átláthatóságát megteremteni hivatott klauzula elfogadása, valamint, hogy a vízumentesség felfüggesztésének lehetősége csak a lehető legszabályozottabb keretek között, inkább konstans figyelmeztetésként, mint valóságosan alkalmazásra kerülő szankcióként funkcionáljon. Ebből a szempontból sikerként értékelhető, hogy a 2011. decemberi Bel- és Igazságügyi Tanács – a magyar érdekeknek is megfelelő – rugalmas szellemű általános megközelítést fogadott el a kérdésben. Az EU-koszovói vízumpárbeszéd 2012. január 19-20-án elindításra került. Az útiterv tervezetét a Bizottság a Tanáccsal egyeztetni, mielőtt bemutatná a koszovói félnek.

A magánútlevelek 90 napos vízumentességére vonatkozó EU-brazil megállapodás brazil fél általi ratifikációja továbbra is várat magára.

A lengyel elnökség alatt elfogadásra került a kishatárforgalmi rendelet módosítása, amelynek értelmében a kishatárforgalmi rezsímet kiterjesztették Kalinyingrád térségére.

A Vízüminformációs Rendszer (*Visa Information System, VIS*) 2011. októberi indulása új fejezetet nyitott az Európai Unió és a schengeni térség vízumpolitikájában, megkönnyítve a vízumkérelmezési eljárást, a vízummal kapcsolatos visszaélések elleni küzdelmet, és hozzájárulva a tagállamok belső biztonságát érintő fenyegetések megelőzéséhez, a schengeni határok megfelelő védelméhez. A rendszer indításának dátumáról a magyar elnökség idején született megállapodás. A rendszerben a tagállamok hatóságai frissíthetik a beutazók vízumaira vonatkozó adatokat, beleértve a biometrikus azonosítókat, melyekről azután online konzultálhatnak a többi tagállami illetékes idegenrendészeti szerveivel, vízumhatóságaival. Éves szinten összesen kb. 20 millió vízumkérelem érkezik az Unióba, melyek feldolgozását jelentősen megkönnyíti, ha a tagállamok közel 3 ezer konzulátusának mindegyikét biometrikus adatok rögzítésére alkalmas számítógépekkel szerelik fel. A tervek szerint – a rendszer teljes kiépülésével – a VIS-t összesen 12 ezer helyen használhatják az Unióban és a világon.

A központi vízumhatóságnak a 767/2008/EK rendeletben, a Vízumkódexben, valamint a nemzeti jogszabályokban meghatározott – VIS-sel összefüggő – feladatait a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) látja el. A féléves adatok és a működést érintő tapasztalatok alapján átfogó elemzés még nem készíthető, azonban az eddigi értékelések alapján a rendszer az érintett régiókban (külképviseleteken) és a BÁH-ban is zökkenőmentesen működik, elsődleges céljának megvalósítására – vízumok közötti adatcsere, a vízumokkal való visszaélések kiküszöbölése – alkalmas.

A Schengeni Információs Rendszer (*Schengen Information System, SIS*) alkalmazása tekintetében hazánk jelenleg a SIS4ALL rendszert alkalmazza, amely a kilencvenes évek óta működő SIS+ rendszer kiterjesztése. Emellett az eredeti célként meghatározott SIS II rendszer fejlesztése továbbra is prioritás a tagállamok, így Magyarország számára is.

e) Rendőrségi együttműködés

A belső biztonság erősítését és a szervezett bűnözés elleni küzdelmet a magyar elnökség „zászlóshajó-dossziéként” kezelte. Politikai szinten a januári informális Bel- és Igazságügyi Tanácsülésen a miniszterek színvonalas szakmai vitát folytattak a szervezett bűnözés aktuális trendjeiről, az ellene alkalmazható eszközökről. Az ülésen jelen volt és előadást tartott az Europol igazgatója, az Interpol főtitkára és a SECI igazgatója is. A februári Bel- és Igazságügyi Tanács következtetéseket fogadott el a Belső Biztonsági Stratégia végrehajtásáról szóló bizottsági közleményről.

Megkezdődött a szervezett bűnözés elleni szakpolitikai ciklus mechanizmusának végrehajtása, ennek jegyében június 9-én a Bel- és Igazságügyi Tanács elfogadta a szervezett bűnözés elleni küzdelem 2011 és 2013 közötti időszakra szóló uniós prioritásait tartalmazó következtetéseket, és a lengyel elnökség alatt megindult az egyes prioritások implementációjának előkészítése. A prioritás-meghatározás alapja a szakpolitikai ciklus metodológiájának megfelelően az Europol 2011-es szervezett bűnözési fenyegetettség-értékelése (OCTA) volt.

A gyakorlat számára egy magyar vezetésű projektcsoporthoz kidolgozott egy átfogó, szervezett bűnözés elleni, a legjobb gyakorlatokat tartalmazó kézikönyvet, amely összegzi a szervezett bűnözés elleni harcban a tagállamokban bevált gyakorlatként működő nem hagyományos megközelítéseket. Az anyagot (CD, kiadvány és tanácsi dokumentum formájában is) a június 9-i Bel- és Igazságügyi Tanácsülésen mutatták be, és a tagállamok részéről igen pozitív fogadtatásra talált.

Megkezdjük az uniós PNR-rendszer (légiutas-adat nyilvántartási rendszer) létrehozásáról szóló irányelv-tervezet tárgyalását, tisztáztuk ennek legfontosabb előkérdéseit, kiemelt figyelmet fordítva

az adatvédelmi aspektusokra. A magyar és a lengyel elnökség intenzív munkáját követően a Bel- és Igazságügyi Tanács 2012. április 26-i ülésén a tagállamok általános megközelítést fogadtak el, melynek köszönhetően a dán elnökség megkezdheti a tárgyalásokat az Európai Parlamenttel.

A polgárok biztonságát nagyban szolgálja, hogy megállapodás született az Európai Parlamenttel a közlekedésbiztonságot veszélyeztető cselekmények elkövetőivel kapcsolatos adatok cseréjéről szóló irányelvtervezetről, elősegítve azt, hogy a felelősségre vonás akkor is megtörténjen, ha a közlekedési szabályszegés elkövetése a járművezető állampolgársága szerintitől eltérő tagállamban történt. Az elfogadott jogszabály 2011/82/EU Irányelv szám alatt a lengyel elnökség alatt megjelent.

f) Igazságügyi együttműködés

A polgárok biztonságát fenyegető egyik legújabb kihívás a **számítógépes (cyber-) bűnözés**, amelyről a magyar elnökség szakmai konferenciát rendezett Budapesten. Annak érdekében, hogy a tagállamok minél hatékonyabb küzdelmet folytathassanak a modern IT technológia által felvett új bűnözési formák ellen, az információs rendszerek elleni támadásokról szóló irányelv-tervezetről általános megközelítést fogadott el a Bel-és Igazságügyi Tanács 2011. június 10-i ülésén. A dossziében az év hátralévő felében érdemi előrelépés nem történt: az Európai Parlament és a lengyel elnökség között a kérdésben egyeztetések nem zajlottak. Az Európai Parlament állampolgári jogi, bel- és igazságügyi bizottsága (LIBE) 2012. március 27-én tartott orientációs szavazást a dossziéről, a trilógusok az Európai Parlament és a Tanács között ezt követően kezdődhetnek meg. Az egyeztetések folyamatosan zajlanak; a dán elnökség bízik abban, hogy sikerül az irányelv tárgyalásait lezárnia.

Az **adatvédelem** területén a magyar elnökség 2011 februárjában következtetéseket fogadott el az Európai Unió szabályozásával kapcsolatos új kihívásokról. Ezek meghatározzák az Unió adatvédelmi rendszere megújításának irányait, amelyet a rohamos információtechnológiai fejlődés és a globalizáció indokol. A kérdéssel egy Budapesten megrendezett kétnapos nemzetközi adatvédelmi konferencia is foglalkozott. Az Európai Unió jelenleg hatályos, 1995-ben elfogadott adatvédelmi irányelvének megújítása a technikai modernizáció (az internet alkalmazásának fejlődése; hálózat és kapcsolatépítő weboldalak elterjedése; a belső piac és a vállalkozások terjeszkedése az interneten), a személyes adatok védelméhez való jog fejlődése, a bűnözés és a terrorizmus elleni harc hatékonyabbá tétele, továbbá az uniós kompetenciák bővülése miatt is szükségszerűvé vált. A 2012. január 25-én nyilvánosságra hozott jogszabály-csomag kettő évig tartó előkészítő munka, hosszas konzultáció eredménye, melynek során a Bizottság megpróbálta összeegyeztetni a néha egymással ellentétes alapjogi, biztonsági és kereskedelmi érdekeket. A javaslatcsomag a Bizottság céljait ismertető szakpolitikai közleményből, valamint két jogalkotási javaslatból áll: (1) a személyes adatok kezelése vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat, valamint (2) a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése vagy üldözése és a büntetések végrehajtása céljából a hatáskörrel rendelkező hatóságok által kezelt személyes adatok vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat.

A tagállamok elfogadták az elnökség által kidolgozott ütemtervet (az ún. „Budapest Ütemtervet”) az **áldozatok jogainak és védelmének** – különösen a büntetőeljárások során való – **megerősítésével** kapcsolatos uniós feladatokról, ezáltal jelentősen megújítva és hatékonyabbá téve az áldozatvédelem európai szabályait. A terület fontosságára és érzékeny jellegére tekintettel Magyarország elkötelezett volt a tárgyalások sikeres lebonyolítása mellett. A bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló irányelvtervezetről a lengyel elnökség általános megközelítést fogadott el, melyet követően együttdöntési eljárás keretében megkezdődtek a tárgyalások az Európai Parlamenttel.

A gyermekek szexuális zaklatása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló irányelv-tervezet trilógus tárgyalásait a magyar elnökség sikeresen bonyolította le, amelynek eredményeképp 2011. június végén az intézmények közötti első olvasatos politikai megállapodás elérésére került sor.

Az Európai Parlament 2011. október 27-én szavazott a tervezetről, amely elsöprő többséggel (544 szavazattal) támogatást kapott a plenáris ülésen Strasbourgban. 2011. október 20-án a Tanács, a Bizottság és az Európai Parlament megállapodott a megfelelési táblázatokat érintő, korábbi horizontális vitával összefüggésben, így a technikai problémák is elhárultak az elfogadás elől. Mivel az Európai Parlamentben a tervezet elsöprő támogatást kapott, az irányelv formális elfogadására és kihirdetésére a magyar elnökség alatt kialakult szövegnek megfelelő formában a lengyel elnökség végén, 2011 decemberében került sor.

A büntetőeljárásokban a gyanúsítottak vagy vádlottak eljárási jogainak megerősítését célzó ütemterv (Roadmap) második lépése **a büntetőeljárások során a tájékoztatáshoz való jogról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv-tervezet**, amellyel kapcsolatban a magyar elnökség idejére a melléklet tárgyalása és a trilógus tárgyalások megkezdése esett. Bár a tervezet magyar prioritásnak számított, az első olvasatos politikai megállapodás elérésére és az irányelv elfogadására a magyar elnökség alatt nem került sor, azonban a dossziét magas szinten előkészített, megállapodás közeli állapotban adtuk át a soron következő lengyel elnökségnek. A lengyel elnökség alatt megtartott újabb trilógus tárgyalások során végül sikerült megállapodni, kialakult az egyetértés a tervezet egészét illetően. A politikai megállapodást a Coreper II 2011. november 16-án hagyta jóvá, a Parlament pedig december 13-án első olvasatban elfogadta a tervezetet.

A büntetőeljárás során ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jogról szóló irányelv-tervezet 2011. június 8-án mutatta be a Bizottság, amely a Roadmap keretében elfogadott intézkedéssorozat harmadik eleme. A lengyel elnökség végére átdolgozott szövegű tervezet tárgyalási folyamata a dán elnökség alatt felgyorsult, céljuk az elnökségi időszak végére az általános megközelítés elérése.

A Bizottság opcionális, **közös európai adásvételi szerződési jogi instrumentumként** egy olyan, alapvetően a határon átnyúló fogyasztói szerződésekre, illetve ettől amennyire lehet elkülönítetten, a kereskedők egymás közötti határon átnyúló szerződéseire irányadó jogi eszközben (rendelettel megfogalmazott normaszövegben) gondolkodik, amely koherens, önálló, kellően rugalmas (a bírói mérlegelésnek tág teret engedő) szabályokat tartalmaz, és így alkalmas arra, hogy a tagállamok joga mellé, mintegy 2.második (szerződési) jogként belépjen. E második jogi rezsim azonban csak akkor volna alkalmazható, ha az uniós kollíziós szabályok (Róma I.) által kijelölt tagállam nemzeti jogának a nemzeti jogalkotó által megalkotott szerződési joga – pl. Magyarországon a Ptk. – mellé párhuzamosan belépő, alternatív nemzeti szerződési jogot az adásvételi szerződést kötő felek a szerződésükre irányadó jogként kifejezetten kikötnék (ún. opcionális jog). Kikötése esetén ez az opcionális jog a hatálya által lefedett kérdésekben teljességgel felülírná a nemzeti, tagállami szabályokat, illetve más, nemzetközi kötelezettségvállalásból következően irányadó normák, továbbá a Róma I. rendeletben megfogalmazott kollíziós szabályok tartalmát is. A dosszié kevésbé prioritás a dán elnökség számára, azonban kiemelten fontos az igazságügyekért felelős európai biztos, az Európai Bizottság alelnöke, Viviane Reding számára, ezért a dán elnökség a témát a Bel-és Igazságügyi Tanács, 2012. június 7-8-i ülésének napirendjére tűzte, orientációs vita lefolytatása céljából.

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok elismeréséről szóló 44/2001/EK rendelet (ún. **Brüsszel I rendelet**) átdolgozására vonatkozó javaslat tárgyalása a magyar elnökség alatt kezdődött. A lengyel elnökség alatt a Tanács iránymutatásokat fogadott el a végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás (ún. exequatur) eltörlésének fő feltételeiről, amely lehetővé teszi, hogy a tagállami bíróságok által hozott határozatok szabadon áramolhassanak az Unióban és meghozatalukat követően a belső határozatokkal azonos feltételek mellett kerüljenek végrehajtásra. A rendelet átdolgozására vonatkozó javaslat e fő eleme mellett több más kérdés is napirenden van, amelyek megoldása a dán elnökség prioritása a polgári igazságügyi együttműködés területén, ugyanis céljuk első olvasatos megállapodás elérése a Tanácsban. Ilyen fennmaradó kérdés a joghatósági szabályok hatályának kiterjesztése a harmadik állambeli alperesekre, amely érinti az Unió harmadik államokkal fennálló kapcsolatait is. Egyelőre több megoldási lehetőség van még az asztalon e

tekintetben, mivel a tagállamok rendkívül megosztottak; e kérdés a dán elnökség kezdetén tartott informális igazságügyi miniszteri tanácsülésen is napirenden volt, ahol politikai szinten sem sikerült egyelőre megoldást találni. További érzékeny és még megoldásra váró kérdés a választott bírásokkal kapcsolatos egyes problémák rendezése a rendeletben, amely az Unió-beli nemzetközi választott bírások versenyképességének érintettsége miatt osztja meg a tagállamokat.

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok és közokiratok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési tanúsítvány bevezetéséről szóló rendelet (**európai öröklési jogi rendelet**) tervezetét a Bizottság 2009 októberében tette közzé. A rendelet az öröklési viszonyok három „klasszikus” nemzetközi magánjogi kérdéskörét, nevezetesen az öröklési eljárásokra vonatkozó joghatóságot, az öröklési jogviszonyokra alkalmazandó anyagi jogot, valamint az ilyen ügyekben hozott határozatok, illetve közokiratok más tagállamokban kifejtett joghatóságait (elismerését, végrehajtását) fogja szabályozni; ezenkívül bevezetne egy új egységes, európai jogintézményt, az Európai Öröklési Bizonyítványt.

A magyar elnökség prioritásként kezelte a dossziét és intenzív erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a tagállamok álláspontját a konszenzus irányába terelje. Ennek köszönhetően a 2011. június 9. napján tartott Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén a rendelet legfontosabb kérdéseiben politikai kompromisszum-csomag került elfogadásra, amely számos neurálgikus kérdésben kijelölte a megoldást, valamint felvázolta a további tisztázást igénylő kérdések tekintetében a megoldás fő irányait. Ezt követően a lengyel elnökség 2011. decemberi Bel- és Igazságügyi Tanácsán a rendelet normaszövege tekintetében ért el általános kompromisszumot (a preambulum és két részkérdés: a hagyatéki vagyongazdálkodás és az ún. „clawback” kivételével). A dán elnökség is prioritásának tekinti a dossziét: célként tűzte ki, hogy hivatali ideje alatt megszülessen a megállapodás az Európa Parlamenttel, ami lényegében a rendelet végleges elfogadását jelenti. A dán elnökség ezért a 2012. február 23-i Coreper elé terjesztette az általa véglegesnek tekintett csomagot, amely egyrészt tartalmazta a decemberi Bel- és Igazságügyi Tanács által további vizsgálatra bocsátott két részkérdés (a hagyatéki vagyongazdálkodás és az ún. "clawback") tekintetében a rendelet szövegébe javasolt jogszabályi rendelkezéseket, másrészt tartalmazta a rendeletnek az első olvasatos megállapodás alapját jelentő, az Európai Parlamenttel informálisan megtárgyalt, konszolidált szövegét. Az előterjesztett csomag a Coreper ülésen elfogadásra került. Az Egyesült Királyság és Írország számára azonban a „clawback” kérdésében született megoldás nem elfogadható, így e két tagállam minden bizonnyal nem vesz részt majd a rendelet alkalmazásában (vagyis nem él opt-in lehetőségével). Az Európai Parlament illetékes bizottsága (JURI) március elsején elfogadta a raportőr jelentését a rendelettel kapcsolatosan, amely megegyezett a Coreper által korábban elfogadott normaszöveggel. Az Európai Parlament ezt követően, március 13-án tartott plenáris ülésén elfogadta – a raportőr jelentésének megfelelő – első olvasatos álláspontját, majd azt megküldte a Tanács részére. A rendelet megszületéséhez már csak egy formális döntés hiányzik a Bel- és Igazságügyi Tanács részéről, amellyel elfogadja az Európai Parlament által elfogadott első olvasatos álláspontot.

7. Az Unió bővítési folyamata

2011-ben – jelentős részben a magyar elnökség azon meggyőződéséből kiindulva, hogy az európai integráció történelmi sikeréhez hozzájárul annak összehangolt és következetes mélyítése és bővítése – nagy hangsúlyt kapott az uniós bővítéspolitika továbbvitele, különös tekintettel a nyugat-balkáni térség integrációs folyamatának előmozdítására.

Elnökségi célkitűzésünk az volt, hogy – szem előtt tartva az Unió érdekét és a bővítési folyamatról kialakított konszenzust – megteremtjük a kiszámítható és hiteles bővítési folyamat továbbvitelének előfeltételeit, s biztosítjuk, hogy a kérdés az Unió figyelmének középpontjában maradjon. Az Unió bővítését olyan eszköznek tekintjük, amely megfelelő lökést ad a bővítési országokban zajló belső reformoknak, és ezzel közvetlenül erősíti az Unió biztonságát, környezete stabilitását, s hozzájárul versenyképességéhez. A magyar elnökség figyelme a csatlakozási tárgyalásokat folytató országok

mellett a nyugat-balkáni térség országaira is irányult, ezt támasztotta alá és erősítette a miniszterelnöki látogatások sora is (Belgrád – 2010. november 26.; Szkopje – 2011. május 12.; Tirana – 2011. június 3.; Belgrád – 2011. június 14.; Szarajevó – 2011. június 15.; Podgorica – 2011. június 17.). Általános elkötelezettségünk mellett a kérdéskört azért is kísértük kiemelt figyelemmel, mert válságidőszakban a kontinens országainak egymásrautaltsága hangsúlyosabb. Az európai perspektíva eszközként szolgál arra, hogy megoldjuk az Unió előtt álló kulcsfontosságú feladatokat (gazdaság talpra állítása, fenntartható növekedés, Európa 2020, energiabiztonság).

A magyar elnökség célul tűzte ki a **Horvátországgal** folyó csatlakozási tárgyalások lezárását. A 2005-ben megkezdett csatlakozási folyamat 2011-re záró szakaszához érkezett, csupán hét fejezet maradt nyitva. A magyar elnökség többszöri közbelépésének eredményeképp a munkálatok felgyorsultak: Horvátország óriási erőfeszítések révén eleget tett minden meghatározott feltételnek, a Bizottság pedig 2010. június 10-én pozitív értékelést adott a horvát teljesítményről. Ez megalapozta a magyar elnökség azon törekvését, hogy a nyugat-balkáni régió egésze szempontjából meghatározó jelentőségű tárgyalászárásra még a magyar elnökség időszakában sor kerüljön. Ehhez a tagállamok a júniusi Európai Tanács ülésén meghozták a politikai döntést, így a magyar elnökség 2011. június 30-án lezárhatta a tárgyalásokat. Horvátország csatlakozását a Bizottság és a tagállamok 2013. július 1-re irányozták elő. A lengyel elnökség véglegesítette a Csatlakozási Szerződés szövegét, és az Európai Tanács 2011. december 9-i ülésének margóján sor került Horvátország csatlakozási szerződésének aláírására, amely nyomán megkezdődött a ratifikációs időszak. Az Országgyűlés a szerződést másodiként a tagállami törvényhozások sorban 2012. február 13-án erősítette meg.

Törökország tárgyalási folyamatában nem került sor fejezet nyitásra, a folyamat vontatottan haladt, Törökország lassú felkészülése és egyes tagállamok negatív álláspontja továbbra is kölcsönösen felerősítik egymást. Az Általános Ügyek Tanácsa 2011. december 5-én felhívta Törökországot a leendő ciprusi elnökséggel való együttműködésre, egyúttal támogatta a Bizottság új pozitív menetrendjét az EU-török kapcsolatok megélénkítésére. Az Európai Tanács 2011. december 9-i következtetései szintén felszólították Törökországot a soros elnökség intézményének tiszteletben tartására.

Izland esetében az Európai Tanács 2010. június 17-i ülésén döntött a tárgyalások megkezdéséről, s azok 2010. július 27-én meg is nyíltak az egyes fejezetek alá tartozó joganyag részletes bizottsági vizsgálatával. Az izlandi csatlakozási folyamat megkülönböztetett figyelmet élvezett, mert kedvező lökést adhat a bővítési folyamat egészének, és javíthatja annak tagállami megítélését. A magyar elnökség komoly eredményeket mutatott a csatlakozási tárgyalások tartalmi szakaszának megnyitása során: a 2011. június 27-i tárgyalási forduló négy fejezetet megnyitott, és ebből kettőt le is zárt. A lengyel elnökség sikeresen fenntartotta a lendületet, két tárgyalási fordulót rendezett. A 2011. október 19-i helyettesi szintű fordulón a két fejezet megnyitására és egyben lezárására került sor, míg a 2011. december 12-i miniszteri fordulón további öt fejezet megnyitására, és ebből négy ideiglenes lezárására került sor. A dán elnökség 2012. március 30-án rendezett tárgyalási fordulót. Jelen helyzet szerint az eddig megnyitott 11 fejezetből 8-at ideiglenes lezártak.

A **Nyugat-Balkán** tekintetében a magyar diplomácia kitartó próbálkozásait koronázta sikerrel az észak-afrikai eseményekre való tekintettel elhalasztott, majd a 2011. június 20-án Luxemburgban megrendezett, az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselője által elnökölt Nyugat-Balkán Fórum, a tagállamok és a térségbeli külügyminiszterek részvételével. Orbán Viktor miniszterelnök térségbe irányuló látogatásai alátámasztották Magyarország és a magyar elnökség elkötelezettségét a Nyugat-Balkán országainak uniós csatlakozási folyamata mellett. **Szerbia** integrációs húzóereje az egész térség szempontjából lényeges, ezért a magyar elnökség fokozott figyelmet fordított az országra. A Bizottság 2011. október 12-én mutatta be véleményét (avis) Szerbia csatlakozási kérelmével kapcsolatban, és javasolta, hogy – az elért eredmények nyomán, illetve azzal a feltétellel, hogy folytatódik a Belgrád–Pristina dialógus – az Európai Tanács adja meg a tagjelölti státuszt. Magyarország csak azt követően tudta a tagjelölti státusz megadását támogatni, hogy 2011. december 5-én a szerb parlament megszavazta a szerbiai magyarság érdekeinek is megfelelő rehabilitációs

törvényt, amely orvosolja a vagyon-visszaszármaztatási és kárpótlási törvényből fakadó kirekesztést és kollektív megbélyegzést. Az Európai Tanács 2011. december 9-i döntésének megfelelően Szerbia tagjelölti státuszának megadásának kérdése az Általános Ügyek Tanácsa 2012. februári ülésén szerepelt a napirenden. Ennek nyomán az Európai Tanács kedvező döntést hozott 2012. március 1-jén. **Macedónia** esetében a tárgyalások megkezdését továbbra is késlelteti a görög-macedón névvita. Orbán Viktor miniszterelnök brüsszeli és szkopjei látogatása során is hangsúlyozta, hogy a kétoldalú kérdéseknek nem szabad akadályozniuk a tagjelölt előrehaladását, ezzel a magyar elnökség ismét felhívta a figyelmet a tárgyaláskezdés fontosságára. José Manuel Barroso bizottsági elnök 2011 tavaszán kezdeményezte a Macedónia integrációs lendületét fenntartani hivatott magas szintű csatlakozási párbeszédet, a részletek kidolgozására az év második felében, míg a folyamat elindítására 2012. március 15-én került sor. Magyarország 2010-ben aktívan támogatta, hogy **Montenegró** a Bizottság kedvező értékelése nyomán tagjelölti státuszt kapjon. A lengyel elnökségnek részleges előrehaladást sikerült elérnie a már tagjelölt Montenegró csatlakozási folyamatában. Bár a tagállamok nagy többsége támogatta a csatlakozási tárgyalások megnyitását, az aggályokat megfogalmazó vélemények miatt az Európai Tanács 2012 júniusára irányozta elő a döntést a Bizottság a jogállamiság, alapjogok területén, azon belül is a korrupció- és szervezett bűnözés elleni fellépés kapcsán elért teljesítményről készített jelentése alapján. A bizottsági jelentés tanácsi vitája 2012. május 23-án kezdődött. **Koszovót** illetően a 2011. május 26-27-i varsói közép-európai elnöki találkozón bebizonyosodott, hogy egyelőre nem lehet túllépni Koszovó képviselői problémáján (a szerb és a román államfő is távol maradt az üléstől). Az el nem ismerők a vízumdialogus megindítását is akadályozták Koszovóval, aminek következtében fennállt a veszélye annak, hogy az ország elfordul az európai integrációs agendától. 2012 első hónapjai azonban mind a vízum-párbeszéd, mind a Stabilizációs és Társulási Megállapodást előkészítő hatástanulmány kérdésében áttörést hoztak. **Bosznia-Hercegovinában** ugyan történtek 2011-ben előremutató lépések a Miniszterek Tanácsa létrehozásának irányában, de ez korántsem jelent fenntartható stabilizációt. Az EU-integráció nem meghatározó a politikai folyamatok szempontjából, illetve az ország intézményi berendezkedésében tapasztalható anomáliák, hatásköri viták nem is teszik lehetővé az integráció érdekében tett állami szintű erőfeszítéseket. Az ország minden intézményi szintjére irányuló és együttműködést szorgalmazó nyomást ezért fenn kell tartani. **Albánia** szempontjából a tagjelölti státusz elnyerését ellehetetlenítette a 2011. május 8-i helyhatósági választások nyomán kiújult belpolitikai krízis. Az integrációs teljesítésben Albánia a belpolitikai viszályok miatt egyre nehezebb helyzetbe került. A nemzetközi erőfeszítések az albán kormánypártok és ellenzéki pártok közötti párbeszéd és együttműködés elősegítésére minimális eredményekkel zárultak.

8. Külkapcsolatok

a) Kül- és biztonságpolitika

A külkapcsolatok terén a 2011-es év egyik fő célkitűzése a **Lisszaboni Szerződés rendelkezéseinek gyakorlatba való átültetése**, a szerződés által létrehozott Európai Külügyi Szolgálat teljes körű működőképességének mielőbbi megteremtésének elősegítése volt. Az első félév során a magyar elnökség a Szerződés szellemében eljárva tiszteletben tartotta a főképviseelő és az EKSZ feladat- és hatáskörét, valamint – a külső fellépés egységét szem előtt tartva, az új uniós intézményekkel konstruktívan együttműködve – élt a soros elnökség kezében maradó eszközökkel. Különösen fontos szerepet játszottak az Európai Unió helyi képviseletét harmadik országokban ellátó magyar külképviseletek – leginkább az olyan, válságövezetekben teljesítő nagykövetségek, mint Tripoli, Teherán vagy Minszk. A nemzetközi szervezetek mellett működő misszióink az Európai Unió státuszával és külső képviseletével kapcsolatos viták ellenére is kitűnően működtek együtt a helyi uniós delegációval és komoly segítséget nyújtottak az Európai Unió adott nemzetközi szervezeten belüli státuszának rendezése, vagy a delegáció és a tagállami képviseletek közötti konstruktív munkamegosztás kialakítása érdekében. Magyarország kiemelt számú – összesen 14 – alkalommal helyettesítette Ashton főképviseelőt harmadik országokkal folytatott politikai dialógusok során.

Az Unió **déli szomszédságában kitört népfelkelések** (Tunézia, Egyiptom, Líbia, Jemen, Bahrein, Szíria) alapjaiban szabták át az Unió külpolitikai munkarendjét 2011 első félévében. A magyar EU-elnökség – tiszteletben tartva a Lisszaboni Szerződés szabta új kereteket – a válságok kirobbanásától kezdve proaktív koordináló szerepet játszott az uniós polgárok védelme, valamint az egységes és hatékony uniós fellépés biztosítása érdekében. A magyar elnökség valamennyi válságterületen sikerrel hajtotta végre a konzuli, válsághelyzeti együttműködéssel kapcsolatos központi, illetve helyi elnökségi feladatokat. A válságsorozat kezdetét jelentő **Tunézia és Egyiptom** esetében az első nemzetközi szereplők között látogatott a térségbe Martonyi János külügyminiszter és Győri Enikő államtitkár, hogy személyesen győződjenek meg a humanitárius válsághelyzetről és mérjék fel a szükségleteket. **Líbia** esetében a Bizottsággal egyeztetve aktiválta az Unió polgári védelmi mechanizmusát, amely bővítette az uniós evakuációs lehetőségek eszköztárát, továbbá polgári védelmi szakértőket biztosított. **Tripoliban** – hasonlóan a többi, válság sújtotta területen működő külképviseletünkhöz – a magyar nagykövetség koordinálta az uniós polgárokkal kapcsolatos konzuli és evakuációs feladatokat, képviselte az Uniót és később számos Unión kívüli országot (pl. az Egyesült Államokat) is. Magyarország polgári repülőgépet biztosított a Líbiában rekedt és távozni szándékozó magyar és külföldi, elsősorban uniós állampolgárok kimenekítésére, amelyben a Terrorelhárítási Központ is részt vett. Magyarország biztosított továbbá egy polgári charterjáratot a csádi menekültek hazaszállítására. Két, sürgősségi egészségügyi humanitárius projekt indult be március 9-én, valamint – a külügyek területén kivételesen magyar elnöklés alatt maradt Relex-munkacsoportban – elfogadásra került a Líbia ellen foganatosított, az ENSZ BT 1970-es határozatát kiegészítő és azon túlmutató autonóm EU-szankciós csomag. Látva a líbiai politikai válság lehetséges kihatásait az európai energiapiacokra és -ellátásra, a magyar elnökség február 28-án összehívta az Energia Tanács rendkívüli ülését, elindítva ezzel a közös gondolkodást az uniós reakciókról. A menekültügyi következményekkel a Bel-és Igazságügyi Tanács három alkalommal is foglalkozott.

Az **Unió stratégiai partnereivel folytatott viszonya** áttekintésének első markáns lépéseként a kérdés az Európai Tanács 2010. szeptember 16-i ülésének napirendjén szerepelt. A tagállamok egyetértettek a koordináltabb, koherensebb fellépés szükségességével. A Főképviseelő felkérést kapott, hogy az Európai Tanács 2010. decemberi ülésére készítsen jelentést, amelyben valamennyi stratégiai partner tekintetében értékeli a kapcsolatok jövőjét, meghatározza az Európai Unió érdekeit, valamint az azok érvényesítését támogató lehetséges eszközöket. A jelentés utókezelésére 2011-ben kerül sor. Magyarország szempontjából kiemelten fontos volt a transzatlanti viszony kérdése. Sikeresen megindultak az EU–USA adatvédelmi keret-megállapodás hivatalos tárgyalásai; haladást értünk el az EU–USA PNR megállapodással kapcsolatos álláspontok tisztázásában, közelítésében; EU–USA szemináriumokat tartottunk a számítógépes bűnözés és biztonság és a kritikus infrastruktúra védelem témáiban; EU–USA műhelybeszélgetést szerveztünk a terrorizmus finanszírozásáról; előremozdult az EU–USA migrációs platform; eredményesen lobbiztunk a vízummentesség teljes reciprocitásának elérése érdekében.

A magyar elnökségi időszak alatt az EU és Ázsia kapcsolatrendszerében több jelentős eseményre került sor. Ezek közül kiemelkedik az **ASEM (Asia-Europe Meeting) külügyminiszterek 10. értekezlete**, amelyet 2011. június 6-7. között Gödöllőn rendeztünk meg. Az Európai Unió 27 tagállamát, az ASEAN 10 országát, Kínát, Japánt, Dél-Koreát, Indiát, Mongóliát, Pakisztánt, valamint az Európai Bizottságot magába foglaló, 48 résztvevős konzultációs dialógus-fórum külügyminiszterei kétévente találkoznak. Ázsia érdeklődését a fórum iránt a különösen magas szintű részvétel (19 országból 16 külügyminiszter) tükrözte. A kétnapos tanácskozás figyelmének középpontjában a globális fellépést és kezelést igénylő olyan „nem-hagyományos” biztonsági kihívások álltak, mint a természeti katasztrófák (földrengés, árvíz), a nukleáris biztonság, az energia- és élelmiszerbiztonság. A találkozó alátámasztotta a magyar Kormány külpolitikai nyitásának hitelességét az ázsiai térség államai irányában, valamint lehetőséget adott valamennyi jelentős ázsiai állam külügyminiszterével folytatandó kétoldalú eszmecserére is.

A **közös biztonság- és védelempolitika** területén hazánk több ízben szervezett szakértői szintű szemináriumot a válság-megelőzés, valamint a civil missziós telepítést megelőző képzés

vonatkozásában. A magyar támogató elnökség jelentős sikere, hogy a Tanács 2011 első félévében következtetéseket fogadott el a **védelmi képességek csoportosítása és megosztása, valamint a konfliktus-megelőzés** témájában, a Politikai és Biztonsági Bizottság pedig jóváhagyta a civil válságkezelő missziók képzési rendszerének továbbfejlesztéséről szóló dokumentumot. A Tanács jóváhagyta továbbá a biztonság belső és külső dimenziója közötti kapcsolat erősítéséről szóló dokumentumot is. Hazánk a rendelkezésre álló erőforrásokhoz mérten 2011-ben is jelentős mértékben járult hozzá az EU nemzetközi válságkezelő misszióihoz (mintegy 170 katona és 60 civil szakértő), valamint támogatta az EU közös biztonság- és védelempolitikájának erősítésére irányuló törekvéseket.

A terrorizmus elleni fellépés külső dimenziójára vonatkozóan 2011-ben célunk volt az Európai Unió és a nemzetközi szervezetek, kiemelt fontosságú partnerországok közötti együttműködés elmélyítése, továbbá a terrorizmus elleni fellépés külső és belső dimenziója közötti kapcsolatot tükröző struktúra erősítése. Az erre vonatkozó tanácsi következtetéseket a 2011. júniusi Bel-és Igazságügyi Tanács fogadta el. Budapesten EU-USA terrorfinanszírozási és az ENSZ stratégiával kapcsolatos szemináriumra került sor.

b) Európai Szomszédságpolitika

Az Európai Bizottság 2010 júliusában indította el az Európai Szomszédságpolitika (*European Neighbourhood Policy, ENP*) stratégiai megújítását szolgáló gondolkodást. A folyamat eredményeit a tagállamokkal és a partnerekkel folytatott két- és többoldalú egyeztetéseket követően a Bizottság és a kül- és biztonságpolitikai főképviselő 2011. május 25-én kiadott közös közleménye foglalta össze. A felülvizsgálatban Magyarország is aktívan részt vett, Martonyi János külügyminiszter 2010 őszi levélben fogalmazta meg a vonatkozó magyar álláspontot, míg a dél-mediterrán térség eseményeire reagálva 2011. március 11-én miniszterelnöki non-paperben vázoltuk fel elképzeléseinket. A visegrádi csoport 2011. június 14-én közös non-paperben méltatta a felülvizsgálat eredményeit, és fogalmazta meg a számukra fontos alapelveket. A magyar érdekek szempontjából lényeges, hogy a Bizottság májusi közleménye kiegyensúlyozottan és a jelenlegi kihívásokra valódi válaszokat kereső módon viszonyul az egész uniós szomszédsághoz. A közleményre reflektáló és a Külügyek Tanácsa június 20-i ülésén elfogadott következtetések a tagállamok között jelenleg elérhető kompromisszumot tükrözik, és előremutatónak szólnak mindkét földrajzi dimenzióról.

A **Keleti Partnerséget** (KP) az Unió 2009 májusában a prágai csúcstalálkozón indította útjára. Célja az Unió együttműködésének szorosabbra fűzése keleti szomszédjaival: Ukrajnával, Moldovával, Fehéroroszországgal, Georgiával, Örményországgal és Azerbajdzsánnal. A magyar elnökség 2011 májusában Gödöllőn tervezte megrendezni a KP állam- és kormányfői szintű második csúcstalálkozóját, azonban a megjelölt időpont környékén – időben később rögzítésre került – nemzetközi magas szintű találkozók megvalósulása okán nem láttuk biztosíthatónak a megfelelő szintű részvételt. A csúcsra így 2011. szeptember 29-30-án Varsóban került sor (az eredetileg is tervezett) lengyel–magyar társházigazdai szerepkör megőrzésével, amely megnövekedett befolyást és láthatóságot biztosított hazánk számára. A lengyel elnökség prioritásként kezelte a csúcstalálkozót. A létrehozott új intézmények megnövelték a civil szféra szerepét a szomszédságpolitikában. A Keleti Partnerség kereskedelempolitikai vetületét érintően a lengyel elnökség fontos prioritása volt, hogy 2011 végéig lezárja az EU–ukrán szabadkereskedelmi tárgyalásokat, továbbá döntést érjen el a Moldovával és Georgiával folytatandó hasonló tárgyalások megindításáról.

c) Kereskedelempolitika

A magyar elnökség nagy figyelmet fordított arra, hogy az Európai Unió közös kereskedelempolitikája hatékonyan segítse az európai növekedést és munkahelyteremtést. Kialakította a szükséges feltételeket ahhoz, hogy **az Unió és tagállamai, valamint Dél-Korea közötti szabadkereskedelmi megállapodás** az év második felétől ideiglenesen hatályba léphessen, illetve Japánnal megkezdődhessenek egy szabadkereskedelmi megállapodás előkészítő munkálatai. A Lisszaboni Szerződés teremtette új keretek között sikerült biztosítani a soros elnökség kereskedelempolitikai szerepének megőrzését. Magyarország elnökölte a Külügyek Tanácsa

kereskedelempolitikai formációjának ülését és irányította a Kereskedelmi Világszervezet tevékenységéhez kötődő genfi koordinációt.

A 2011. november végén Washingtonban megrendezett **EU-USA csúcstalálkozó** egyik legfontosabb eredménye a **Transzatlanti Gazdasági Tanács** (*Transatlantic Economic Council, TEC*) keretében folyó szabályozási együttműködés megerősítése és egy új, magas szintű munkacsoport létrehozása volt, amelynek feladata konkrét javaslatok kidolgozása a transzatlanti kereskedelmi és beruházási kapcsolatok továbbfejlesztésének lehetséges módozataira.

A **Kereskedelmi Világszervezet** (*World Trade Organization, WTO*) 2001-ben indított **dohai tárgyalási fordulójának** tárgyalásai 2010 közepére elakadtak. A magyar elnökség a kérdést kiemelt témaként napirendre tűzte a Külügyek Tanácsa május 13-i kereskedelmi miniszteri formációjának ülésén. A Bizottság a tagállamok egyöntetű támogatásával, konstruktív szellemben képviselte az Unió érdekeit a WTO tárgyalásokon. A remélt áttörés azonban az USA és a feltörekvő fejlődő országok közötti éles nézetkülönbségek miatt elmaradt. Így a WTO 2011. decemberi Miniszteri Értekezletén csupán a további tárgyalások irányai kerültek kijelölésre. A WTO tagok emellett jóváhagyták **Oroszország csatlakozását** a szervezethez. (Oroszország a nemzeti ratifikációt követően várhatóan 2012 második felében válik hivatalosan a WTO tagjává.)

d) Nemzetközi fejlesztési együttműködés

2011-ben a magyar elnökség kiemelkedő eredményeket ért el a nemzetközi fejlesztés és a humanitárius segítségnyújtás területén. A **fejlesztés-finanszírozás** kérdésében, ahol a nemzetközi pénzügyi helyzet miatt is jelentős különbségek vannak a tagállamok teljesítménye között, az elnökségnek sikerült konszenzust elérnie a jövőben teendő lépésekről. Az **Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti együttműködés** terén jelentős előrelépést jelent, hogy a két fél megállapodott a nemzetközi fejlesztési együttműködés hatékonyságának növelését segítő, valamint a globális egészségügy területén megvalósulandó közös munkatervekről. Sikerült hangsúlyt adnia a **víz** fejlesztésekben betöltött szerepének, és magas szintű részvétel mellett került sor az Európai Unió és a legfőbb fejlesztési partnerországokat tömörítő ACP (afrikai, karibi, csendes-óceáni) ország-csoport közötti Parlamenti Közgyűlésre, valamint közös miniszteri tanácsra. Az elnökség konzultációt vezetett Bissau-Guinea kormányával, illetve elősegítette az afrikai kontinens július 9-én függetlenné váló új államával, Dél-Szudánnal történő fejlesztési együttműködés kialakítását.

Humanitárius területen a magyar elnökség továbbvitte az **Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest** felállításával kapcsolatos előkészítő munkákat. Iránymutatást fogadtattunk el az Európai Humanitárius Konszenzus végrehajtását illetően, valamint hozzájárult az **Élelmiszersegélyezési Egyezmény** további egy évvel történő meghosszabbításához.

Az Európai Bizottság 2010 novemberében tette közzé az **Európai Unió nemzetközi fejlesztési politikájának jövőbeli irányait felvázoló vitairatát**, amelyet a nyilvános konzultáció lezárultával, a 2011. február 22-i informális találkozón tárgyaltak meg a tagállamok. A magyar elnökség közvetítésével közeledtek a tagállami álláspontok. A Bizottság az informális miniszteri találkozók elhangzottak beépítésével 2011 szeptemberében készítette el közleményét, amely alapján 2012 májusában kerülhet sor az európai fejlesztéspolitika megújítására vonatkozó tanácsi következtetések elfogadására.

A soros elnökségnek mindig készen kell állnia az aktuális **humanitárius válságok és természeti katasztrófák** esetén történő koordinációra és információcserére, akár rendkívüli ülések vagy telekonferenciák keretében. E tekintetben 2011 eseményei közül külön kiemelendő a líbiai válság, amelynek kapcsán szükségessé vált a humanitárius helyzet felmérése. Magyarország tevékenyen járult hozzá az uniós segítségnyújtás koordinációjához. Bár a Japán sújtó földrengés és szökőár nem tartozott a klasszikus humanitárius válságok közé, a katasztrófa mérete és a segítségnyújtás változatos formái (humanitárius segélyfelajánlás, polgári védelmi eszközök aktivizálása, katasztrófavédelmi és nukleáris szakértők alkalmazása) miatt szintén napirenden szerepelt. Szudán

szintén többször volt napirenden, különösen a délre meginduló migránsok helyzetének kezelése, illetve Abyei városának sajátos helyzete miatt.

III. AZ UNIÓS TAGSÁGBÓL FAKADÓ LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA ÉS KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÍTÉSE

1. A külkereskedelmi forgalom alakulása 2011-ben

A világkereskedelem bővülési ütemének lefékeződése éreztette hatását a külkereskedelmi folyamatok éven belüli lefutásában: az első 5 hónapban kétszámjegyű ütemben növekvő magyar export dinamikája az év hátralevő hónapjaiban jellemzően egyszámjegyűre lassult. Összességében 2011-ben az export euró értéke így is 12%-kal haladta meg az előző évit. Az import bővülése 1 százalékponttal elmaradt az exporttól és **a külkereskedelmi áruforgalom egyenlege rekordnagyságú, 6,9 milliárd euró értékű aktívumot mutatott 2011-ben.**

Az Európai Unió tagországaiba irányult a magyar kivitel 76%-a, és onnan származott behozatalunk majd 69,45%-a. **Az EU országokkal folytatott külkereskedelmünkben 10.1 Mrd euró aktívum képződött.** Az új EU tagállamok (EU-12) felé exportunk 17,5%-kal, az EU-15 irányába 7,3%-kal nőtt.

2. A közösségi alapok és vidékfejlesztési támogatások felhasználása 2011-ben

A 2004-2006-ig tartó **Nemzeti Fejlesztési Terv** (NFT) mintegy 2 Mrd. eurónyi (kb. 550 Mrd Ft), Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) és Európai Szociális Alapból (ESZA) származó közösségi forrásának felhasználhatósága 2010-ben zárult. A programok előírt záródokumentumait Magyarország 2010-ben határidőre megküldte az Európai Bizottság részére, amely ezek alapján a programok egy körét lezárta, az utolsó utalást a közösségi költségvetésből megtette. A humán erőforrás, környezet és infrastruktúra, valamint regionális operatív programok ERFA-része esetében a Bizottság a teljes közösségi forrást átutalta, nem történt forrásvesztés (összesen 810,37 millió euró). A humán erőforrás program ESZA-része és az EQUAL program esetében a Bizottság a programot lezárta, de 2011 végéig a végső utalást nem tette meg. A gazdaság és versenyképesség program, és a regionális program ESZA-része esetében a zárás 2012. első negyedévében megtörtént, az agrár- és vidékfejlesztési program zárása jelenleg is folyamatban van.

A **Kohéziós Alapból** ugyanebben az időszakban 1 500 millió eurós közösségi támogatás állt rendelkezésre. Kifizetései 2011 végére a teljes keret 92%-ánál tartottak a projektek teljes költségére vonatkoztatva. 2011-ben 14 Mrd Ft kifizetésére került sor a Kohéziós Alapban, 2 Mrd Ft a közlekedési szektorban 12 Mrd Ft a környezetvédelmi szektorban jutott el a projektgazdákhoz. A **Nemzeti Stratégiai Referencia keret** (NSRK) forrásai a 2007-2015 közötti időszakban állnak rendelkezésre. A források a hazai társfinanszírozással együtt, 280-as euró-forint árfolyamon számolva meghaladják a 8 200 Mrd Ft-ot. Az NSRK keretében meghirdetett pályázati és kiemelt projekt konstrukciókra több mint 72 ezer projektjavaslatot nyújtottak be a projektgazdák, ebből több mint 33 ezer esetben került sor a támogatási szerződés megkötésére. 2011 végére a leszerződött támogatás összege elérte a 4 977 Mrd Ft-ot, míg a kifizetések összege meghaladta a 2 300 Mrd Ft-ot. Ebből közel 900 Mrd Ft 2011-ben jutott el a projektgazdákhoz. A Kormány emellett 33 db nagyprojekt Európai Bizottsághoz történő benyújtását támogatta. A benyújtott nagyprojektekből a Bizottság 23 db-ot hagyott jóvá 2011 végéig. A pénzügyi alapokon belül (mikro-hitelprogram, kkv-hitelprogram, kockázati-tőkealapok, portfólió-garancia) a pénzügyi közvetítők és az ügyfelek között mintegy 5 700 ügylet született több mint 56 Mrd Ft értékben. Az NSRK végrehajtása kapcsán Magyarország az európai unió tagországainak élmezőnyében foglal helyet. Magyarország hívta le 2011 végéig az ötödik legtöbb forrást az Uniótól, és a nagyprojektek tekintetében is az ötödik legtöbb Bizottság által jóváhagyott nagyprojekttel rendelkezik. Az **Európai Területi Együttműködések** keretében 493 millió euró nagyságrendű forrás áll rendelkezésre határon átnyúló programok

megvalósításához. A Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében mintegy 150 millió euró értékben kerültek támogatásra projektek. A Magyarország-Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében 174 millió euró került megítélésre a projektgazdáknak. Az Ausztria-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program esetében az eddig megítélt támogatás megközelíti a 73 millió eurót. A Szlovénia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében eddig 26 millió euró értékben ítélték meg támogatást a projektgazdáknak. A programokhoz kapcsolódóan a támogatásokból 2011 végéig közel 63 millió eurót már kifizettek a projektgazdák felé. Az **Előcsatlakozási Támogatási Eszközök** esetében a Magyarország-Szerbia IPA Határon Átnyúló Együttműködési Programnál a teljes kiírt keretösszeget, 30 millió eurót, már odaítélték a projektgazdáknak. A Magyarország-Horvátország IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program mintegy 26 millió euró összegben került sor támogatás megítélésére. A két program esetében összesen 9 millió euró támogatás került kifizetésre. Az **Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz** (ENPI) esetében a rendelkezésre álló keret 97%-a, azaz közel 35 millió euró már megítélésre került a projektgazdák felé és ebből 9 millió eurót már kifizettek. A **Transznacionális Együttműködési Programok** keretében a Délkelet-Európai Transznacionális Együttműködési Program (SEE) esetében a 194 millió eurós keretből 120 millió eurót ítélték meg támogatásként és 31 millió eurót már kifizettek, míg a Közép-Európai Transznacionális Együttműködési Programnál (CE) a 240 millió eurós keretből 207 millió eurót ítélték meg és 32 milliót fizettek ki 2011 végéig. Az **INTERREG IVC Interregionális Együttműködési Program** keretében az eddig megítélt támogatás összege 324 millió euró, ami lefedi a teljes keretet. Ebből kifizetésre került 59 millió euró. A **Svájci-Magyar Együttműködési Program** keretében 120 millió svájci frankra lehet pályázni, ebből 2011-végéig 70 milliót kötöttek le támogatásként és 8 milliót fizettek ki. Az **EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmusok** (FM) **program** keretében 2006-2009 között 125,9 millió euró támogatási összeg került lekötésre. A lekötés szempontjából a program eredményessége 99%-os, a támogatások kifizetése 77%-nál jár, ami 94 millió eurót jelent.

2011. évben a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatások címén összesen 498 milliárd forint (Mrd Ft) került kifizetésre. A teljes kifizetett összeg 45%-a, 209 Mrd Ft, az **EU társfinanszírozással működő támogatások** alcím keretében került felhasználásra. Az alcím keretében az Unió programok áfa-fedezete és a Halászati Operatív Program mintegy 1,4 Mrd Ft-ot tett ki, továbbá a Nemzeti Diverzifikációs Program keretében is kifizetésre került 1,1 Mrd Ft. Utóbbi program 6 jogcímének célja a cukorgyárak bezárásával érintett településeken a lakosság elvándorlásának mérséklése, a kulturális örökség fenntartása, vállalkozói aktivitás növelése, illetve munkahelyek teremtése. Az EU társfinanszírozásával megvalósuló programok legjelentősebb tétele, közel 201 Mrd Ft, az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)**. Az **EU által közvetlenül folyósított támogatások** két részre tagolódnak. Egyrészt a belpiaci, a külpiaci intézkedéseket valamint az intervenciót átfogó piaci támogatásokra, másrészt az egységes területalapú támogatásokra (*Single Area Payment Scheme, SAPS*). Előbbi teljes összege 21,5 Mrd Ft, melynek 96%-a a belpiaci intézkedések keretében került felhasználásra. Az összeg közel fele a szőlő és borágazatra (10,7 Mrd Ft), harmada zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek (TÉSZ) működési alapjainak finanszírozására (3,0 Mrd Ft), valamint a nemzeti diverzifikációs program (3,2 Mrd Ft) tételeinek a fedezetéül szolgált. Az egységes területalapú támogatások keretében 173 Mrd Ft került a termelőknek átutalásra, ebből 151 Mrd a területalapú támogatások jogcímén. Ezen felül a területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatásra közel 11,3 Mrd Ft-ot, a zöldség-gyümölcs és dohány szerkezetátalakításra 8,6 Mrd Ft-ot, a területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs támogatásra pedig 1,2 Mrd Ft-ot fordított a költségvetés.

3. Az uniós jog alkalmazásával összefüggő kérdések

2011-ben is voltak olyan, Magyarország ellen folyamatban lévő kötelezettségszegési eljárások, amelyeket az Európai Bizottság az uniós jog tartalmi megsértése, így az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés megsértése vagy irányelvek nem megfelelő átültetése vagy alkalmazása, illetve az

uniós jogszabályok átültetésének bejelentése hiánya miatt indított hazánk ellen. A kötelezettségszegési eljárások számára és állapotára vonatkozóan minden esetben csak „pillanatfelvétel” adható, egyrészt mivel az uniós jogszabályok által meghatározott átültetési határidők és a nemzeti jogalkotás befolyásolják a tagállami kötelezettségek teljesítésének állását, másrészt pedig a Bizottság havi rendszerességgel dönt az eljárások indításáról, illetve lezárásáról.

Az egyes tagállamokkal szemben folyó kötelezettségszegési eljárások számának és dinamikájának összevetésére rendkívül korlátozottak a lehetőségek, mivel a Bizottság adatbázisai nem nyilvánosak. Nyilvános információforrásként a Bizottság által összeállított belső piaci eredménytábla szolgál, de ez a dokumentum csak a belső piaci területet szabályozó jogszabályok nem vagy nem megfelelő átültetése miatt indított eljárásokat veszi számba. A 2011 szeptemberében kiadott belső piaci eredménytáblája szerint figyelemre méltó eredmény, hogy Magyarország ellen 2011. április 30-án 24 belső piaci vonatkozású kötelezettségszegési eljárás volt folyamatban, ami jóval a tagállami átlag (37 eset) alatti eredmény. Ezzel az eredményével hazánk a tagállamok középmezőnyében volt.

A kötelezettségszegési eljárások két csoportra oszthatók. Az első csoportba az uniós jogszabályok átültetése bejelentésének hiánya miatt indított eljárások tartoznak. A csatlakozás időpontjától 2011. december 31-ig az Európai Bizottság Magyarországgal szemben uniós jogszabály átültetésének elmaradása miatt 335 eljárást indított, amelyek közül 305-öt lezárt.

Magyarországgal szemben <u>jogszabályok átültetése bejelentésének hiánya miatt</u> folyamatban lévő kötelezettségszegési eljárások száma és megoszlása (2011. december 31-i állapot)			
Hivatalos felszólítás	Indokolt vélemény	Bírósági eljárás	Összesen
24	6	-	30

A kötelezettségszegési eljárások másik típusa, amikor a Bizottság tartalmában vizsgálja egy uniós jogszabály tagállami átültetését és alkalmazását. A Bizottság Magyarországgal szemben a 2004. május 1-je és 2011 vége közötti időszakban összesen 102 tartalmi kötelezettségszegési eljárást indított, azaz 2011-ben Magyarország tekintetében összesen 6 tartalmi kötelezettségszegési eljárás megindításáról és 2 eljárás újraindításáról döntött. A Bizottság 2011 folyamán a bányászati hulladékokról szóló irányelv és a közsféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv átültetésével átültetésének hiányosságai, a telekommunikációs szektorra kivetett különadó, a Magyarország és Oroszország közötti légitársasági megállapodásnak az EU joggal való összeegyeztethetlensége, a pálinkafőzéssel kapcsolatos magyar adóztatási gyakorlat, Magyarországnak a nemzetközi borászati és szőlészeti szervezetben való tagállami részvétele miatt indította Magyarország ellen. Két esetben egy-egy már korábban folyamatban volt eljárást indított újra: a Víz Keretirányelv vízszolgáltatások fogalmának nem megfelelő magyarországi értelmezése miatt, valamint az élőhely-védelmi irányelvnek tűzok élőhelyét érintő helytelen alkalmazásával kapcsolatban. A 2011-ben indított eljárások alacsony száma egyrészt annak tudható be, hogy Magyarország 2011-ben ellátta az EU soros elnökségét, másrészt, hogy hazánk rész vesz az ún. EU Pilot programban, amelynek célja, hogy csökkenthető legyen a hivatalos kötelezettségszegési eljárások száma azáltal, hogy egyes jogi vagy ténybeli kérdések tagállamok által történő tisztázása ne magában a kötelezettségszegési eljárásban, hanem még azelőtt megtörténhessen. Magyarország a vele szemben indított bizottsági vizsgálatok jelentős részét már ezen informális szakaszban igen nagy számban megoldja; az érintett ügyek tekintetében tehát nem válik szükségessé a Bizottság részéről a formális kötelezettségszegési eljárás megindítása.

Magyarországgal szemben uniós jogszabály <u>helytelen átültetése és alkalmazása miatt</u> folyamatban lévő kötelezettségszegési eljárások száma és megoszlása (2011. december 31-i állapot)			
Hivatalos felszólítás	Indokolt vélemény	Bírósági eljárás	Összesen
11	11	1	23

2011-ben Magyarország ellen nem indult új kötelezettségszegési eljárás az Európai Unió Bírósága előtt. Két korábban megindult eljárás ítélettel zárult, egy esetben pedig a Bizottság visszavonta keresetét. Az áfa-törvény negatív elszámolandó adóra vonatkozó adó-visszaigénylési szabályai tekintetében a Bíróság helyt adott a Bizottság keresetének, míg a lakóingatlan visszerhes átruházása esetében érvényesülő illetékkedvezmény tekintetében a Bíróság a magyar álláspontot fogadta el és a keresetet elutasította. A Bizottság a közbeszerzési szabályozás erőforrás-szervezetekre vonatkozó rendelkezései miatt indított keresetét visszavonta, miután az Országgyűlés az új közbeszerzési törvényben a Bizottság számára is elfogadható módon szabályozta a területet. A Bíróság előtt jelenleg egyetlen kötelezettségszegési eljárás van folyamatban Magyarország ellen, az első vasúti jogszabály-csomag nem megfelelő átültetése tárgyában.

A magyar Kormány 2011-ben két keresetet indított a Bíróság előtt, egyrészt a Schengen Alapból nyújtott támogatások egy részének visszafizettetésével kapcsolatban, másrészt a SAPARD Program keretében a 2004. évben teljesített kifizetésekkel kapcsolatban. Ezek az eljárások folyamatban vannak, ahogy a korábban indított eljárások is, így a széndioxid kibocsátási kvótát érintő, a NIF Zrt. áfa-kiadásával kapcsolatos, a Tokaj oltalom alatt álló eredet-megjelöléssel kapcsolatos és az „Amflora” GM-burgonya forgalomba hozatalát engedélyező bizottsági határozatok megsemmisítése iránti eljárások, amelyek befejezése 2012-2013 folyamán várható. Ugyancsak továbbra is folyamatban van a 2010-ben a Szlovák Köztársaság ellen Solyom László 2009. augusztus 21-i révkomáromi látogatásával kapcsolatban indított eljárás.

A magyar Kormány 2011-ben több kiemelt jelentőségű ügybe avatkozott be. Az ún. Kadi-ügy tárgya a terrorizmus elleni szankciós rezsimiek vonatkozásában az uniós jog és a nemzetközi jog viszonya. A Kormány részt vesz az egységes szabadalom létrehozatalára irányuló megerősített együttműködés elindítására felhatalmazó tanácsi határozat ellen Spanyolország és Olaszország által indított eljárásokban, az alperes Tanács oldalán. Magyar szempontból szintén kiemelt jelentőségűek azok az eljárások, amelyeket a Bizottság Franciaország, illetve Spanyolország ellen indított a telekommunikációs szektorra kivetett díjakkal kapcsolatban, ezért a Kormány ezekben az ügyekben beavatkozóként vesz részt az alperes tagállamok oldalán.

A magyar bíróságok 2011-ben ismét nagy számban terjesztettek elő előzetes döntéshozatali kérelmeket az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikke alapján. A Kormány ezekben az ügyekben főszabály szerint részt vesz.

4. Az uniós tagsággal összefüggő lakossági tájékoztatás

2011 első félévében a soros magyar EU-elnökséggel kapcsolatos lakossági EU-kommunikációs feladatok közé tartozott, többek között, **az EU-elnökségi honlap működtetése.** A honlapon 2011. január 1. és június 30. között 2.743.341 millió oldalletöltés volt. Az EU-elnökség alatt 36 féle **kiadvány** készült (80.500 magyar, 45.070 angol és 1.500 francia és 10.850 három nyelvű), összesen 137.920 példányban, amelyek szakmai és kulturális témákat egyaránt feldolgoztak és ország-promóciós célokat is szolgáltak. A lakosságnak szóló kiadványokat főleg könyvtáraknak, egyetemeknek, európai információs pontoknak, tájékoztató szolgálatoknak és a külképviseleteknek juttatta el a Külügyminisztérium, valamint az elnökség nagyszabású lakossági rendezvényein terjesztette. Az elnökség alatt a Külügyminisztérium kiadta az **Európai Tükör** című szakmai folyóiratot is. A Külügyminisztérium „Üzenem Európának” és „Én is tudok segíteni!” címmel az elnökség alatt két **gyermekrajzpályázatot** is hirdetett általános iskolásoknak; volt továbbá **kisfilmes pályázat is.** Az EU-kommunikáció fontos részét képezték a **soros elnökség ajándéktárgyai** is, amelyek az egységes országgépet megjelenítő kommunikációs terv részeként elsősorban a magyar innovációt és kreativitást jelenítették meg, valamint a **gasztronómia és a borkultúra** tervszerű megjelenítése. Az elnökségi félévben a kül- és belföldi kulturális és lakossági programokat lebonyolítása a Hungarofest Nemzeti Rendezvényszervező Kft. feladata volt. 2011. főbb uniós

vonatkozású civil eseményei között említést érdemel a Duna-party fesztivál, Európa Nap, Európai Civil Találkozó 2011 – Konferencia, valamint elnökségi futás is. Az elnökségi félévben is működött az **EUvonal - EU tájékoztató szolgálat**, amely praktikus információkat közöl az EU-ról és hazánk EU-tagságáról, és online és személyes ügyfélszolgálatán bárki felteheti kérdéseit az EU-val kapcsolatban. Az Európai Bizottság finanszírozásával és együttműködésével a Külügyminisztérium **három nagyszabású EU-kommunikációs projektet vezényelt le** az elnökség alatt: a Fiatall Európa Szerkesztőség diákújságírói az elnökségről tudósítottak, a „Kapcsold Ki” kampány az energiatakarékosság fontosságára hívta fel a figyelmet, míg a „Szóval!?” disputa-vetélkedő a középiskolások vitakultúrájának fejlesztését tűzte ki célul. A Külügyminisztérium **a külföldre irányuló tájékoztatási programokban** is részt vett, ezek közül kiemelendő a több helyszínen kiállított **Brüsszeli óriásinstalláció** elkészítése, a **brüsszeli intézmények nyílt napján való részvétel**, valamint a **több mint 300, a külképviseletek által lebonyolított kulturális esemény**.

A „**2011 Önkéntesség Európai Éve**” hazai, kormányzati szintű lebonyolításért a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium volt felelős. Az Év számtalan hazai és külföldi programot és elnökségi aktivitást felölelt. Az Európai Év nagyszerű nyitó-rendezvényének helyszíne Budapest volt. Mind a nyitó-rendezvény, mind az Európai Év teljes hazai megvalósítása sikeres volt, amelyet a Nemzeti Programhoz csatlakozó több száz civil szervezet által megvalósított program mellett többek között az is példáz, hogy az Év során elkészült a Nemzeti Önkéntes Stratéga. Mindemellett számos olyan jogszabályi, adminisztrációs és köznevelési keret került kidolgozásra Magyarországon, amely hatékonyabbá, láthatóbbá és a széles tömegek számára is elérhetőbbé tette az önkéntességet.

A tematikus év során megvalósult programok statisztikái:

- **Önkéntes Turné** – 71 szervezet és 6000 látogató részvétele;
- **TeSzedd! Önkéntesen a tiszta Magyarorszáért** – 1500 helyszín, több mint 160 ezer önkéntes;
- **Önkéntesek Hete** – 600 pályázat, két kormányzati veradás 4000 jelentkezővel 1500 liter vér 9000 beteg számára;
- **egyéb programok** – TÁRSprogram 355 pályázat, 72 óra kompromisszum nélkül 8700 résztvevő, konferenciák.

Az Európai Év olyan uniós és összkormányzati szintű megmozdulás volt, amelynek során a kormány teljes elköteleződéssel állt az uniós kezdeményezések mellé. A Külügyminisztérium Önkéntesség Évéhez kiírt civil pályázatára 250 civil szervezet jelentkezett, amelyek közül 49 kapott támogatást összesen 150 millió forint értékben.

2011 második felében a Külügyminisztérium **kidolgozta a 2011-2012-es EU-kommunikációs stratégiát és a lakossági, valamint civil tájékoztatás főbb elemeit, eszközeit**. A lakossági EU-kommunikációval kapcsolatos munka 2011 második felében főként a 2012-ben megvalósítandó projektek és kommunikációs eszközök előkészítését és az elnökségi utókommunikációs feladatokat foglalta magában. A kommunikációs eszközök zászlóshajójaként, az elnökségi honlap tapasztalataiból kiindulva 2011. október 15-én indult el a kormány.hu aloldalaként az **eu.kormany.hu európai politikai kormányzati honlap**, amely a Kormány EU-val kapcsolatos tevékenységét foglalja össze. Megkezdődött a honlap angol nyelvű verziójának felépítése is, amely 2012 első negyedében készül el. A honlaphoz kapcsolódva az EU egyik kiemelt témájáról, a többéves pénzügyi keretről blogot is indított a Külügyminisztérium.